روزه

سپر مؤمن

مطابق با فتاوای مرجع عالیقدر حضرت آیت ا... العظمی علوی گرگانی مدظله

به ضمیمه احکام روزه

بسم الله الرحمن الرحیم

روزه سپر مومن به ضمیمه احکام روزه

نویسنده:

آیت الله سیدمحمدعلی علوی گرگانی

ناشر چاپی:

دار العلم

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

روزه سپر مومن به ضمیمه احکام روزه

مشخصات کتاب

سرشناسه : علوی گرگانی، سیدمحمدعلی، ۱۳۱۷ -

عنوان و نام پدیدآور : روزه سپر مومن به ضمیمه احکام روزه/ علوی گرگانی.

مشخصات نشر : قم: دارالعلم، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری : ۱۴۸ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س م.

شابک : ۲۲۰۰۰ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۴-۰۷۹-۷

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : روزه (اسلام)

موضوع : روزه (اسلام) -- فتواها

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/ع۷۷۵ر۹ ۱۳۸۹

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۴

شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۵۹۲۳۴

ص:۱

اشاره

بسم الله الرحمن الرحیم

روزه سپر مومن

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۹ ش _ ۱۴۳۱ ق

چاپ: قدس _ قم

قطع: رقعی

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۴۸۱۷-؟

- قم ـ خیابان شهداء (صفائیه) ـ کوچه ۲۶ ـ پلاک ۸ تلفن: ۷۷۴۳۴۱۱ ـ ۷۷۴۱۱۳۲ دورنگار: ۷۷۴۳۶۸۹
- تهران ـ میدان قیام ـ بلوارقیام ـ تلفن: ۳۳۱۲۲۴۸۹_۳۳۱۲۴۴۷۶ دورنگار: ۳۳۵۵۵۶۱۲
- مشهد ـ چهار راه شهداء ـ خیابان آزادی ـ آزادی ۷ تلفن ۲۲۵۲۹۳۲
- گرگان خیابان امام خمینی(ره) سرچشمه روبروی درمانگاه هاشمی پلاک ۱۰ تلفن: ۲۲۴۷۷۷۷ (۰۱۷۱) دورنگار: ۲۲۲۲۱۷۹

روزه سپر مؤمن

به ضمیمهٔ احکام روزه

مطابق با فتاوای فقیه اهل بیت عصمت و طهارت حضرت آیت الله العظمی علوی گرگانی (مد ظله العالی)

فهرست مطالب

واجب شدن بهشت:۲۵

ص:۱۰

پیشگفتار

انسـان موجودی سالك است، پویا و همیشه به دنبال حقیقت و رسـیدن به معبود خویشـتن است. انسان این اشـرف مخلوقات به دنبـال آن است که از هـوای نفس خـویش دور شـود و خلوتی برای خود مهیّا کنـد تـا در انزوای وجود خویش در آثـار صُـنع پروردگـارش با دیـده عبرت بیندیشـد و با سوز دل و اشک دیـده باطن خود را از پلیـدی ها بشویـد و به خانه دل خود روشـنی دهد:

«یا ایّها الانسان اِنَّک کادِحٌ الی ربِّک کـدحاً فملاقیه؛ ای انسان ! تو با تلاش و رنج به سوی پروردگارت میروی و او را ملاقات خواهی کرد.» (انشقاق/ ۶).

اگر روانی افسـرده و روحی مضـطرب داری و هر سـو بـه دنبـال آرامش حقیقی می گردی، تنهـا راه بـه دسـت آوردن آرامش روانی، یاد خداست و توجه به ذات اقدس او: «الَّذِینَ آمَنُوا وَ

تَطمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكرِ اللهِ أَلا بِذِكرِ اللهِ تَطمَئِنُّ القُلُوبُ؛ کسانی هستند که ایمان آورده اند، و دلهایشان به یاد خدا مطمئن (و آرام) است ؛ آگاه باشید، تنها با یاد خدا دلها آرامش می یابد. » (رعد/ ۲۸)

آری، احکام حیاتبخش اسلام می تواند انسان ها را از سردرگمی نجات داده، دلهای پرآشوب را آرام سازد و خاطرهای افسرده را شاداب کند. اگر کسی آرامش می خواهد، باید آن را در دستورات الهی و سنتهای رسول خدا (صلّی الله علیه و آله و سلّم) و پیروی اهل بیت (علیهم السّلام) بجوید.

ماه رمضان ماه بهار قرآن و ایام ضیافت الهی و مائده های آسمانی فرا رسیده؛ ماه وزیدن نفحات الهی و گشوده شدن درهای رحمت و مغفرت خداوندی است که هر سال با فرا رسیدن آن، جان تازه ای در کالبد وجودمان می دمد.خداوند بزرگ در این ماه با فراخوانی بندگان خویش برخوان گسترده اش هیچ لطف و عنایتی را از آنان دریغ نفرموده و تمام برکات را در دسترس آنان قرار داده است. در این ماه درهای بهشت باز و درهای جهنم بسته شده و شیاطین در زنجیر و این الطاف، همه زمینه التفات و توجه بندگان را به ذات الهی فراهم و جان تشنه آنان را مهیای دریافت پیامهای هدایت و سعادت نموده است.

وه چه حال و هوای خوشی است! جنب و جوشی بی بدیل و حرکات و سکناتی مثال زدنی، شهر را غرق در شور و نشاط

کرده است. اطلاعیه مهم و پر فایده سفید آسمانی در گوش جانها زمزمه می کند و خبر آمدن ماه خدا، موسم کسب و رضا و همجواری بهترین خلق الله را با صوتی رسا و ندایی دلنواز اعلام می کند: «اَیُّها النّاسُ قَدْ اَقبَلَ اِلَیکُمْ شَهرُالله بِالبَرکه و الرَّحمَه وَ المَغفِرَه شَهرٌ هُو عِندَالله اَفضَل الشهور و ایّامُه اَفضَل الایّام و لَیالیهِ اَفضَل الَّلیالی وَ ساعاتُه اَفضَل السّاعات».

مجموعه حاضر تلاشی است که واحد فرهنگی دفتر حضرت آیت الله العظمی علوی گرگانی مدّ ظلّه العالی تحت اشراف معظم له به رشته تحریر درآورده، امید است با عمل به احکام الهی و اخلاص در بندگی اسباب رضایت خالق متعال و حجت او فراهم آید. باشد تا این تحفه ناچیز مقبول سلیمان زمان افتد.

فضیلت ماه رمضان:

پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم می فرمایند: «اِنَّما سُمِّی الرَّمضانُ لِاَنَّهُ یرمَضُ الذُّنُوبَ؛ (۱) ماه رمضان به این نام خوانده شده است، زیرا گناهان را می سوزاند.

این ماه، در میان مسلمانان از احترام، اهمیت و جایگاه ویژه ای برخوردار و ماه سلوک روحی آنان است و مؤمنان با مقدمه سازی و فراهم کردن زمینه های معنوی در ماههای رجب

۱- . بحارالانوار، علامه مجلسی، ج۵۵، ص ۳۴۱.

و شعبان هر سال خود را برای ورود به این ماه شریف و پربرکت آماده می کنند، و با حلول این ماه، شور و اشتیاق و دادن اطعام و افطاری به نیازمندان، شب زنده داری و عبادت، تلاوت قرآن، دعا، استغفار، دادن صدقه، روزه داری و... روح و جان خود را از سرچشمه فیض الهی سیراب می کنند.

فضائل ماه رمضان:

اشاره

گرچه ذکر تمام فضائل ماه مبارک رمضان از حوصله این مقال خارج است؛ ولی پرداختن و ذکر برخی از فضائل آن از نظر قرآن و روایات اسلامی خالی از لطف نیست.

۱- برترین ماه سال:

ماه مبارک رمضان به جهت نزول قرآن کریم در آن و ویژگی های منحصری که دارد در میان ماههای سال قمری برترین است؛ قرآن کریم می فرماید: «شَهرُ رَمضانَ الَّذی اُنزِلَ فیهِ القُرآن هُدَی لِلّناسِ وَ بَیناتٍ مِنَ الهُدی وَ الفُرقان»؛ «ماه رمضان ماهی است که قرآن برای هدایت انسانها درآن نازل شده است» (۱) پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم درباره ماه رمضان می فرمایند:« ای مردم! ماه خدا با برکت و رحمت و مغفرت به شما روی آورد، ماهی که نزد خدا از همه ماهها برتر و روزهایش بر همه روزها و شب هایش بر همه شبها و ساعاتش بر همه ساعات برتر است، ماهی است که شما در آن

۱- . سوره بقره، آیه ۱۸۵.

به میهمانی خدا دعوت شده و مورد لطف او قرار گرفته اید، نفس های شما در آن تسبیح و خوابتان در آن عبادت، عملتان در آن مقبول و دعایتان در آن مستجاب است... بهترین ساعاتی است که خداوند به بندگانش نظر رحمت می کند... (۱)

۲- نزول کتب آسمانی در این ماه:

تمام کتب آسمانی مانند: قرآن کریم، تورات، انجیل، زبور، صحف در این ماه نازل شده است. حضرت امام صادق علیه السّلام می فرمایند:« کل قرآن کریم در ماه رمضان به بیت المعمور نازل شد، سپس در مدت بیست سال بر پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم و صحف ابراهیم در شب اول ماه رمضان و تورات در روز شش ماه رمضان، انجیل در روز سیزدهم ماه رمضان و زبور در روز هیجدهم ماه رمضان نازل شد. (۲)

۳- توفیق روزه:

اشاره

در ماه رمضان خداوند متعال توفیق روزه داری را به بندگانش داده است؛« پس هرکه ماه { رمضان} را درک کرد، باید روزه بگیرد.» (۳)؛ {فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهرَ فَلْيَصُمْهُ}

انسان افزون بر جنبه مادی و جسمی، دارای بُعد معنوی و روحی هم هست و هرکدام در رسیدن به کمال مطلوب خود،

۱- . ر.ك: وسائل الشيعه، ج ۱۰،ص ۳۱۳.

۲- . ر.ك: الكافی، ج ۲، ص۶۲۸.

۳- . سوره بقره، آیه ۱۸.

برنـامه هـای ویژه را نیـاز دارنـد، یکی از برنـامه هـا برای تقویت و رشـد بُعـد معنوی، تقوا و پرهیزگاری است؛ یعنی اگر انسان بخواهـد خودش را از جنبه معنوی رشد و پرورش دهد و به طهارت و کمال مطلوب برسد، باید هوای نفس خود را مهار کند و موانع رشد را یکی پس از دیگری بردارد و خود را سرگرم لذتها و شهوات جسمی نکند. یکی از اعمالی که در این راستا مؤثر و مفید است، روزه داری است، قرآن کریم می فرماید:«... ای افرادی که ایمان آورده اید! روزه بر شـما نوشته شد، همان گونه که بر پیشـینیان از شـما نوشته شده، تا پرهیزگار شوید.» (۱)؛ «یا اَیها الّـذینَ آمَنُوا کُتِبَ عَلَیکُمُ الصِّیامُ کَما کُتِبَ عَلَی الّـذینَ مِن قَبلِکُم لَعَلَّکُم تَتَّقُونَ»

برخی از فواید و فضائل روزه:

الف: تقویت تقوا، پرهیزگاری و اخلاص: رُوی عنِ الصّادق علیه السّلام: قالَ الله تعالی: «الصَّومُ لی وَ أَنا اُجزی بِه»؛ «روزه از من است و پـاداش آن را من میـدهم» (۲)؛ قـالت فـاطمه علیهـا السّلام:«فَرَضَ اللهُ الصَّومَ تَثبیتاً لِلإخلاصِ»؛ « خداونـد روزه را برای استواری اخلاص، واجب فرمود.» (۳)

ب: مـانع عـذاب هـای دنیوی و اخروی: قال رسول الله صلّی الله علیه و آله: «الصَّومُ یـدُقُّ المَصـیرَ وَ یـذیلُ اللَّحمَ وَ یبَعِّدُ مِن حَرِّ السَّعیرِ»؛ « روزه روده را باریک می کند، گوشت را

۱- . سوره بقره، آیه ۱۸۳.

۲- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.

۳- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.

می ریزد و از گرمای سوزان دوزخ دور می گرداند.» (۱) قالَ رسُول الله صلّی الله علیه و آله: «عَلَیکَ بالصَّوم فَاِنَّهُ جُنَّهٌ مِنَ النّارِ»؛ « بر تو باد روزه گرفتن، زیرا که سپری در برابر آتش است.» (۲)

ج: آرامش روان و جسم: روزه داری روح و روان و قلب و دل و نیز جسم را آرامش داده و باعث سلامتی روح و تندرستی جسم می شود. پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم می فرماید: «روزه بگیرید تا سالم بمانید.» باز می فرمایند:«معده خانه تمام دردها و امساک{روزه} بالاترین داروهاست. (۳) قالَ الباقر علیه السّلام: «الصِّیامُ وَ الحَجُّ تَسکینُ القُلُوبِ»؛ « روزه و حج آرام بخش دلهاست.» (۴)

قالَ علی علیه السّلام: «وَ عَن ذلِکَ ما حَرَسَ اللهُ عِبادَهُ المُؤمِنینَ بالصَّلَواتِ وَ الزَّکَواتِ وَ مُجاهَدَهِ الصِّیامِ فِی الأَیامِ المَفروضاتِ؛ تَسکیناً لِأَطرافِهِم وَ تَخشیعاً لِأَبصارِهِم وَ تَذلیلاً لِنُفُوسِهِم وَ تَخفیضاً لِقُلُوبِهِم»؛ «خداوند بندگان مؤمن خود را به وسیله نمازها و زکات و حدیث در روزه داری روزه های واجب{رمضان} برای آرام کردن اعضاء و جوارح آنان، خشوع دیدگانش و فروتنی جانهایشان و خضوع دلهایشان حفظ می کنند.» (۵) امروزه در علم پزشکی و از نظر بهداشت و

۱- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.
۲- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.
۳- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.
۴- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.
۵- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۷.

تندرستی نیز در جای خود ثابت شده که روزه داری تأثیرهای فراوانی بر آرامش روح و روان و سلامتی جسم و بدن دارد، دفع چربیهای مزاحم، تنظیم فشار، قند خون، و... نمونه آن است.

د: مانع نفوذ شیطان:حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام به پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم فرمودند :«یا رسول الله! چه چیزی شیطان را از ما دور می کند؟ پیامبر گرامی صلّی الله علیه و آله و سلّم فرمودند: روزه چهره او را سیاه می کند و صدقه پشت او را می شکند.» (۱)

بنابراین روزه مانع نفوذ شیطانهای جنی و انسی شده و وسوسه های آنان را خنثی می کند.

هـ: مواسات بین غنی و فقیر: انسان روزه دار در هنگام گرسنگی و تشنگی، فقرا و بینوایان را یاد می کند و در نتیجه به کمک آنها می شتابد. قالَ الإمامُ العَسکَری علیه السّلام:« لَمّا سُئِلَ عَن عِلَّهِ وُجُوبِ الصَّومِ: لِیجِدَ الغَنِی مَسَّ الجُوعِ فَیمُنَّ علی الفَقیرِ»؛« تا توانگر درد گرسنگی را بچشد و در نتیجه به نیازمند کمک کند. (۲)

و: احیاء فضائل اخلاقی: حضرت امام رضا علیه السّلام درباره علت وجوب روزه می فرمایند:« تا مردم رنج گرسنگی و تشنگی را بچشند و به نیازمندی خود در آخرت پی ببرند و روزه دار بر اثر گرسنگی و تشنگی خاشع متواضع و فروتن،

۱- . مستدرک الوسائل، ج۷، ص ۱۵۴.

۲- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۹.

مأجور، طالب رضا و ثواب خدا و عارف و صابر باشد و بدین سبب مستحق ثواب شود،... روزه موجب خودداری از شهوات است. نیز تا روزه در دنیا نصیحت گر آنان باشد و ایشان را در راه انجام تکالیفشان رام و ورزیده کند و راهنمای آنان در رسیدن به اجر باشد و به اندازه سختی، تشنگی و گرسنگی که نیازمندان و مستمندان در دنیا می چشند پی ببرند و در نتیجه، حقوقی که خداوند در داراییهایشان واجب فرموده است، به ایشان بپردازند. (۱) (به جهت طولانی بودن متن عربی روایت خودداری شد.)

۴- وجود شب قدر در این ماه:

شب قدر از شب هایی که برتر از هزار ماه است و فرشتگان در این شب به اذن خدا فرود می آیند و جمیع مقدرات بندگان را در طول سال تعیین می کنند. (۲) و وجود این شب در این ماه مبارک نعمت و موهبت الهی بر امت پیامبر گرامی اسلام صلّی الله علیه و آله و سلّم است و مقدرات یک سال انسانها (حیات، مرگ، رزق و...) بر اساس لیاقت ها و زمینه هایی که خود آنها به وجود آورده اند تعیین می شود و انسان در چنین شبی با تفکر و تدبر می تواند به خود آید و اعمال یک سال خود را ارزیابی کند و با فراهم آوردن زمینه مناسب بهترین سرنوشت را برای خود رقم زند. (۳) حضرت امام صادق علیه السّلام می فرمایند:«

۱- . میزان الحکمه،ج۷، ص ۳۲۰۹.

۲- . سوره قدر، آیه۱-۵.

۳- تفسیر المیزان، ج۱۸، ص ۱۳۲؛ ج۱۹، ص ۹۰.

تقدیر مقدرات در شب نوزدهم و تحکیم آن در شب بیست و یکم و امضاء آن در شب بیست و سوم است.» (۱)

۵- بهار قرآن:

نظر به این که قرآن کریم در ماه مبارک رمضان نازل شده و تلاوت آیات آن در این ماه فضیلت بسیاری دارد، در روایات اسلامی، از ماه رمضان به عنوان بهار قرآن یاد شده است؛ قالَ الباقرُ علیه السّلام:«لِکُلِّ شَیءٍ رَبیعٌ وَ رَبیعُ القُرآنِ شَهرُ رَمَضانَ»؛ « هر چیزی بهاری دارد و بهار قرآن ماه رمضان است.» (۲)

فضائل و ثواب هایی که برای ماه مبارک رمضان و روزه داری ذکر شده و به برخی از آنها اشاره شد، از آن کسانی است که حقیقت آن را درک کنند و به محتوای آن عمل و در گفتار و کردار به کار گیرند و به آنها جامه عمل بپوشانند. چنان که در روایات اسلامی برای روزه داری آدابی ذکر شده و کسانی که صرفاً تلاوت قرآن می کنند، ولی به آیات و احکام آن عمل نمی کنند و یا آنکه از روزه داری تنها رنج گرسنگی و تشنگی را می کشند و به وسیله گناه، تأثیر روزه را از بین می برند و ماه مبارک رمضان و فضای معنوی آن تأثیری بر اشخاص بر جای نمی گذارد، مورد نکوهش قرار گرفته اند. چنان که پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم به زنی که با زبان روزه کنیز خود را دشنام می داد فرمودند: چگونه

۱- . وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۵۴.
۲- . وسائل الشیعه، ج۶، ص ۲۰۳.

روزه داری؟ و حال آنکه کنیزت را دشنام می دهی؟! روزه فقط خودداری از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه خداوند آن را علاوه بر این دو، مانع کارها و سخنان زشت که روزه را بی اثر می کنند قرار داده است، چه کم هستند روزه داران و چه بسیارند کسانی که گرسنگی میکشند.» (۱) حضرت امام سجاد علیه السّلام در دعای حلول ماه رمضان به درگاه خداوند عرضه می دارند: «به وسیله روزه این ماه یاریمان ده تا اندام های خود را از معاصی تو نگه داریم و آنها را به کارهایی گیریم که خشنودی تو را فراهم آورد، تا با گوش هایمان سخنان بیهوده نشنویم و با چشمانمان به لهو و لعب نشتابیم و تا دستانمان را به سوی حرام نگشاییم و با پاهایمان به سوی آن چه منع شده ره نسپاریم و تا شکمهایمان جز آنچه را تو حلال کرده ای در خود جای ندهد و زبان هایمان جز به آن چه که تو خبر داده ای و بیان فرموده ای گویا نشود... (۲) بنابراین، در ماه مبارک باید تمام اعضاء و جوراح را از حرام دور نگه داشت و با اخلاص، توکل و توسل از اهل بیت علیهم السّلام و عمل به دستورها و احکام قرآن کریم و دوری از گناهان، انجام توبه نصوح و واقعی، عبادت، شب زنده داری، درک فضیلت شب قدر و... فضیلت ماه مبارک رمضان را درک کرد و از آن در راستای رسیدن به کمال حرکت کرد و باید در این ماه به گونه ای خودسازی کرد که با اتمام ماه مبارک تأثیر و فواید آن در روح و جان افراد باقی باشد و اثر

۱- . الکافی،ج۴، ص ۸۷.

۲- . صحیفه سجادیه، ص۱۸۶.

آن تا ماه رمضان سال بعد ماندگار باشد.

ماه رمضان و آیات روزه:

۱- (یا أیهَا الَّذینَ آمنُوا کُتِبَ عَلَیکُم الصِّیامُ کَما کُتِبَ عَلَی الَّذینَ مِن قَبلِکُم لَعَلَّکُم تَتَّقُونَ). (۱)

۲- (اَیاماً مَعـدوداتٍ فَمَن کان مِنُکم مَریضاً او عَلی سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِن اَیامٍ اُخرَ و عَلی الّذینَ یطیقُونَه فِدیهٌ طَعامُ مِسکینٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَیراً فَهُو خَیرٌ لَه و اَن تَصُوموا خَیرٌ لَکُم إن کنتُم تَعلمونَ). (۲)

۳- (شَهرُ رَمضانَ الَّذی اُنزِلَ فیهِ القُرآنُ هُدیً لِلنّاسِ و بَیناتٍ مِنَ الهُدی و الفُرقانِ...). (۳)

۴- (اُحِلَّ لَکُم لَیلَه الصِّیامِ الرَّفَثُ إلی نِسائِکم هُنّ لِباسٌ لَکُم و انتُم لباسٌ لهنَّ عَلِمَ اللهُ اَنَّکُم کُنتُم تَختانُونَ أنفُسَکُم فَتابَ علیکُم و عَفا عنکُم فَالآنَ باشِروهُنَّ وابتَغُوا ما کَتَبَ اللهُ لکُم وَ کُلُوا واشرَبُوا حَتّی یتبَینَ لکُم الخَیطُ الأبیضُ مِن الخیطِ الأسوَدِ مِنَ الفَجر ثُمَّ اتِمُّوا الصِّیامَ الی اللَّیلِ ولا تُباشروهُنَّ و انتُم عاکِفُونَ فی المَساجدِ تلکَ حُدودُ اللهِ فلا تَقرَبوُها کذلکَ یبینُ الله آیاته لِلّناس لَعلَّهُم یتّقونَ). (۴)

۱- . سوره بقره، آیه ۱۸۳.

۲- . سوره بقره، آیه ۱۸۳.

۳- . سوره بقره، آیه ۱۸۵.

۴- . سوره بقره، آیه ۱۸۷.

ماه رمضان در روایات: بهار قرآن:

ماه خدا:

۱- قال الباقر علیه السّلام: لِکلِّ شَیءٍ رَبیعٌ وَ رَبیعُ القُرآنِ شَهرُ رَمَضانَ (۱)؛ برای هر چیزی بهاری است و بهر قرآن ماه رمضان است.

۲- قال علی علیه السّلام: شَهرُ رَمَضانَ شَهرُ اللهِ وَ شَعبانُ شَهرُ رَسُولِ اللهِ وَ رَجَبُ شَهری (۲)؛ ماه رمضان ماه خداست و ماه شعبان ماه رسول خدا و ماه رجب ماه من است.

ماه دوست داشتنی:

۳- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: لَو یعلَمُ العَبدُ ما فی رَمضانَ، لَوَدَّ اَن یکُونَ رَمَضانُ سَنَةً (۳)؛ اگر بندگان می دانستند در رمضان چه مواهبی وجود دارد هر آینه دوست می داشتند که ماه رمضان یکسال باشد.

باز شدن درهای آسمان:

۴- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اِنَّ اَبوابَ السّماءِ تُفتَحُ فی اَوَّلِ لَیلَةٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ وَ لا تُغلَقُ اِلی آخَرِ لَیلَةٍ مِنهُ (۴)؛ به درستی که در اول شب از ماه رمضان دربهای آسمان باز می شود و تا آخرین شب از آن بسته نخواهد شد.

۱- . وسائل الشیعه، ج۷، ص ۲۱۸.

۲- . وسائل الشیعه، ج۷، ص ۳۶۶.

۳- . بحار الانوار،ج۹۳، ص ۳۴۴.

۴- . بحار الانوار،ج۹۳، ص ۳۴۴.

افزایش ثواب قرآن خواندن:

۵- قال الرِّضا علیه السّلام: مَن قَرَأَ فی شَهرِ رَمَضانَ آیهً مِن کِتابِ اللهِ کانَ کَمَن خَتَمَ القُرآنَ فی غَیرِهِ مِنَ الشُّهُور (۱)؛ هرکس در ماه رمضان یک آیه از قرآن را بخواند مثل کسی می ماند که قرآن را در ماههای دیگر ختم کرده باشد.

زیباسازی بهشت در انتظار رمضان:

۶- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اِنَّ الجَنَّهَ لَتُنجَدُ وَ تُزَینُ مِنَ الحَولِ اِلی الحَول، لِدُخُولِ شَهر رَمَضانَ (۲)؛ بدرستیکه بهشت هر ساله به واسطه ورود ماه رمضان زینت می شود.

بسته شدن درهای دوزخ:

۷- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اِذا اْستَهَلَّ رَمَضانُ غُلِقَت اَبوابُ النّارِ (۳)؛ وقتی ماه رمضان حلول می کند دربهای جهنم بسته می شود.

بهشت در آرزوی روزه دار:

۸- قالَ: اِنَّ الجَنَّهَ مُشتاقَهٌ اِلی اَربَعَهِ نَفَراتٍ اِلی ....: صائِمِ شَهرِ رَمَضانَ (۴)؛ بهشت مشتاق چهار نفر است، یکی از آنها روزه دار ماه رمضان است.

۱- . بحار،ج ۹۳،ص ۳۴۱.

۲- . سفینه البحار،ج ۲، ص۶۷.

۳- . میزان الحکمه،ج۴، ص ۱۷۴.

۴- . مستدرک الوسائل،ج۷،ص ۴۰۰.

واجب شدن بهشت:

۹- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله: من صامَ شهرَ رمضانَ فَاجتَنِبَ فیهِ الحرامَ وَ البهتان رَضی الله عَنه وَ اَوجَبَ لَهُ الجَنانَ (۱)؛ کسی که در ماه رمضان روزه بگیرد و از حرام و تهمت زدن اجتناب کند خداوند از او راضی شده و بهشت را بر او واجب می کند.

خواب روزه دار عبادت است:

۱۰- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله : اَلصّائِمُ فی عبادهِ اللهِ وَ اِن کانَ نائماً علی فراشِه (۲)؛ روزه دار در حال عبادت خداست ولو اینکه در رختخوابش خوابیده باشد.

سرور ماهها و شبها:

۱۱- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:... شَهرُ رمضانَ سَیِد الشهور و لیلهُ القدرِ سَیِدهُ اللَّیالی (۳)؛ ماه رمضان سرور ماههاست و شب قدر سرور و آقای شبهاست.

۱۲- قالَ الباقِرُ علیه السّلام: إنَّ لِجَمیعِ شَهرَ رَمضانَ لَفَضلاً عَلی جَمیعِ سایرِ الشّهورِ کَفَضلِ رَسُول اللهِ عَلی سائِرِ الرُّسلِ (۴)؛ برای همه ماه رمضان فضیلت و جلالی بر همه دیگر ماهها دارد مثل فضیلت رسول خدا بر دنیا.

۱- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۳۴۶.

۲- . بحارالانوار،ج۹۳،ص ۲۴۷-محجه البیضاء،ج۲، ص ۱۲۳.

۳- . بحار،ج۴۰، ص ۵۴.

۴- . سفینه البحار،ج۲، ص ۱۲۳.

در فضیلت روزه:

روزه در زمستان غنیمت است:

۱- قـالَ رسول الله صـلّی الله علیه و آله و سـلّم: اَلصَّومُ فِی الشِّتـاءِ الغَنیمهُ البارِدَهُ (۱)؛ روزه ماه رمضان در فصل زمسـتان غنیمتی است به خاطر خنکی آن.

برترین جهاد:

۲- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اَفضلُ الجهادِ اَلصَّومُ فی الحَرِّ (۲)؛ بالاترین جهاد، روزه در روزهای گرم تابستان است.

پرستشی صمیمانه:

۳- قالَ عَلی علیه السّلام: اَلصّومُ عِبادهٌ بَینَ العَبدِ وَ خالِقِه لا یطلِعُ علیها غَیرُهُ (۳)؛ روزه عبادتی بین بنده و خالق است.

۴- قالَ رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: قال الله تعالی: کُلُّ عَملِ ابنِ آدمَ لهُ إلّا الصَّومَ وَ هُوَ لی أنا اَجزِئُ بِهِ (۴)؛ هر عملی از فرزند آدم برای خودش است مگر روزه که آن برای من است و من پاداش آن هستم.

آستانه پرستش:

۵- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:لکُلِّ شیءٍ

۱- . نهج الفصاحه، حدیث ۱۸۸۴.

۲- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۲۵۶.

۳- . قصار الجمل،ج۱، ص۳۹۴.

۴- . بحارالانوار، ج۹۳،ص ۲۴۹ ومحجه البیضاء، ج۲،ص۱۲۱.

بابٌ وَ باب العِبادهِ الصَّومُ (۱)؛ هر چیزی دری دارد و درب عبادت، روزه است.

نیمی از شکیبایی:

۶- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اَلصّومُ نِصفُ الصَّبرِ (۲)؛ روزه نصف صبر است.

۷- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: عَلَیکَ بالصّومِ فَاِنَّهُ لا عِدلَ لَهُ (۳)؛ بر شما بادبه روزه گرفتن به درستی که روزه همتایی ندارد.

سپر مؤمن:

۸- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:... وَ الصِّیامُ جُنَّهُ العَبدِ المُؤمنِ یومَ القیامَهِ؛ روزه سپر بنده مؤمن در روز قیامت است.

زیربنای اسلام:

۹- قال الباقر علیه السّلام: بُنِیِ الاِسلامُ علی خَمسَهِ أشیاءٍ عَلَی الصَّلاهِ وَ الزَّکاهِ، وَ الحَجِّ وَ الصَّومِ وَ الوِلایهِ (۴)؛ اسلام بر پنج رکن بنا شده است: نماز، زکات، حج، روزه و ولایت.

سپر در مقابل آتش:

۱۰- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اَلصَّومُ

۱- . محجه البیضاء، ج۲،ص ۱۲۲.

۲- . محجه البیضاء، ج۲،ص ۱۲۱.

۳- . ارکان اسلام(الصیام)، ص ۱۶.

۴- . محجه البیضاء، ج۲، ص ۱۲۱.

جُنّةٌ مِنَ النّار (۱)؛روزه سپر از آتش است.

ده حدیث در فضیلت روزه داران:

دعای فرشتگان:

۱- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اِنَّ الله تعالی وَکَّلَ مَلائِکهٌ بِالدُّعاءِ لِلصّائمینَ (۲)؛ خداوند تبارک و تعالی ملائکه را برای دعا جهت روزه داران وکیل کرده است.

۲- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: نَومُ الصائِم عِبادهٌ و صُمتُهُ تَسبیحٌ وَ عملُه مُتقبَّلٌ و دَعائه مُستجابٌ (۳)؛ خواب روزه دار عبادت است و سکوتش تسبیح و عمل او مقبول و دعایش مستجاب است.

درب ویژه روزه داران در بهشت:

۳- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: لِلجَنّهِ بابٌ یقالُ لهُ الرَّیانُ، لا یدخُلُ مِنهُ اِلّا الصّائِمونَ (۴)؛ برای بهشت دری است که به آن ریان می گویند و کسی از آن درب داخل نمی شود مگر روزه داران.

عطر انگیز بودن بوی دهان روزه دار:

۴- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: وَالّذی نفسی بیدهِ لَخَلُوفِ فَمِ الصّائِمِ أطیبُ عِندالله مِن رِیحِ

۱- . محجه البیضاء، ج۲، ص ۱۲۲.

۲- . محجه البیضاء، ج۲، ص ۱۲۳.

۳- . محجه البیضاء، ج۲، ص ۱۲۲و بحارالانوار،ج۹۳، ص۲۴۸.

۴- . محجه البیضاء، ج۲، ص ۱۲۲.

المِسک (۱)؛ قسم به کسی که جانم به دست اوست آب دهان روزه دار در نزد خدا از بوی مشک خوشبوتر است.

مراقبت های اخلاقی روزه دار:

۵- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:مَن صامَ شهرَ رمضانَ فَاجتَنَبَ فیهِ الحَرامَ وَ البُهتانَ رَضِیِ اللهِ عنهُ وَ اَوجَبَ لهُ الجِنانَ (۲)؛ کسی که در ماه رمضان روزه بگیرد و از حرام و تهمت زدن اجتناب کند خداوند از او راضی شده و بهشت را بر او واجب می کند.

ماه آمرزش:

۶- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: من صامَ رمضاناً ایماناً وَ احتِساباً خرج من الذنوب کیوم ولدته امّه (۳)؛ کسیکه در ماه رمضان از روی محاسبه و ایمان روزه بگیرد از گناه خارج می شود همچون روزی که از مادر متولد می شود.

ماه اجابت:

۷- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: لا تُرَدُّ دعوةُ الصّائِمِ (۴)؛ دعای روزه دار رد نمی شود.

اجابت دعا هنگام افطار:

۸- قال الکاظم علیه السّلام: دَعوَةُ الصّائِمِ یستَجابُ عندَ

۱- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۲۵۰.

۲- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۳۴۶.

۳- . فضائل الاشهر الثلاثه،۱۱۵.

۴- . بحارالانوار،ج۹۳،ص ۲۵۶.

افطارِهِ (۱)؛ دعای روزه دار هنگام افطار مستجاب میشود.

پناه یافتن از آتش برای روزه دار کریم:

۹- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: ما مِن عَبدٍ یصبَحُ صائماً فَیشتَمُّ فَیقُولُ انّی صائِمٌ سلامٌ علیکَ اِلّا قالَ الرَّبُّ تبارکَ و تعالی اِستجارَ عبدی بالصَّومِ من عبدی أجیرُوهُ من ناری و أدخُلُوهُ جَنَّتی (۲)؛ هیچ بنده روزه داری نیست که فحش بشنود و بگوید من روزه دارم سلام علیك. مگر اینکه خداوند تبارك و تعالی بواسطه روزه بنده او را پناه داده و او را از آتش خود پناه می دهم و او را داخل در بهشت خود قرار می دهم.

ثواب شهید:

۱۰- قال الصّادق علیه السّلام: ما مِن مُؤمِنٍ صائِمٍ فَقَرَءَ انّا اَنزَلناهُ فی لیلهِ القَدرِ عِند سُحُورِهِ وَ عِند افطارِهِ الّا کانَ فیما بینهُما کَالمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فی سبیلِ اللهِ (۳)؛هیچ مؤمنی نیست که روزه بگیرد و سوره قدر را هنگام سحر و افطار بخواند مگر اینکه در بین افطار و سحر مثل کسی که در خونش در راه خدا غلتیده است باشد.

۱- . سفینه البحار، ج۲، ص ۶۴.

۲- . سفینه البحار، ج۲، ص ۶۵.

۳- . سفینه البحار، ج۲، ص ۶۷.

در فلسفه روزه:

زکات بدن:

۱- قال امیرالمؤمنین علی علیه السّلام: لِکُلِّ شَیءٍ زَکاتٌ وَ زکاتُ البَدَنِ اَلصِّیامُ (۱)؛ برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدن روزه است.

سالم سازی بدن:

۲- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:صُوموا تَصِحّوا (۲)؛ روزه بگیرید تا سالم بمانید.

زمینه ساز برابری:

۳- قال الصّادق علیه السّلام: اِنَّما فرض اللهُ الصِّیامَ لِیستَوی بِهِ الغَنِی وَ الفَقیرُ (۳)؛ به درستی که خداوند روزه را برای این واجب کرد تا غنی و فقیر مساوی شوند.

ذوب کننده گناهان:

۴- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: اینّما سُمِّی رَمضانُ لِاَنَّهُ یرمِضُ الذُّنُوبَ (۴)؛ ماه رمضان را رمضان نامیده اند چون گناه را می سوزاند.

کنترل کننده قوای نفسانی:

۵- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: یا مَعشَرَ

۱- . نهج البلاغه،حکمت ۱۳۱.

۲- . بحارالانوار،ج۹۳، ص۲۵۵و محجه البیضاء ج۴،ص ۱۷۶.

۳- . وسائل الشیعه،ج۷، ص ۲.

۴- . میزان الحکمه،ج۴، ص ۱۷۶.

الشُّبّانَ مَن استطاعَ مِنكُمُ الباه فَلِيتَزَوّج فإنَّهُ أغَضُّ لِلبَصَرِ وَ اَحصَنُ لِلفَرجِ وَ مَن لم یستَطِعُ فَعَلَیهِ بِالصَّومِ فَإنَّهُ لَهُ وَجاءٌ (۱)؛ ای گروه جوانان هر کدام از شما توان ازدواج پیدا کردید ازدواج کنید بدرستیکه موجب حفظ چشم و فرج می شود. اما کسی که توان ازدواج را ندارد بر او باد به روزه گرفتن بدرستیکه برای اوست گرسنگی و ضعف.

استوار سازی اخلاص:

۶- قالت فاطمه الزّهراء سلام الله علیها:... فرضَ اللهُ الصِّیامَ تَثبیتاً لِلاخلاصِ (۲)؛ خداوند روزه را برای تثبیت شدن اخلاص واجب کرده است.

تناسب روزه با تحمل انسانها:

۷- قالَت فاطمه الزّهراء سلام الله علیها: فَلِمَ اُمِرُوا بِصَومِ شهرِ رمضانَ لا اقلَّ من ذلک وَ لا اَکثرَ؟ قیلَ لِأنَّه قُوَّهُ العِبادهِ الّذی یعُمُّ فیهِ القَوی وَ الضَّعیفُ (۳)؛ چرا ما مأمور به روزه ماه رمضان شدیم فقط نه بیشتر و نه کمتر؟ گفته شده چون قدرت بندگان در آن قوی و ضعیف را در برمی گیرد.

پناه انسان در هنگام سختی:

۸- قالت فاطمه الزّهراء سلام الله علیها: إذا نَزَلَت بالرَّجُلِ النّازِلَهُ اَوشِدَّهٌ فلیصُم (۴)؛ زمانی که به فردی گرفتاری

۱- . صحیح مسلم ج۴، ص ۱۲۸ومحجه البیضاء، ج۳، ص ۵۳.

۲- . بحارالانوار،ج ۹۳، ص ۳۶۸.

۳- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۳۷۰.

۴- . محجه البیضاء،ج۲، ص ۱۲۳.

نازل شد روزه بگیرد.

نزدیک شدن به خدا:

۹- قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم: یا اُسامهُ علیکَ بالصَّومِ فانّهُ قُربَهٌ اِلی اللهِ (۱)؛ بر تو باد ای اسامه که روزه بگیری. بدرستی که روزه تقرب به سوی خداست.

احساس گرسنگی و تشنگی:

۱۰- قال الرِّضا علیه السّلام: عِلَّهُ الصَّومِ لعِرفان مَسَّ الجَوعِ وَ العَطَشِ. (۲) علّت روزه شناخت سختی گرسنگی و تشنگی است.

روز شمار رمضان:

اول ماه رمضان:

۱- نزول کتاب مقدس صحف بر حضرت ابراهیم علیه السّلام.

۲- تفویض ولایتعهدی امام رضا علیه السّلام از سوی مأمون عباسی و بیعت مردم با آن حضرت (۲۰۱ق)

دوم ماه رمضان:

وقوع غزوه الفتح و فتح مکه به دست پیامبر صلّی الله علیه و آله و سلّم و اصحاب و یاران(۸ ق)

و به نقلی روز سوم گفته اند.

۱- . بحارالانوار،ج۹۳، ص ۲۵۸.

۲- . بحار،ج ۹۳، ص ۳۷۰.

سوم ماه رمضان:

۱- وقوع غزوه تبوک به رهبری و فرماندهی پیامبر اسلام صلّی الله علیه و آله و سلّم(۹ ق)

۲- درگذشت فقیه بزرگ عالم تشیع شیخ مفید(۴۱۳ ق)

۳- مرگ مروان حکم، دشمن سرسخت اهل بیت علیهم السّلام و مؤسس سلسله مروانی بنی امیه در شام(۶۵ ق)

چهارم ماه رمضان:

۱- مرگ زیاد بن ابیه، عامل معاویه بن ابی سفیان در بصره (۵۳ ق)

۲- درگذشت عالم زاهد آیه الله شیخ حسنعلی تهرانی(۱۳۲۵ ق)

ششم ماه رمضان:

۱- نزول کتاب مقدس تورات بر حضرت موسی علیه السّلام به نقل از نبی اکرم صلّی الله علیه و آله

۲- بیعت مردم با امام رضا علیه آلاف التحیه و الثناء جهت ولایتعهدی (۲۰۱ ق)

هفتم ماه رمضان:

۱- وفات حضرت ابوطالب بن عبدالمطلب، پدر حضرت علی علیه السّلام در مکه(۱۰ بعثت)

نهم ماه رمضان:

۱- تولد با سعادت حضرت یحیی بن زکریا علیه السّلام

۲- ارسال ۱۲ هزار نامه از سوی مردم کوفه برای امام حسین

علیه السّلام و تقاضای آنان در حرکت کردن آن حضرت به سوی عراق جهت مبارزه با حکومت یزید(۶۰ ق)

۳- حمله وهّابیان لعین حجاز به نجف اشرف(۱۲۲۵ ق)

دهم ماه رمضان:

۱- وفات ام المؤمنین حضرت خدیجه سلام الله علیها همسر پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم در مکه(۱۰ بعثت)

دوازدهم ماه رمضان:

۱- انجام عقد اخوت میان رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم و امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السّلام در مدینه (۱ ق)

۲- روز مقدس مسیحیان و میلاد حضرت عیسی بن مریم علیه السّلام و به نقلی روز شانزدهم.

سیزدهم ماه رمضان:

۱- هلاکت حجاج بن یوسف ثقفی در اثر یک بیماری جانکاه(۹۵ق)

۲- درگذشت فقیه عارف شیعه، جهانگیر خان قشقایی(۱۳۲۸ ق)

چهاردهم ماه رمضان:

کشته شدن مختار بن ابی عبیده ثقفی به دست مصعب بن زبیر (۶۷ق)

پانزدهم ماه رمضان:

۱- ولادت امام حسن مجتبی علیه السّلام در مدینه منوره(۲ق)

۲- حرکت مسلم بن عقیل علیه السّلام به نمایندگی از امام حسین علیه السّلام از مکه به کوفه(۶۰ ق)

۳- شهادت محمد بن عبدالله بن حسن، معروف به نفس زکیه به دستور منصور دوانیقی(۱۴۵ ق)

شانزدهم ماه رمضان:

درگذشت محمد بن حسن شریف جعفری، خلیفه و جانشین شیخ مفید(۴۳۳ ق)

هفدهم ماه رمضان:

۱- وقوع معراج پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم در شب شنبه (۱۲ بعثت)

۲- وقوع غزوه بدر میان سپاهیان اسلام و سپاهیان کفر و شرک(۲ق)

۳- شرفیابی حسن بن مثله جمکرانی در عالم رؤیا به محضر امام زمان علیه السّلام و مأموریت یافتن او در بنای مسجد صاحب الزمان علیه السّلام در روستای جمکران در نزدیکی شهر مقدس قم(۳۹۳ ق)

هجدهم ماه رمضان:

نزول کتاب مقدس زبور بر حضرت داود علیه السّلام

نوزدهم ماه رمضان:

ضربت خوردن حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام به دست ابن ملجم مرادی، در مسجد کوفه در حال اقامه نماز صبح (۴۰ ق)

بیست و یکم ماه رمضان:

۱- شهادت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام پس از دو روز بیماری شدید بر اثر ضربت شمشیر زهرآلود عبدالرحمن ملجم مرادی لعنه الله علیه(۴۰ ق)

۲- وفات موسی بن عمران علیه السّلام و یوشع بن نون علیه السّلام و عروج حضرت عیسی بن مریم علیه السّلام به آسمانها.

۴- درگذشت محدث بزرگ عالم تشیع، محمد بن حسن بن علی معروف به شیخ حرّ عاملی (۱۱۰۴ق)

بیست و دوم ماه رمضان:

تصرّف مجدد شهر آمل از سوی علویان طبرستان به فرماندهی حسن بن زید علوی معروف به داعی کبیر(۲۵۵ق)

بیست و سوم ماه رمضان:

۱- نزول قرآن مجید بر پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلّم به نقل آن حضرت (۱۳ قبل از هجرت)

بیست و پنجم ماه رمضان:

۱- وقوع جنگ نهروان میان سپاهیان حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام و خوارج(۳۸ ق)

بیست و هفتم ماه رمضان:

۱- برخی از علماء، شب ۲۱ماه رمضان را، شب قدر دانسته و شهادت حضرت علی علیه السّلام را در این شب می دانند.

۲- قیام زنگیان به رهبری(صاحب الزنج) علیه عباسیان در جنوب عراق(۲۵۵ ق)

۳- درگذشت علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی در اصفهان(۱۱۱۰ ق)

۴- لغو امتیاز تنباکو به فتوای میرزای شیرازی جهت مبارزه با دسیسه های استعماری انگلیس(۱۳۷۰ق)

بیست و هشتم ماه رمضان:

۱- میلاد حضرت عیسی بن مریم علیه السّلام به روایت کلیساهای ارمنی(۶۲۳ سال پیش از هجرت پیامبر)

۲- عید تعمید حضرت عیسی علیه السّلام، روز مقدس مسیحیان

بیست و نهم ماه رمضان: وقوع غزوه حنین(۸ ق)

ادعیه وارده ماه رمضان:

جایگاه و اهمیت دعا:

در آیه «و قال ربّکم ادعونی استجب لکم» (۱) و پروردگار شما فرمود: مرا بخوانید تا برای شما اجابت کنم، نسبت به عبادت و دعا صریحاً مطرح شده است، چرا که به دنبال آیه آمده است: «إنّ الّذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنّم داخرین» (۲) کسانی که از عبادت من استکبار ورزند، بزودی همه را با سرافکندگی در جهنم داخل می کنم. در ابتدای آیه« دعا» مطرح است و در ادامه، همان دعا به« عبادت» معنی شده است.

۱- . غافر، آیه ۶۰.

۲- . غافر، آیه ۶۰.

از امام باقر علیه السّلام از با فضیلت ترین عبادات پرسش شد. حضرت فرمودند:«ما مِن شیءٍ افضلُ عندالله تعالی مِن أن یسئَل» (۱) هیچ چیز در نزد خدا افضل از درخواست کردن از او نیست. در روایت دیگری، زراره از امام باقر علیه السّلام این چنین نقل می کند:قال: «إنّ الله عزّوجلّ یقول: إنّ الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنّم داخرین» (۲) قال هو الدّعاء و افضلُ العبادهِ الدّعاء قلتُ «انّ ابراهیمَ لأوّاه حلیمٌ» (۳) قال: الأوّاهُ هُوَ الدَّعّاءُ» حضرت باقر علیه السّلام فرمودند:خدای عزّوجل می فرماید: همانا آنان که از پرستش من روی برگردانند، زود است که سرافکنده به دوزخ درآیند، مقصود از عبادت، دعا است و بهترین عبادت دعاست! عرض کردم: مقصود از« أوّاه» در این آیه چیست که خداوند می فرمایند: همانا ابراهیم أوّاه و شکیبا بود؟ فرمودند: أوّاه یعنی بسیار دعا کننده به درگاه خداوند. (۴)

آیه شریفه «واذا سألک عبادی عنّی فإنّی قریبٌ اُجیبُ دعوهِ الداعِ إذا دعانِ فلیستجیبوا لی و لیؤمنوا بی لعلّهم یرشدون» (۵) به خاطر در برداشتن نکات و برجستگیهای خاص، منحصر به فردترین آیه قرآن پیرامون یک موضوع است.این

۱- . اصول کافی،ج۶، ص ۱۴.

۲- . غافر، آیه ۶۰.

۳- . توبه، آیه ۱۱۴.

۴- . اصول کافی،ج۶، ص ۱۴.

۵- . بقره، آیه ۱۸۶.

آیه، آیه یکصد و هشتاد و ششم سوره بقره است که در میان آیات مربوط به روزه قرار دارد و وجودش در لابلای آیات روزه و رمضان، خود این نکته را در ذهن تداعی می کند که بین رمضان، روزه و دعا، مناسبت و سنخیتی هست؛ گرچه این نکته به معنای اختصاص داشتن دعا به ماه رمضان نخواهد بود.

علامه طباطبایی در تفسیر المیزان پس از بیان نکاتی در این آیه می فرماید: این آیه تنها آیه ای در قرآن است که این اوصاف را داراست. نکاتی که علامه طباطبایی در ذیل این آیه کریمه ذکر می کنند، به این شرح است؛ الف- این بیان، بهترین و زیباترین و لطیف ترین بیان است برای دعوت مخاطبین به انجام امری، چرا که در این آیه، به جای بکار بردن ضمیر مغایب یا متکلم مع الغیر، از ضمیر متکلم وحده استفاده کرده است.

ب- کلمه «عبادی» در این آیه باز دلالت بر عنایت خاص الهی به مسأله دعا دارد، چرا که از کلمه ناس استفاده نکرده و به جای آن از واژه عبادی استفاده نموده است.

ب- کلمه «عبادی» در این آیه باز دلالت بر عنایت خاص الهی به مسأله دعا دارد، چرا که از کلمه ناس استفاده نکرده و به جای آن از واژه عبادی استفاده نموده است.

ج- در این آیه، جواب الهی (فإنّی قریبٌ) بدون واسطه ای پس از سؤال (سألك عبادی عنّی) آمده است و به جای آن نفرموده است فقل انّه قریب بلکه بلافاصله می فرماید:« فإنّی قریبٌ»

د- تأکید نمودن این معنا «که خداوند نزدیک است» به انَّ که دلالت بر تأکید می کند.

ه- جمله اسمیه فإنّی قریبٌ دلالت بر ثبوت و دوام نزدیک بودن خداوند به بندگان دارد.

و- به وسیله کلمه «اُجیبُ» این معنی که اجابت نمودن دعاها توسط خداوند استمرار دارد و تجدید می شود را بیان می فرماید.

ز- آوردن و ذکر اذا دعانی پس از عبارت اجیب دعوه الدّاعِ صرفاً برای بیان این نکته است که دعاهای دعا کنندگان بی هیچ قید و شرطی اجابت می شوند، و الّا این معنا در عبارت دعوه الدّاعِ ذکر شده است.

این هفت نکته گویای این است که خداوند تبارک و تعالی، در امر اجابت دعا اهتمام ویژه و عنایت خاصی دارند؛ با این همه، باید توجه داشت که این آیه با اینکه کوتاه است، ولی هفت مرتبه ضمیر متکلم وحده(ضمیری که به خداوند برمی گردد) در آن ذکر گردیده که در هیچ جای قرآن تکرار نشده است. (۱)

امام سجاد علیه السّلام در صحیفه سجادیه خطاب به حضرت حق عرضه می دارد: فسمَّیتَ دُعائک عبادهً و ترکه استکباراً (۲) پس تو نام دعایت را عبادت گذاردی و ترک آن را استکبار دانستی.

۱- . المیزان،ج۲، ص ۳۱.

۲- . بحار،ج۳، ص ۱۹۰- صحیفه سجادیه،ص ۳۰۰.

حضـرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام می فرمایند: احبُّ الأعمال إلی الله تعالی فی الأرض الدُعاء (۱) محبوبترین کارها در نزد خـدای تعالی در روی زمین دعا است. یا می فرمایند: الدّعاءُ مُخُّ العِباده (۲) دعـا مغز عبادت است. یعنی عبادتی که دعا در آن نباشد بی محتوا است.حقیقت هر عبادتی، از خدا خواستن و ابراز نیاز و اظهار عجز به درگاه اوست. امیرمؤمنان علی علیه السّلام در وصـیت خود به فرزنـدشان امام حسن مجتبی علیه السّـلام فرمودند: «واعلم أنّ الّذی بیده خزائن السـماوات و الأرض قد أذن لـک فی الـدّعاء و تکفّل لک بالإجابهِ و أمرک ان تسأله لیعطیک و قال ربّکم ادعونی اسـتجب لکم و تسترحمه لیرحمک» (۳) بدان کسـی که به دست او گنجینه های آسـمانها و زمین است به تو اذن دعا داده است و خود عهده دار استجابت دعایت شده است. امر کرده است که از او بخواهی تا عطایت کند و در قرآنش فرموده است: بخوانید مرا تا اجابتتان کنم؛ طلب رحمت کن تا او تو را مورد رحمت قرار دهد!

در روایتی دیگر پیامبر اکرم صـلّی الله علیه و آله و سلّم آثار دعا را ذکر فرموده اند: الا ادلّکم علی سِلاحٍ ینجیکم مِن عدوّکم و قدّر ارزاقکم قالوا: نعم، قالَ: تَدعون باللّیل و النّهار فإنَّ سِلاحَ المؤمن الدّعاءُ (۴)آیا می خواهید شما را از

۱- . بحار، ج۹۳،ص ۲۹۵.

۲- . بحار، ج۹۳،ص ۳۰۰.

۳- . نهج البلاغه، صبحی صالح،ص ۳۹۸.

۴- . اصول کافی،ج۶، ص ۲۰.

سلاحی با خبر کنم که از شـر دشمنان نجاتتان بخشد و روزیتان را گسترده گرداند؟ جمعیت حاضر عرض کردند: بلی یا رسول الله! حضرت فرمودند: شب و روز دعا کنید، بدرستیکه دعا سلاح مؤمن است!

اوصاف دعا:

۱- کلید رستگاری:

حضـرت امیرالمـؤمنین علی علیـه السّـلام می فرماینـد: «الـدعاءُ مفاتیـحُ النجـاحِ و مَقالیـدُ الفَلاـحِ» دعـا کلیـد پیروزی و گنجینه رستگاری است. (۱)

۲- کلید رحمت و چراغ تاریکیها:

حضـرت امیرالمؤمنین علی علیه السّـلام می فرماینـد: «الـدُعاءُ مفتاحُ الرحمهِ و مصـباحُ الظُلمهِ» دعا کلید رحمت و چراغ تاریکی هاست. (۲)

۳- برنده تر از نوک نیزه:

امام صادق علیه السّـلام می فرماینـد: «إنّ الدعاءَ أنفذُ مِن السِّـلاحِ الحدیدِ» دعا نافذتر از اسـلحه برنده است. (۳) همچنین ایشان می فرمایند: «الدُعاءُ أنفذُ مَن السِنان» (۴) دعا از نیزه تیز نافذتر است.

۱- . بحار،ج ۹۰، ص ۳۴۱.

۲- . بحار،ج ۹۰، ص ۳۰۰.

۳- . بحار،ج ۹۰، ص ۲۹۷.

۴- . بحار،ج ۹۰، ص ۲۹۵.

۴- برگرداننده قضای حتمی:

عن زراره عن ابی جعفر علیه السّلام: قال: ألا ادُلُّکَ علی شَیءٍ لم یستَثنَ فیه رسولُ اللهِ صلّی الله علیه و آله و سلّم؟ قلتُ: بلی، قال: الدعاءُ یرُدُّ القضاءَ و قد اُبرِمَ إبراماً وَ ضَمَّ أصابِعَهُ (۱) زراره می گوید: امام باقر علیه السّلام به من فرمودند:«آیا تو را به چیزی راهنمایی کنم که رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سلّم هم در آن مورد استثناء نشده؟ عرض کردم: بلی! فرمودندک دعاست که قضای حتمی را که به سختی محکم شده برمی گرداند.آنگاه برای تشبیه و بیان مطلب انگشتانش را به هم چسبانید؛ یعنی اگرچه شدت ابرام آن، مانند ابرام این انگشتان به هم چسبیده باشد

امام موسی کاظم علیه السّلام می فرمایند: «علیکم بالدعاءِ فإنَّ الدعاءَ للهِ و الطَّلب إلی الله یرُدُّ البلاءَ و قد قُدِّرَ و قُضِی و لم یبق الّا إمضاؤُهُ، فإذا دُعِی اللهُ عزَّوجلَّ و سُئِلَ صُرِفَ البَلاء صَرفَةً» بر شما باد دعا! زیرا دعا به درگاه خدا و خواستن از او، بلایی که مقدر شده و بدان حکم شده را برمی گرداند.عمر بن زید می گوید: از امام کاظم علیه السّلام شنیدم که می فرمایند: إنّ الدّعاء یرُدُّ ما قَد قُدِّرَ و ما لَم یقدَّر.قلتُ و ما قد قُدِّرَ عَرَفتُهُ فما لم یقَدَّر؟ قالَ: حتّی لا یکون» (۲) همانا دعا آنچه را مقدر شده و آنچه را مقدر نشده برمی گرداند. عرض کردم: مقدر شده را دانستم، مقدر نشده کدام است؟

۱- . اصول کافی،ج۲، ص ۴۷۰.

۲- . بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۲۹۶.

فرمودند: آنچه که مقدر شده، نباشد.

۵- درمان هر درد:

قال الصّادق علیه السّلام: علیک بالدّعاءِ فإنَّ فیهِ شفاءٌ من کلّ داءٍ (۱) بر شما باد دعا کردن، زیرا که دعا شفای هر دردی است.

۶- وسیله دفع بلاها:

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السّلام فرمودند: «إدفعوا أمواج البلاءِ بِالدّعاء قبلَ ورودِ البلاءِ» (۲) امواج بلا را به وسیله دعا قبل از پیش آمدن حادثه و بلا از خود دور کنید. امام صادق علیه السّلام نیز فرمودند: «من تَخوَّفَ بَلاءً یصیبُه فتقدَّمَ فی الدّعاءِ لم یره الله عزّوجلّ ذلک البلاءَ أبداً» (۳) کسی که ازپیشامد ناگواری نگران و ترسان است است، قبل از آن، به دعا بپردازد.خداوند هرگز چنین بلایی را به وی ننماید!

۷- وسیله دفع اندوه:

قال رسول الله صلّی الله علیه و آله و سلّم:« إنّ الله تبارک و تعالی... کان إذا بعثَ نبیاً قال له: إذا أحزنک أمرٌ تکرَهُهُ فَادعُنِی أستَجِب لک و إنّ الله اعطی اُمَّتی ذلک حیث یقول:« ادعونی استجب لکم» پیامبر اسلام صلّی الله

۱- . بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۲۹۵.

۲- . مستدرک الوسائل،ج۵، ص ۱۷۸.

۳- . بحارالانوار،ج ۹۰،ص ۲۹۷.

علیه و آله و سلّم فرمودند: بدرستی که خدای تبارک و تعالی هر پیامبری را که برانگیخت به او فرمود: زمانی که در امری حزن و اندوه بر تو عارض شد، مرا بخوان تا اجابت کنم و بدرستی که خدای متعال آن نعمت را به امت من بخشیده است. چون در آیه شریفه می فرمایند: بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را. (۱)

۸- وسیله تقرب به خدا:

قال الصّادق علیه السّلام:« علیکم بالدّعاء فإنّکم لا تقربونَ إلی اللهِ بمثله، و لا تترُکوا صَغیرةً لِصِغَرِها ان تدعوا بها فإنّ صاحبَ الصغارِ هو صاحبُ الکِبار» امام صادق علیه السّلام می فرمایند: بر شما باد دعاء، زیرا به چیز دیگری مثل دعاء، مقرب نمی شوید و دعایی کوچک را به جهت کوچکی اش رها نکنید، چون همان خدایی که دعاهای کوچک را مستجاب می کند، هم اوست که دعاهای بزرگ را مستجاب می کند. (۲)

ویژگیهای برجسته در دعاهای ائمه علیهم السّلام:

دو ویژگی برجسته و آموزنده در دعاهای ائمه علیهم السّلام:

الف- حمدوسپاس الهی: ادعیه ائمه علیهم السّلام هیچ گاه بدون حمد و ستایش خداوند و تحمید و تسبیح ذات اقدس الهی نبوده است؛ لذاست که معمولاً بخش نخستین دعاهای آن

۱- . بحارالانوار،ج ۹۰،ص ۲۹۰.

۲- . بحار،ج ۹۰، ص ۳۰۳.

بزرگواران، اختصاص به این امر دارد، وپس از اقرار به وحدانیت خدا و سپاس از نعمتهای پیدا و پنهان حضرت حق، به بیان درخواستها میپردازند.

ب- صلوات بر محمد آل محد علیهم السّلام:دعاهای ائمه معصومین علیهم السّلام معمولاً همراه با صلوات است. لذا این گونه القا می شود که صلوات از لوازم ضروری دعا و از اسباب اجابت آن می باشد.

دعای امام سجاد علیه السّلام در ابتدای ماه رمضان:

دعا زمزمه بندگی است، مخصوصاً دعایی که از زبان یکی از پاکترین و خالص ترین بندگان صالح خدا، حضرت علی بن الحسین زین العابدین علیه السّلام، جاری شده باشد! این دعا، عالیترین شناختها درباره ماه رمضان را در بردارد و انسان با دقت و تأمّل در این دعا، دید تازه و نوینی درباره ماه رمضان می یابد. امام سجاد علیه السّلام همواره ماه رمضان را با این دعا آغاز می فرمودند. (۱)

فرازهایی از دعای امام سجاد علیه السّلام:

«اللّهمَّ صلِّ علی مُحمّدٍ و آل محمد» بار خدایا بر محمد و آل او(علیهم السّلام) درود فرست.

۱- . از آنجا که امام سجاد علیه السّلام شروع سال خود را، شروع ماه رمضان قرار داده بودند و این دعا را در آستانه شروع ماه رمضان می خواندند می توان نتیجه گرفت که امام سال خود را با این دعا آغاز می فرمودند و این نکته بر اهمیت این دعا اشاره دارد.

«و ألهِمنـا مَعرِفَتَهَ فَضـلِهِ و إجلالَ حُرمَتِهِ وَ التَّحَفُّظَ ممّـا حَظَرتَ فیه» و شـناخت برتری آن را (بر ماههای دیگر) و بزرگ داشـتن حرمت و حقش را و دوری گزیدن از آنچه را که منع و حرام کرده ای بما الهام نما!

«و أعِنّا عَلی صِـیامِهِ بِکَفِّ الجَوارحِ عن مَعاصـیکَ وَ استِعمالها فیهِ بِمـا یرضـیکَ حَتّی لاـ نُصـغِی بأسـماعِنا إلی لَغوٍ و لاـ نُسـرِعَ بأبصارِنا إلی لَهوٍ»؛ و ما را بر روزه داشـتن آن به وسـیله بازداشتن اندام از گناهان و به کار بردن آن اندام در آن ماه به آنچه ترا خشـنود می گرداند یاری فرما! تا با گوشـهایمان سخن بیهوده گوش ندهیم و با چشمهایمان به سوی اموری که ما را از مقصود باز می دارد نشتابیم.

«و حتّی لاـ نَبسُـطَ أیـدینا إلی مَحظورٍ و لاـ نَخطُو بأقـدامِنا إلی مَحجُورٍ»؛ و تا دسـتهایمان را به حرام دراز ننماییم و با پاهایمان به سوی آنچه منع و حرام گشته نرویم.

«وحتّی لا تعی بُطونُنا إلّا ما أحلَلتَ»؛ و شکمهایمان جز حلال نپذیرد.

«و لا تَنطِقَ ألسِنَتَنا إلّا بِما مَثَّلت»؛ و زبان ما جز به آنچه تو فرموده ای باز نشود (نطق نکند).

«و لا نَتَکَلَّفَ إلّا ما یدنی مِن ثَوابِک»؛ و تلاش ما جز برای آنچه به پاداش تو نزدیک است نباشد.

« ولا نَتَعاطی إلّا الَّذی یقی مِن عِقابِک»؛ و جز آنچه که ما را از کیفر تو نگه می دارد انجام ندهیم.

«ثُمَّ خَلِّصَ ذلک کُلَّهُ مِن رِئاءِ المُرائینَ و سُمعَهِ المُستَمعینَ و لا نُشرِکَ فیهِ أحداً دونَکَ و لا نَبتَغی فیه مُراداً سواک»؛ سپس همه آن کردارها را از ریا و خودنمایی خودنمایان و از سمعه و شنواندن شنوندگان خالص و پاکیزه گردان که در آن کسی را با تو شریک نگردانیم و جز تو، در آن مقصود و خواسته ای نطلبیم.

«اللّهمَّ صلِّ علی محمدٍ و آل محمدٍ»؛ بار خدایا بر محمد و آل او(علیهم السّلام) درود فرست.

«وَقِفنا فیه علی مَواقیتِ الصلواتِ الخَمس بِحدودِها الَّتی حَدَّدتَ و فُروضِها الّتی فَرضتَ و وظائِفِها الّتی وَظَّفتَ و أوقاتِها الَّتی وَقَّتَّ»؛ و ما را در آن بر اوقات نمازهای پنج گانه با حدود و احکامش که مقرر نموده ای و واجباتش که واجب کرده ای و شروط و اوقاتش که شرط و تعیین گردانیده ای آگاه فرما.

«وَ انزِلنا فیها مَنزِلَهَ المُحبینَ لِمنازِلها، الحافظینَ لأرکانِها، المُؤَدّینَ لها فی أَوقاتِها علی ما سَنّهُ عبدُکَ و رسولُکَ صلّی الله علیه و آله فی رُکوعِها و سُجُودها و جَمیعِ فَواضِلِها علی اتمِّ الطُّهورِ و أسبَغِهِ و أبینِ الخُشوعِ و أبلَغِه»؛ و ما را در نماز همچون کسانی قرار ده که مراتب شایسته آن را دریافته و ارکان و جوانب آن را نگه می دارند، آن را در اوقات خود به همان طریقی که بنده و فرستاده تو که درودهایت بر او و بر آل او باد در رکوع و سجود و همه

فضیلتها و درجات رفیعه اش قرار داده و با کاملترین طهارت و پاکی و رساترین خشوع و فروتنی به جا می آورند.

«و وفِّقنـا فیه لأن نَصِلَ أرحامِنـا بـالبِرِّ و الصِّلَهِ و أن نَتَعاهَدَ جیرانَنـا بالإفضـالِ و العَطیه»؛ و مـا را در آن ماه توفیق ده که با نیکی فراوان و بخشش به خویشان خود نیکی کنیم و با احسان و عطا از همسایگان جویا شویم.

یکی از برنامه های مؤثر در این ماه، برقراری ارتباط با خویشاوندان است. انسان باید تلاش کند تا با احسان و نیکوکاری، رشته های قرابت را مستحکم نماید. در این باره شهید بزرگ این ماه، حضرت علی بن ابیطالب علیه السّلام در آخرین روزهای عمر شریفش(پس از ضربت خوردن) در وصیت به فرزندانشان امام حسن و امام حسین علیهما السّلام می فرمایند:

«شما را و تمام فرزندانم که این وصیت من به آنها می رسد به تقوا و نظم در امور و اصلاح ذات البین وصیت می کنم.» (۱) و در ادامه می فرمایند: «فإنّی سَمعتُ جدّکما صلّی الله علیه و آله یقول: صَلاحُ ذاتِ البَینِ افضلُ مِن عامَهِ الصَّلاهِ و الصِّیامِ» آشتی دادن میان مردمان بهتر است از نماز و روزه سالیان. (۲)

ابن هیثم شارح نهج البلاغه، نکته ای را در برتری اصلاح ذات البین بر نماز و روزه ذکر کرده است که ذکر آن خالی از

۱- . نهج البلاغه،وصیت ۴۷.

۲- . نهج البلاغه، ص ۳۲۲.

لطف نیست:« از جمله اهم امور نزد خداونـد این است که تمام انسانها هـدایت شـده و مسـیر عبودیت را در پیش گیرند، و این امر مهم با جـدایی و فتنه انگیزی که منجر به اختلافات می شود محقق نمی شود؛ لذاست که اصـلاح ذات البین از جمله اموری است که موجب تحقق خواسته مهم الهی می شود و این خصوصیت در نماز و روزه یافت نمی شود.» (۱)

همچنین روزه دار بایـد در این ماه به یاد همسایگان خود باشد و با حسن همجواری و کمکهای بی دریغ خود، رابطه خود را با آنان نیرومندتر و مسـتحکم تر سازد. امیر مؤمنان در وصـیت خود در این باره سـخنی دارند که آن را به سخن رسول خدا صلّی الله علیه و آله و سـلّم مسـتند فرموده اند: «الله الله فی جیرانِکُم فإنّهم وصـیهُ نَبیکُم ما زال یوصـی بهِم حتّی ظننّا انّه سیوَرِّثهم» (۲) خدا را خدا را نسـبت به حقوق همسایگانتان در نظر داشـته باشـید که سـفارش شده پیامبر شـمایند. پیوسته درباره آنان سفارش می فرمود. چندان که گمان بردیم برای آنان ارث معین خواهد نمود. (۳)

«و أن نُخَلِّصَ أموالَنـا مِنَ التَّبِعـاتِ و أن نُطَهِّرَنـا بإخراجِ الزّکوات»؛ و داراییهایمان را از مظالم و انچه از راه ظلم و سـتم به دسـت آمده خالص و پاک گردانیم و آنها را با بیرون کردن زکاتِ آنها پاک کنیم. «و أن نُراجِعَ مَن هاجَرَنا و أن نُنصِفَ

۱- . شرح نهج البلاغه، ابن میثم،ج۵،ص۱۲۳.

۲- . نهج البلاغه، وصیت ۴۷.

۳- . نهج البلاغه، ص ۳۲۲.

مَن ظَلَمنا» و به کسی که از ما دوری گزیده باز گردیم و به کسی که به ما ظلم نموده، از روی انصاف و عدل رفتار کنیم.

«وأن نُسالِمَ مَن عادانا حاشی مَن عُودی فیک و لک فإنّهُ العَدُوَّ الَّذی لا نُوالیهِ و الحِزبُ الّذی لا نُصافیه» و با کسی که به ما دشمنی کرده آشتی نماییم، جز کسی که در راه تو و برای تو با او دشمنی شده باشد؛ زیرا او دشمنی است که او را دوست نمی گیریم و حزب و گروهی است که با او از روی دل دوستی نمی کنیم.

در فرازی بعد از این فراز امام سجاد علیه السّلام صلوت بر محمد و آل محمد علیهم السّلام را به گونه ای متفاوت با فرازهای قبل بیان می فرماید که:بی شک هر خواننده بصیری را به اهمیت و جایگاه رفیع صلوات بر محمد و آل او علیهم السّلام آگاه می سازد.امام علیه السّلام خداوند را به حق ماه رمضان و حق کسی که خدا را در این ماه از ابتدا تا انتها عبادت نموده: از ملائکه مقرب درگاه گرفته تا انبیای پیشین و بندگان شایسته خداوند، قسم می دهد که بر محمد و آل محمد علیهم السّلام درود فرستد:

«اللّهُمّ إنّی أسئلکَ بحَقِّ هذا الشَّهرِ وَ بحَقِّ مَن تَعَبَّدَکَ فیهِ مِن اِبتدائهِ إلی وَقتِ فَنائهِ مِن مَلکٍ قرَّبْتَهُ أو نَبی أرسَلتَهُ أو عَبدٍ صالِحٍ اِختَصَصتَهُ أن تُصلّی عَلی مُحَمدٍ و آله»؛

«اللّهُمّ صَلِّ علی مُحمدٍ و آلهِ و إذا کانَ لکَ فی کُلِّ لیلهٍ مِن لیالی شَهرِنا هذا رِقابٌ یعتِقُها عَفوکَ أو یهَبُها صَفحُکَ فَاجعَل رِقابَنا مِن تِلکَ الرِّقابِ»

بار خدایا، بر محمد و آل محمد علیهم السّلام درود فرست و هرگاه در هر شب از شبهای این ماه، بندگانی با عفو و بخشش و گذشت تو{از آتش} آزاد می شوند، پس ما را از بندگان قرار ده!

«اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحمَدٍ و آلهِ وَ أَمحِق ذُنُوبَنا مَعَ إمحاقِ هِلالِه وَ اسلَخ عَنّا تَبِعاتِنا مَعَ اِنسِلاخِ أیامِهِ حَتّی ینقَضی عَنّا وَ قَد صَفَّیتَنا فِیهِ مِنَ الخَطیئاتِ وَ أخلَصتَنا فیهِ مِن السَیئاتِ»

بار خدایا، بر محمد و آل او علیهم السّلام درود فرست و با کاسته شدن ماهِ آن، گناهان ما را کم کن و با به پایان رسیدن روزهایش بدیها و گرفتاریهای ما را از ما جدا کن تا اینکه این ماه از ما بگذرد در حالی که ما را از خطاها(گناهان کوچک) پاکیزه گردانیده و از بدیها(گناهان بزرگ) رها نموده ای!

«اللّهُمّ وَ اجعَلنا فِی سائِرِ الشُّهورِ و الأیامِ کذلکَ ما عَمَّرتَنا»

بار خدایا، ما را در ماهها و روزهای دیگر تا زمانی که زنده ایم، همان گونه که در ماه رمضان بوده ایم قرارمان ده!

پایان این دعا با صلواتی خاص بر محمد و آل او علیهم السّلام پایان می پذیرد:

«اللّهمَّ صَلِّ علی مُحمَدٍ و آلهِ فی کُلِّ وَقتٍ وَ کُلِّ أوانٍ و عَلی کُلِّ حالٍ عَدَدَ ما صَلَّیتَ علی مَن صَلَّیتَ عَلَیه و أضعافَ ذلکَ کُلِّهِ بالأضعافِ الَّتی لا یحصیها غَیرُک، إنَّکَ فَعّالٌ لِما تُریدُ.»

خدایا، بر محمد و آل او علیهم السّلام و در هر هنگام و هر زمان { لحظه} و در هر حال، به میزانی که برهر کس {تا آن زمان} دورد فرستاده ای، و بلکه چندین برابر آن درود فرست.

نکته ها:

اشارا ت و لطایف بسیاری در این دعای شریف هست که هر خواننده ای با توجه به سعه وجودی و بصیرت خویش از آن بهره مند می شود، ولی برای نمونه نکاتی چند که میتوان از این دعا برداشت کرد را بیان میکنیم.

۱- حمد و سپاس الهی و ذکر نعمتها، و تشکر از آنها قبل از شروع دعا.

۲- همراه نمودن دعا با صلوات بر محمد وآل او علیهم السّلام (ابتدای دعا با صلوات و ختم آن هم با صلوات)

۳- مغتنم شمردن اوقات و زمانهای خاص برای ارتباط با خداوند (رمضان به عنوان بهترین و برترین زمان که وعده استجابت دعا در آن داده شده است.)

۴- بر شمردن خواسته ها و درخواستها به صورت مفصل.

۵- خواستن نیازهای کوچک در کنار حوائج بزرگ.

۶- همراه با دعا و درخواست اصلاح و رشد، عزم جدی بر تغییر روش داشتن (از گناهان دوری و بر اعمال نیک مداومت و استقامت کردن)

۷- همیشه مواظب وسوسه های شیطان بودن، حتی در حالی

که حالِ دعا و مناجات به انسان دست می دهد.

۸- اهتمام امام علیه السّلام نسبت به نماز در این دعا بسیار قابل توجه است.

۹- دعا به صورت جمعی جایگاه خاصی نزد خداوند دارد و این شیوه ای است که در تمام این دعا مورد نظر امام علیه السّلام بوده است.

۱۰- مناسب ترین وقت در سال برای خودسازی و تهذیب نفس ماه رمضان است.

۱۱- مواظبت و مراقبت بر آنچه که در ماه رمضان نصیب انسان گردیده است.

۱۲- خواستن همه چیز از خداوند نشانه انقطاع انسان از غیر خداوند است.

عید فطر:

عید فطر یکی از دو عید بزرگ اسلامی است که درباره آن احادیث و روایات بیشماری وارد شده است.مسلمانان روزه دار که ماه رمضان را به روزه گذرانده و از خوردن و آشامیدن و بسیاری از کارهای مباح دیگر امتناع ورزیده اند، اکنون پس از گذشت ماه رمضان در نخستین روز ماه شوال اجر و پاداش خود را از خداوند می طلبند؛ اجر و پاداشی که خود خداوند به آنان وعده داده است.امیرالمؤمنین علیه السّلام در یکی از اعیاد فطر خطبه ای خوانده اند و در آن مؤمنان را بشارت و مبطلان را بیم داده¬اند:

«خَطَبَ أميرُ المُؤمنينَ علی بنُ ابی طالبٍ علیه السّلام یومَ الفِطرِ فَقالَ:« ایهَا النّاسُ! اِنَّ یومَکُم هذا یومٌ یثابُ فیهِ المُحسِنُونَ وَ یخسَرُ فیهِ المُبطِلُونَ و هُوَ یوم اَشبَهُ بِیوم قیامِکُم، فَاذکُروا بِخُروجِکُم مِن مَنازِلِکُم اِلی مُصَلّاکُم خُروجَکُم مِن الأجداثِ إلی رَبِّکُم وَاذکُروا بِوُقُوفِکُم فی مُصَّلاکُم وُقُوفَکُم بَینَ یدَی رَبِّکُم، وَاذکُروا بِرُجُوعِکُم إلی مَنازِلِکُم رُجُوعَکُم إلی مَنازِلِکُم فِی الجَنَّه.

عِبادَاللهِ! إنَّ اَدنی ما لِلصّائِمینَ وَ الصّائِماتِ اَن ینادِیهُم مَلکٌ فی آخِرِ یومٍ مِن شَهرِ رَمَضانَ اَبشِرُوا عِبادَاللهِ فَقَد غَفَرَ لَکُم ما سَلَفَ مِن ذُنُوبِکُم فَانظُرُوا کَیفَ تَکونُونَ فیما تَستَأنِفُونَ.» (۱)

ای مردم! این روزِ شما روزی است که نیکوکاران در آن پاداش می گیرند و زیانکاران و تبهکاران در آن مأیوس و نااامید می گردند و این شباهتی زیاد به روز قیامت دارد. پس با خروج از منازل و رهسپاری به سوی جایگاهِ نماز عید، خروجتان از قبر و رفتنتان را به سوی پروردگار به یاد آورید، و با ایستادن در جایگاه نماز، ایستادن در برابر پروردگارتان را یاد کنید، و با بازگشت به سوی منازل خود، بازگشتتان به سوی منازلتان در بهشت برین را متذکر شوید.

ای بندگان خدا کمترین چیزی که به زنان و مردان روزه دار داده می شود، این است که فرشته ای در آخرین روز ماه رمضان

۱- . میزان الحکمه، ج۷، ص ۱۳۱-۱۳۲.

به آنان نـدا می دهـد و می گوید: هان! بشارتتان باد، ای بندگان خدا که گناهان گذشـته شـما آمرزیده شد! پس به فکر آینده خویش باشید که چگونه بقیه ایام را بگذرانید؟

از سـخنان معصومین علیهم السّـلام چنین اسـتفاده می شود که روز عیـد فطر، روز گرفتن مزد است، و لذا در این روز مسـتحب است که انسان بسـیار دعا کنـد و به یاد خـدا باشـد و روز خود را به بطالت و تنبلی نگذرانـد و خیر دنیا و آخرت را بطلبـد. در قنوت نماز عید می خوانیم:

«... اَسئَلُکَ بحقِّ هذا الیومِ الَّذی جَعَلتَهُ لِلمُسلِمینَ عیداً و لِمُحمّدٍ صَلّی الله علیه و آله ذُخراً وَ شَرفاً و کرامَةً و مَزیداً ....»

بارالهـا! بـه حق ایـن روز که آن را برای مسـلمانان عیـد و برای محمـد صـلّی الله علیه و آله و سـلّم ذخیره و شـرافت، کرامت و فضیلت قرار داد، از تو میخواهم که بر محمد و آل محمد علیهم السّلام درود بفرستی و مرا در هر خیری وارد کنی که محمد و آل محمد علیهم السّـلام را درآن وارد کردی! و از هر سوء و بدی که محمد و آل محمد علیهم السّـلام را از آن خارج ساختی خارج کن! درود و صلوات تو بر او و آنها!

خداوندا! از تو می طلبم؛ آنچه بندگان شایسته ات از تو خواستند و به تو پناه میبرم از آنچه بندگان خالصت به تو پناه بردند.

در صحیفه سجادیه نیز دعایی از امام سجاد علیه السّلام به

مناسبت وداع ماه رمضان و استقبال عید سعید فطر وارد شده است:

«اللّهمَّ صَلِّ عَلی مُحمّدٍ و آله وَ اجبُر مُصیبَتَنا بِشَهرِنا و بارِک لَنا فی یوم عَیدِنا و فِطرِنا وَ اجعَلهُ مِن خَیرِ یوم مَرَّ عَلَینا، اَجلَبه لِعَفوٍ وَ اَمحاهُ لِذَنبٍ و اغفِرلَنا ما خَفی مِن ذُنُوبِنا و ما عَلَنَ... اللّهمَّ اِنّا نَتُوبُ اِلَیکَ فی یوم فِطرِنا الَّذی جَعَلتَهُ لِلمؤمِنینَ عیداً وَ سُروراً و لِأهلِ مِلَّتِکَ مَجمَعاً وَ مُحتَشَداً، مِن کُلِّ ذَنبٍ اَذنَبناهُ اَو سَوءٍ اَسلَفناهُ اَو خاطِرِ شَرٍّ أضمَرناهُ تَوبَهَ مَن لا ینطَوی عَلی رُجُوعٍ إلی ذَنبٍ و لا یعودُ بَعدَها فی خَطیئَهٍ.»

پروردگارا! بر محمد وآل محمد علیهم السّلام درود فرست و مصیبت ما را در این ماه جبران کن و روز فطر را بر ما عیدی مبارک و خجسته بگردان و آن را از بهترین روزهایی قرار ده که بر ما گذشته است: که در این روز بیشتر ما را مورد عفو قرار دهی و گناهانمان را بشویی و بر ما ببخشایی گناهانی را که در پنهان و آشکارا انجام دادیم...

خداوندا، در این روز عید فطر، که برای مؤمنان روز عید و خوشحالی و برای مسلمانان روز اجتماع و گردهمایی است، از هر گناهی که مرتکب شده ایم و هر کار بدی که کرده ایم و هر نیت ناشایسته ای که در ضمیرمان نقش بسته است به سوی تو باز می گردیم و توبه می کنیم، توبه ای که در آن بازگشت به گناه هرگز نباشد و بازگشتی که در آن هرگز روی آوردن به

معصیت نباشد. بارالها! این عید را بر تمام مؤمنان مبارک گردان و در این روز، ما را توفیق بازگشت به سوی خود و توبه از گناهان عطا فرما!

آخر سخن اینکه روز اول ماه شوال را بدین سبب عید فطر خوانده اند که در این روز، امر امساک و صوم از خوردن و آشامیدن برداشته شد و رخصت داده شد که مؤمنان در روز افطار کنند و روزه خود را بشکنند. فِطر و فَطر و فطور به معنای خوردن و آشامیدن است و گفته شده است که به معنای آغاز خوردن و آشامیدن نیز هست. به همین دلیل است که پس از تمام روز و هنگام مغرب شرعی در روزهای ماه رمضان، انسان افطار می کند، یعنی اجازه خوردن، پس از امساک از خوردن به او داده می شود. عید فطر دارای اعمال و عباداتی است که در روایات معصومین علیهم السّلام به آنها پرداخته شده و ادعیه خاصی نیز درباره آن آمده است.

مراقبت پس از ماه رمضان:

در شأن نزول آیه ۱۴۴ سوره آل عمران آمده است که: در جنگ احد شایع شد که رسول خدا صلّی الله علیه و آله کشته شد و این شایعه موجب هراس و فرار و تزلزل روحیه بعضی از رزمندگان شد. پس از این واقعه آیه ای نازل شد که بر فرض که وجود مقدس پیامبر صلّی الله علیه و آله و سلّم کشته شده باشد آیا می خواهید به گذشته بد خود بازگردید؟ و از ارزشها و

باورهای اسلامی خود فاصله بگیرید؟

«وَما مُحَمَّدٌ اِلّا رَسُولٌ قَد خَلَت مِن قَبلِهِ الرُّسُلِ اَفَائن ماتَ او قُتِلَ انقَلَبتُم علی اَعقابِکُم وَ مَن ینقَلِب علی عَقِبَیهِ فَلَن یَضُرُّ اللهَ شَیئاً وَ سَیجزِی اللهُ الشّاکِرینَ».

و محمد(صلی الله علیه و آله و سلّم) جز فرستاده ای که پیش از اوهم پیامبرانی آمده و گذشته اند نیست. آیا اگر او بمیرد یا کشته شود از عقیده خود برمی گردید؟ و هرکس از عقیده خود باز گردد، هرگز زیانی به خدا نمی رساند و به زودی سپاسگزاران را پاداش می دهد.

این آیه نشان می دهد که با رحلت و شهادت رسولان و رهبران الهی مکتب آنان نمی رود و خدای متعال اتّکای افراطی حتّی به شخص پیامبر اشرف مخلوقات را به عنوان نوعی از فرد پرستی محکوم می کند. لذا مؤمنان باید توجه داشته باشند که تداوم دین در گرو حضور انبیاء به تنهایی نیست و فقدان ظاهری آنها را نباید دست آویزی برای واپس گرایی قرار داد.

همچنان که درباره عید فطر فرموده اند:« هر روزی که در آن گناه انجام نشود، عید است. می توان گفت: هر شب که وصال با دوست حاصل شود و انسان به قدر واقعی خویش پی ببرد، شب قدر است.» باید در عین ارج نهادن به پدیده های مبارک خداوندی همچون انبیاء عظام، مکانها، و زمانهای مبارک و مقدس، ذات مقدس پروردگار و تقوای از او را همیشه و در همه جا در نظر داشت. شاعری می گوید:

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد؟

خـــوبـــــی قـــــمر بـــهتر یا آنکه قمر سازد؟

ای باغ تویی خوشـــتر یا گلشن گل در تو

یا آنکه برارد گل صـــد نـــرگس تر سازد؟

ای ابر تو به باشی در دانـــش و در بـــینش

یا آنکه به هر لحظه صد قل ونـظر سـازد؟

یعنی اگر چه بسیاری از مذاهب حق از قبیل پدیده های عالم طبیعت و معنویت جمیل هستند، اما باید در اصل به خدای جمال آفرین نظر داشت.

روزه‌ـــا گـــر رفت گو رو باک نیست

توبمان ای آنکه چون توپاک نیست

روزه:

اشاره

«یا أَیهَا الَّذینَ آمَنُوا کُتِبَ عَلَیکُمُ الصِّیامُ کَما کُتِبَ عَلَی الَّذینَ مِن قَبلِکُم لَعَلَّکُم تَتَّقُونَ»؛ (۱) ای مؤمنان، روزه بر شما واجب شده، چنانچه بر پیشینیان شما نیز واجب بود، تا پرهیزکار (با تقوا) شوید.

روزه آن است که انسان، از اذان صبح تا اذان مغرب برای اطاعت فرمان خدا از برخی کارها- که شرح آنها خواهد آمد- بپرهیزد. گرچه با پرهیز از کارهایی که روزه را باطل می کند، تکلیف روزه داری از عهده انسان برداشته می شود و روزه

۱- . بقره(۳)،۱۸۳.

صحیح است، ولی روزه کامل و حقیقی تنها نخوردن و نیاشامیدن و انجام ندادن برخی کارهای دیگر نیست، بلکه حقیقت روزه، پرهیز از گناه و چیزهایی است که نفس انسان به آن علاقه دارد و انسان را از خدا دور میکند.

اقسام روزه:

۱- واجب

۲- حرام

۳- مستحب

۴- مکروه

روزه های واجب:

* روزه ماه مبارک رمضان

* روزه قضا

* روزه کفاره

* روزه استیجاری (۱)

* روزه روز سوم ایام اعتکاف

* روزه بدل قربانی حج (۲)

* روزه ای که به سبب نذر یا عهد یا قسم واجب شود. (۳)

۱- . روزه استیجاری: روزه ای است که شخص مزد می گیرد و به نیابت از میت انجام می دهد.

۲- . اگر حج گزار پول قربانی نداشته باشد یا حیوانی برای قربانی گیر نیاید، باید به جای آن، سه روز در حج و هفت روز پس از مراجعت از حج روزه بگیرد..

۳- . هر چند روزه نذری جزو روزه های واجب نیست و آنچه واجب است وفای به نذر است و چون نذر به روزه تعلق گرفته بدین سبب روزه گرفتن واجب می شود.

* روزه قضای پدر که بر پسر بزرگ تر واجب است

* قضای روزه مادر بنابر احتیاط مستحب

روزه های حرام:

* روزه عید فطر(روز اول شوال)

* روزه عید قربان(روز دهم ذی الحجه)

* روزه نذر معصیت

* روزه ایام تشریق(۱۱، ۱۲، ۱۳ ذی الحجه) برای کسی که در منا است.

* روزه سکوت (۱)

* روزه وصال (۲)

* روزه آخر ماه شعبان به نیت اول ماه رمضان

* روزه مستحبی فرزند که سبب اذیت و آزار پدر و مادر یا جد می شود

* روزه مستحبی فرزند که پدر یا مادر یا جد او را از آن نهی کرده باشند

* روزه مستحبی زن که شوهرش او را از آن نهی کرده باشد

* روزه مستحبی زن که حق شوهرش از بین برود(ولی در

۱- . روزه سکوت: روزه گرفتن با این نیت که در حال روزه با کسی سخن نگوید.

۲- . روزه وصال: روزه گرفتن دو روز پی درپی بدون آنکه در بین آنها مبطلی انجام دهد، البته با قصد وصال نه به طور اتفاقی.

صورتی که حق شوهرش از بین نرود به احتیاط مستحب با اجازه او روزه مستحبی بگیرد.

روزه های مستحب:

روزه گرفتن در تمام ایام سال، به جز روزه های حرام و مکروه، مستحب است، ولی نسبت به بعضی از روزه ها تأکید و سفارش بیشتری شده است، که برخی از آنها بدین شرح است:

* پنج شنبه اول و پنج شنبه آخر ماه

* هر پنج شنبه و جمعه

* اولین چهارشنبه، بعد از دهه اول هر ماه

* روز مبعث(۲۷ ماه رجب)

* عید غدیر(۱۸ ذی الحجه)

* روز میلاد پیامبر اکرم صلّی الله علیه وآله و سلّم(۱۷ ربیع الاوّل)

* روز اول تا نهم ذی الحجه

* روز عرفه چنانچه روزه گرفتن سبب بازماندن از دعاهای آن روز نشود

* روز اول و سوم و هفتم محرم

* تمام ماه رجب و شعبان

* روز اول فروردین

* روزهای ۱۳، ۱۴و ۱۵ ماه های قمری

* روز دحو الأرض ۲۵ ذی القعده

روزه های مکروه:

* روزه مستحبی مهمان بدون اجازه میزبان

* روزه مستحبی مهمان با نهی میزبان

* روزه مستحبی فرزند بدون اجازه پدر

* روزه عاشورا

* روزه عرفه اگر سبب بازماندن از دعاهای آن روز بشود

* روزه روزی که نمی داند عرفه است یا عید قربان.

نیت روزه:

۱- روزه داری در اسلام، اعتصاب غذا برای رسیدن به هدف های مادی نیست، بلکه این عمل پیوندی با پروردگار جهان دارد و عبادت خداوند محسوب می شود و باید با قصد اطاعت دستور وی و نیت خالص و به دور از هرگونه ریا و خودنمایی به جای آورده شود.

۲- انسان می تواند در هر شب ماه رمضان برای روزه فردای آن، نیت کند. بهتر است که شب اول ماه هم روزه همه ماه را نیت کند.

۳- در روزه واجب، نیت روزه نباید بدون عذر از اذان صبح به تأخیر بیفتد.

۴- در روزه واجب، اگر به سبب عذری؛ مانند: فراموشی یا سفر، نیت روزه نکرده، اگر کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد، تا ظهر می تواند نیت روزه کند و پس از آن صحیح نیست.

۵- لازم نیست نیت روزه را به زبان بگوید بلکه همین قدر که برای انجام دستور خداوند، از اذان صبح تا مغرب، کاری که روزه را باطل می کند، انجام ندهد کافی است.

۶- وقت نیت روزه مستحب، از اول شب است تا موقعی که به اندازه نیت کردن به مغرب مانده باشد، که اگر تا این وقت، کاری که روزه را باطل میکند انجام نداده باشد و نیت روزه مستحب کند، صحیح است.

۷- کسیکه روزه قضا یا روزه واجب دیگری دارد، نمی تواند روزه مستحبی بگیرد و چنانچه فراموش کرده باشد و قبل از ظهر یادش بیاید، می تواند نیت خود را به روزه واجب برگرداند و اگر بعد از ظهر یادش بیاید، روزه مستحبی محاسبه می شود.

۸- کسی که برای به جا آوردن روزه میت اجیر شده، اگر روزه مستحبی بگیرد اشکال ندارد.

۹- اگر روزی را که شک دارد آخر ماه شعبان است یا اول ماه رمضان، به نیت روزه قضا و مانند آن روزه بگیرد و در بین روز بفهمد که ماه رمضان است، باید نیت روزه ماه رمضان کند و اگر بعد معلوم شود ماه رمضان بوده، از ادامه رمضان حساب می شود.

مبطلات روزه:

اشاره

روزه دار باید از اذان صبح تا مغرب از برخی کارها بپرهیزد و اگر یکی از آنها را انجام دهد، روزه اش باطل میشود، به این

کارها« مُبطلات روزه» گفته میشود،آنها عبارتند از:

* خوردن و آشامیدن

* دروغ بستن به خدا و پیغمبر صلّی الله علیه و آله و سلّم و جانشینان آن حضرت علیهم السّلام و بنابر احتیاط واجب بر حضرت زهراء سلام الله علیها

* رساندن غبار غلیظ به حلق

* فرو بردن تمام سر در آب

* قی کردن

* آمیزش

* استمناء

* باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح

* اماله کردن با چیزهای روان

خوردن و آشامیدن:

۱-اگر روزه دار عمـداً چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه اش باطل می شود، هر چند خوردن و آشامیدن آن معمول نباشد؛ مانند: خاک و نفت

۲- فرو بردن آب دهان روزه را باطل نمی کند، هرچند زیاد باشد.

۳-اگر روزه دار به سبب فراموشی(نمیداند روزه است) چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه اش باطل نمی شود.

۴- انسان نمی تواند، به خاطر ضعف، روزه را بخورد ولی

اگر ضعف او به قدری است که معمولاً نمی توان آن را تحمل کرد، خوردن روزه اشکال ندارد.

۵- فرو بردن اخلاط سر و سینه، تا به فضای دهان نرسیده است روزه را باطل نمی کند، ولی اگر داخل فضای دهان شود، بنابراحتیاط واجب آن را فرو نبرد.

تزریق آمپول:

آمپول اگر به جای غذا نباشد تزریق آن، روزه را باطل نمی کند، هرچند عضو را بی حس کند، ولی احتیاط واجب آن است که از آمپولی که به جای غذا به کار می رود، پرهیز کند.

{آمپولی که هم به جای غذا و هم دوا به کار می رود، لازم نیست روزه دار از استعمال آن خودداری کند}

رساندن غبار غلیظ به حلق:

اگر روزه دار غبار غلیظی به حلق برساند، روزه اش باطل می شود؛ چه غبار خوراکی ها باشد مانند: آرد، یا غیر خوراکی مانند: خاک. وبنابر احتیاط واجب باید غباری را هم که غلیظ نیست به حلق نرساند.

در این موارد، روزه باطل نمی شود:

* به حلق نرسد(فقط به داخل دهان برسد)

* بی اختیار به حلق برسد و بیرون آوردن آن ممکن نباشد.

* نمی داند روزه است

* شک کند غبار غلیظ به حلق رسیده است یا نه

دروغ بستن به خدا و پیغمبر:

۱- در تمـام موارد زیر، دروغ بسـتن از روی عمـد، به خـدا، پیامبران علیهم السّـلام یا امام علیه السّـلام روزه را باطل می کنـد و بنابراحتیاط واجب دروغ بستن به حضرت زهراء سلام الله علیها نیز همین حکم را دارد:

- با گفتار باشد یا نوشتار یا اشاره یا انجام کاری که از آن، نسبت دروغ فهمیده شود.

- به صراحت باشد یا کنایه

- دروغ را خود ساخته باشد یا دیگری

- اخبار باشد یا پاسخ به سوال دیگری(خبر دادن از سخن یا انجام یا عدم انجام عملی از آنان باشد)

۲- بازگویی دروغی که دیگری ساخته یا گفته، بر وجه نقل قول یا حکایت اشکال ندارد؛ مثلًا در حالی که روزه است بگوید: یزید گفت:

لَعِبَت هاشمُ بالملکِ فلاخبـرٌ جـاء ولا وحـی نـَزَل

فرو بردن تمام سر در آب:

۱- اگر روزه دار عمداً تمام سر را در آب مطلق و بنابر احتیاط واجب در آب مضاف فرو برد، روزه اش باطل میشود.

۲- در این موارد باطل نیست:

* سهواً سر را زیر آب ببرد

* قسمتی از سر را زیر آب ببرد

* نصف سر را یکبار و نصف دیگر را بار دیگر در آب فرو ببرد

* بی اختیار در آب بیفتد

* شخصِ دیگری به زور سر او را در آب فرو ببرد

* شک کند تمام سر زیر آب رفته است یا نه.

* فرو بردن سر در چیزهای روان(روغن- نفت) غیر از آب مضاف و مطلق

۳-اگر در حال روزه ماه رمضان برای غسل سر را در آب فرو برد، غسل و روزه او باطل است.

قی کردن:

۱- هرگاه روزه دار عمداً قی کند، هرچند به سبب بیماری باشد، روزه اش باطل می شود.

۲-اگر روزه دار بی اختیار یا سهواً قی کند، روزه اش باطل نمی شود.

۳-اگر روزه دار در شب چیزی بخورد که می داند به خاطر آن در روز بی اختیار قی می کند، احتیاط واجب آن است که روزه آن روز را قضا کند.

۴-اگر روزه دار بتواند از قی کردن خودداری کند چنانچه برای او ضرر و سختی نداشته باشد، باید خودداری نماید.

۵-اگر یقین داشته باشد که به واسطه آروغ زدن، چیزی از گلو بیرون می آید، نباید عمداً آروغ بزند، ولی اگر یقین نداشته باشد، اشکال ندارد.

۶-اگر آروغ بزند و چیزی در دهانش بیاید، باید آن را بیرون بریزد و اگر بی اختیار فرو رود، روزه اش صحیح است.

استمنا:

۱- اگر روزه دار استمناء کند؛ یعنی با خود کاری کند که مَنی از او بیرون آید، روزه اش باطل می شود.

۲- اگر بی اختیار مَنی از او بیرون آیـد؛ مثلاً در خواب جنب شود، روزه اش باطل نمی شود مگر کاری کند که بی اختیار مَنی از او خارج شود.

۳- اگر روزه دار بدانـد که هرگاه در روز بخوابـد در خواب منی از او بیرون می آیـد، خوابیـدنش جائز است اگرچه مستحب است نخوابد.

۴- اگر روزه دار در حال بیرون آمدن منی از خواب بیدار شود واجب نیست از بیرون آمدن آن جلوگیری کند.

۵- روزه داری که محتلم شـده، اگر بداند منی در مجری مانده و در صورتی که پیش از غسل بول نکند بعد از غسل منی از او بیرون می آید بنابراحتیاط واجب باید پیش از غسل بول کند.

باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح:

اگر شـخص جنب، تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه او تیمم است، تیمم نکند، در برخی موارد روزه هایش باطل می شود؛ برخی از مسائل آن، چنین است:

۱- اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه اش تیمم است، تیمم نکند:

* در روزه ماه رمضان---------- روزه اش باطل است.

* در قضای آن-------------- روز ه اش باطل است هرچند از روی عمد نباشد.

* در روزه های واجب دیگر----- روزه اش باطل است(بنابر احتیاط واجب)

* در بقیه روزه ها روزه اش صحیح است

۲- اگر جنب در روزه ماه رمضان غسل یا تیمم را فراموش کند و پس از یک یا چند روز یادش بیاید، باید آن روزه ها را قضا کند.

۳- اگر روزه دار، در خواب جنب شود و بعد از اذان صبح بیدار شود، واجب نیست فوری غسل کند و روزه اش صحیح است.

۴- کسیکه درشب ماه رمضان برای هیچکدام از غسل و تیمّم وقت ندارد اگرخود را جنب کند، روزه اش باطل است وقضا و کفّاره بر او واجب میشود، ولی اگر برای تیمّم وقت دارد،چنانچه خود را جنب کند،باید تیمّم نماید و روزه بگیرد اگرچه گناه کرده است.

باقی ماندن بر حیض و نفاس:

۱- اگر زن قبل از اذان صبح از خون پاک شود و عمداً تا اذان غسل نکند یا اگر وظیفه اش تیمم است، تیمم نکند، روزه اش باطل است.

۲- اگر مستحاضه مسئله های خود را به تفصیلی که در احکام استحاضه گفته شده به جا آورد، روزه اش صحیح است.

حکم کلّی:

هیچ کدام از مبطلات روزه اگر سهواً انجام شود روزه را باطل نمی کند.

برخی کارهایی که بر روزه دار مکروه است:

۱- انجام دادن هر کاری که سبب ضعف شود؛ مانند: خون دادن

۲- بوییدن گیاهان معطر(عطر زدن مکروه نیست)

۳- خیس کردن لباسی که بر تن دارد

۴- مسواک کردن با چوبِ تر

۵- کشیدن دندان و هرکاری که به سبب آن از دهان خون بیاید

۶- بدون قصد بیرون آمدن مَنی، شهوت خود را تحریک کند.

۷- دارو ریختن به چشم و سرمه کشیدن در صورتیکه مزه یا بوی آن به حلق برسد.

قضا و کفاره روزه:

روزه قضا:

اگر کسی روزه را در وقت آن نگیرد باید روزه دیگر به جای آن بگیرد، پس روزه ای که بعد از وقت آن، به جا آورده می شود،« روزه قضا» نام دارد.

کفاره روزه:

۱- اگر کسی عمداً چیزی را که لای دندانش مانده است

فرو برد، روزه اش باطل می شود و کفاره دارد.

۲- اگر شخص جنب در شب ماه رمضان می داند قبل از اذان صبح برای غسل بیدار نمی شود، نباید بخوابد و اگر بخوابد و بیدار نشود، روزه اش باطل است.(قضا و کفاره واجب است)

۳- اگر عمداً روزه ماه رمضان را نگیرد یا عمداً آن را باطل کند، قضا و کفاره واجب می شود.

۴- کفاره، همان جریمه ای است که برای باطل کردن روزه، معین شده است و عبارت است از:

* آزاد کردن یک بَرده

* دو ماه روزه گرفتن که سی و یک روز آن باید پی درپی باشد.

* دادن یک وعده غذا به شصت فقیر یا دادن یک مُد طعام به هریک از آنها.

۳- کسی که کفاره بر او واجب شود باید یکی از این سه را انجام دهد و چون امروزه برده به معنای فقهی آن یافت نمی شود، مورد دوم یا سوم را انجام دهد. اگر هیچ یک از اینها برایش مقدور نیست، یا ۱۸ روز پی درپی روزه بگیرد و یا هر مقدار مُد که می تواند به فقیر طعام بدهد البته صدقه دادن بر فقراء نسبت به انجام مورد قبل مستحب است و اگر اصلاً نتواند طعام بدهد، باید استغفار کند.

در موارد زیر به جا آوردن قضای روزه واجب است ولی کفاره ندارد:

۱- در ماه رمضان غسل جنابت را فراموش کند و با حال جنابت، یک یا چند روز روزه بگیرد.

۲- در ماه رمضان، بدون اینکه تحقیق کند صبح شده یا نه، کاری کند که روزه را باطل می کند؛ مثلًا آب بخورد و بعداً معلوم شود صبح بوده است(بنابراحتیاط واجب)

۳- کسی بگوید: صبح نشده و روزه دار با اعتماد به گفته او، کاری کند که روزه را باطل می کند و بعداً معلوم شود صبح بوده است.

۴- روزه هایی که به سبب سفر، باطل شده است.

۵- روزه های ایام حیض و نفاس بانوان.

۶- بر اثر ندانستن مسئله، مبطلی انجام داده ولی نمی توانسته مسئله را یاد بگیرد، یا اصلًا متوجه نبوده.

۷- به سبب بیماری روزه نگیرد و بیماریش پس از ماه رمضان برطرف شود.

۸- برای خنک شدن یا بی جهت آب در دهان برگرداند و بی اختیار فرو رود.

* در موارد زیر فقط باید برای هر یک روز، یک مُد طعام به فقیر داده شود ولی قضا و کفاره ندارد:

۱- کسی که به سبب پیری، روزه گرفتن برایش مشقت دارد و بعد از رمضان نیز نمی تواند قضای آن را به جا آورد.

۲- مرضی دارد که زیاد تشنه می شود و روزه گرفتن برایش مشقت دارد ولی اگر بعد از ماه رمضان بتواند قضای آن را به جای آورد بنابر احتیاط واجب باید به جا آورد.

۳- به سبب بیماری نتواند روزه بگیرد و بیماری او تا سه سال بعد طول بکشد و اگر چنانچه مرض او تا چندین سال طول بکشد و پیش از ماه رمضان بیماریش برطرف شود باید به تعدادی که فرصت باقی مانده است قضای روزهای سال آخر را به جا آورد و برای هر یک روز از روزهای سال های گذشته یک مُد طعام به فقیر بدهد.

در موارد زیر باید قضای روزه را به جا آورد و برای هر یک روزه یک مُد طعام به فقیر بدهد:

۱- با عذر؛ مثلاً سفر، روزه نگرفته و بعد از ماه رمضان عذر برطرف شده و تا ماه رمضان سال بعد عمداً قضای آن را به جا نیاورده است.

۲- با عذر روزه نگرفته و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شده و تا چند سال قضای آن را تأخیر انداخته. برای هر روز مُد طعام دهد ولی کفاره بواسطه تأخیر آن تکرار نمی شود.

۳- موقعی که عذر دارد، تصمیم او بر این است که بعد از برطرف شدن عذر، قضای روزه را به جا آورد و عذر برطرف شود و پیش از آنکه روزه را قضا کند در تنگی وقت عذری دیگر برایش پیدا شود، که قضای آن واجب و یک مُد طعام به احتیاط واجب بدهد.

۴- در قضای روزه کوتاهی کند و وقت تنگ شود و در تنگی وقت عذری برایش پیش آید.

۵- مرضی دارد که زیاد تشنه می شود و روزه گرفتن برایش

مشقت دارد؛ که اضافه بر یک مُد طعام چنانچه بتواند بنابراحتیاط واجب قضای آن را هم به جا آورد.

۶- زنی که زایمان او نزدیک است و روزه برای حملش ضرر دارد و نمی تواند روزه بگیرد.

۷- زنی که زایمان او نزدیک است و روزه برای خودش ضرر دارد و نمی تواند روزه بگیرد، که قضای آن را باید به جا آورد و بنابراحتیاط واجب برای هریک روز، یک مُد طعام به فقیر بدهد.

۸- زنی که بچه شیر می دهد و شیر او کم است و روزه برای بچه ای که شیر می دهد، ضرر دارد.

۹- زنی که بچه شیر می دهد و شیر او کم است و روزه برای خودش ضرر دارد، قضای روزه را باید به جا آورد و باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد.

احکام قضا و کفاره روزه:

۱- لازم نیست قضای روزه را فوری به جا آورد، ولی تأخیر آن بنابراحتیاط واجب تا ماه رمضان سال بعد حرام است.

۲- اگر چند ماه رمضان روزه قضا دارد، هر کدام را اول بگیرد اشکال ندارد، ولی اگر وقت قضای روزه آخرین ماه رمضان تنگ است؛ مثلاً ده روز از ماه رمضان سال گذشته، قضا دارد و ده روز به ماه رمضان آینده مانده است، باید اول قضای آن بگیرد.

۳- انسان نباید در انجام کفاره کوتاهی کند، ولی لازم

نیست، فوری آن را انجام دهد.

۴- اگر کفاره بر انسان واجب شود و بدون اینکه به جا آورد، چند سال بر آن بگذرد، چیزی بر آن اضافه نمی شود.

۵- اگر روزه خود را با کار حرامی؛ مانند: استمناء، باطل کند، کفاره جمع واجب می شود؛ یعنی باید یک برده آزاد کند و دو ماه روزه بگیرد و به شصت فقیر طعام بدهد. اگر هر سه برایش ممکن نیست، هر کدام آنها را که می تواند باید انجام دهد.

۶- کسی که قضای روزه ماه رمضان را گرفته، اگر بعد از ظهر عمداً آن را باطل کند، باید به ده فقیر، هر کدام یک مُد طعام بدهد و اگر نمی تواند طعام بدهد، باید سه روز پی درپی روزه بگیرد.

در موارد زیر نه قضا واجب است و نه کفاره:

۱- روزه های ایام کفر برای تازه مسلمان؛ یعنی اگر کافری مسلمان شود قضای روزه های واجب گذشته واجب نیست.

۲- کسی که به سبب پیری نمی تواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان هم نمی تواند قضای آن را انجام دهد؛ ولی اگر روزه گرفتن برایش دشوار است، باید برای هر روز، یک مُد طعام به فقیر بدهد.

روزه قضای پدر و مادر:

پس از مرگ پدر، پسر بزرگ او باید نمازها و روزه های قضا شده او را به جا آورد و احتیاط مستحب است قضای نماز و روزه های مادر را هم به جا آورد.

روزه مسافر:

مسافری که بایـد نمازهای چهار رکعتی را در سـفر، دو رکعت بخوانـد، نباید در آن سـفر روزه بگیرد ولی باید قضای آن را به جا آورد و مسافری که نمازش را تمام می خواند؛ مثل کسی که شغل او سفر است، باید در سفر روزه بگیرد.

حکم روزه مسافر:

* به سفر رفتن(آغاز سفر)

۱- قبـل از ظهر به مسـافرت می رود---- وقتی به حـد ترخص رسـید روزه اش باطـل می شود و اگر قبـل از آن روزه را بـاطل کند، باید کفاره بدهد.

۲- بعد از ظهر به مسافرت می رود----- روزه اش صحیح است و نباید آن را باطل کند.

* از سفر برگشتن(پایان سفر)

۱- قبل از ظهر به وطن یا جایی که بنا دارد ده روز بماند برسد:

الف)کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده است---- باید نیت روزه کرده و روزه آن روز را تمام کند و صحیح است.

ب) کاری که روزه را باطل کند انجام داده است------- روزه آن روز بر او واجب نیست و باید قضای آن را به جا آورد.

۲- بعد از ظهر برسد---- روزه اش باطل است و باید قضای آن را به جا آورد.

یادآوری:

برای روزه، رسیدن به حد ترخص اثری ندارد، بنابراین اگر پیش از ظهر به حد ترخص برسد ولی پیش از رسیدن به وطن یا جایی که می خواهد ده روز بماند ظهر شود، نمی تواند نیت روزه کند.

مسئله:

مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد، ولی اگر برای فرار از روزه باشد مکروه است.

راه های ثابت شدن اول ماه:

اشاره

۱- خود انسان ماه را ببیند.

۲- عده ای که از گفته آنان یقین پیدا می شود، بگویند ماه را دیده ایم و همچنین است هر چیزی که به واسطه آن یقین پیدا شود.

۳- دو مرد عادل بگویند که در شب ماه را دیده ایم.

۴- سی روز از اول ماه شعبان بگذرد، که اول ماه رمضان ثابت می شود و سی روز از اول ماه رمضان بگذرد که اول ماه شوال ثابت می شود.

۵- حاکم شرع حکم کند که اول ماه است.

چند مسئله:

۱- اول ماه با پیشگویی منجمان ثابت نمی شود، ولی اگر انسان از گفته آنان یقین پیدا کند باید به آن عمل نماید.

۲- بزرگ بودن ماه یا دیر غروب کردن آن، دلیل نمی شود

که شب پیش، شب اول ماه بوده است.

۳- اگر در جایی، مثلاً در کشوری یا شهری، اول ماه ثابت شود برای جای دیگر فایده ندارد؛ مگر آن دوجا به هم نزدیک باشند یا انسان بداند که افق آنها یکی است(یا جایی که هلال رؤیت شده در غرب منطقه ای باشد که رؤیت نشده است)

۴- روزی را که انسان نمی داند آخر ماه رمضان است یا اول شوال، باید روزه بگیرد، ولی اگر پیش از مغرب بفهمد که اول شوال است باید افطار کند.

۵- اگر حاکم شرع حکم کند که اول ماه است، کسی هم که از او تقلید نمی کند باید به حکم او عمل کند ولی کسی که می داند حاکم شرع اشتباه کرده است نمی تواند به حکم او عمل کند.

زکات فطره:

اشاره

پس از پایان یافتن ماه رمضان؛ یعنی در شب عید فطر، افراد واجد شرایط باید زکات فطره خود و افرادی که نانخور آنها هستند بپردازند:

شرایط کسی که زکات فطره بر او واجب است:

الف- بالغ باشد

ب- عاقل باشد

ج- بنده کسی نباشد(آزاد باشد)

د- فقیر نباشد

هـ- هشیار باشد

چنین شخصی بایـد زکـات فطره خود و کسـانی را که در غروب شب عیـد فطر نـانخور او هسـتند بـپردازد؛ کوچـک باشـند یا بزرگ، مسـلمان باشـند یا غیر مسـلمان، خرج آنها بر او واجب باشـد یا نباشـد، در شـهر خود او باشـند یا شـهر دیگر، حتی اگر فرزند او نانخور اوست و به مسافرت رفته باشد باید زکات او را بپردازد. (۱)

مقدار زکات فطره:

هر نفر یک صاع که تقریباً سه کیلو است. (۲)

جنس زکات فطره:

گندم یا جو یا خرما یا کشمش یا برنج یا ذرت و مانند اینها یا پول آنها. (۳)

وقت پرداخت زکات فطره:

از شب عیـد فطر تـا ظهر و بهتر است که در روز عیـد پرداخت شود و اگر نمـاز عیـد میخوانـد، بنابراحتیـاط واجب قبـل از نماز بپردازد. (۴)

مصرف زکات فطره:

همان مصرف زکات مال است، اگرچه احتیاط مستحب آن است که فقط به فقرای شیعه داده شود. (۵)

۱- . توضیح المسائل،م ۲۰۰۶و۲۰۰۸.

۲- . توضیح المسائل،م ۲۰۰۶.

۳- . توضیح المسائل،م ۲۰۰۶.

۴- . توضیح المسائل،م ۲۰۴۴.

۵- . توضیح المسائل،م ۲۰۲۹.برخی از فقها، این احتیاط را واجب دانسته اند.

زکات فطره میهمان:

۱- میهمانی که پیش از غروب شب عیـد (با رضایت) صاحب خانه وارد شـده و نانخور او حساب شود (۱)، زکات او بر میزبان واجب است ولی اگر نان خور او به حساب نیاید، زکات فطره او بر میزبان واجب نیست.

۲- فطره میهمـانی که پیش از غروب شب عیـد بـدون رضـایت صاحبخـانه وارد می شود و مـدتی نزد او می مانـد بنابراحتیـاط، واجب است.

۳- میهمانی که بعد از غروب شب عید بر میزبان وارد شود، زکات فطره او بر میزبان واجب نیست، چه با دعوت او آمده باشد، چه بدون دعوت، چه در خانه او افطار کند یا در آنجا افطار نکند. (۲)

احکام زکات فطره:

۱- کسی که دیگری باید فطره او را بپردازد بر خودش واجب نیست، هرچند او نپردازد. (۳)

۲- کسـی که مخارج سال خود و اهل و عیالش را نـدارد و درآمـدی هم نـدارد که بتواند مخارج سال خود آنها را تأمین کند، فقیر است و دادن زکات فطره بر او واجب نیست. (۴)

۱- . به فتوای برخی از فقهـا، فطره میهمان بر عهـده میزبان است هرچنـد نانخور او حساب نشود و به فتوای برخی دیگر از فقها، اگر میهمـان بـدون دعوت و رضـایت صاحبخـانه آمـده باشـد زکـات فطره او بر میزبـان واجـب نیسـت. توضـیح المسائـل، م۲۰۱۰و۲۰۱۱.

۲- . توضیح المسائل،م ۲۰۱۲.یـادآوری می شود میهمانی که فقط برای یک شب وارد شـده نانخور به حساب نمی آیـد، مگر اینکه بخواهد چند شب دیگر نیز بماند.

۳- . توضیح المسائل،م ۲۰۲۰.

۴- . توضیح المسائل،م ۲۰۰۷.

۳- غیر سید نمی تواند به سید فطره بدهد حتی اگر زکات دهنده، نانخور سید داشته باشد، نمی تواند فطره او را به سید بدهد مثلاً اگر کسی که همسرش سید است ولی خودش سید نیست، زکات فطره همسرش را نمی تواند به سید بپردازد، چون زکات دهنده سید نیست. (۱)

- فقیری که فطره به او می دهند لازم نیست عادل باشد، ولی احتیاط واجب آن است که به شرابخوار و کسی که آشکارا معصیت کبیره می کند فطره ندهند. (۲)

۵- به کسی که فطره را در معصیت مصرف می کند، نباید فطره بدهند. (۳)

۶- احتیاط واجب آن است که به یک فقیر کمتر از یک صاع فطره ندهند، ولی اگر بیشتر بدهند اشکالی ندارد. (۴)

۷- اگر فطره را کنار بگذارد، نمی تواند آن را با مال دیگری عوض کند، بلکه همان را باید به فقیر بدهد. (۵)

۸- در صورتی که زکات فطره را از مال خود جدا کرده باشد، اگر در محل خودش مستحق پیدا شود، احتیاط مستحب آن است که فطره را به جای دیگر نبرد و اگر به جای دیگر ببرد و تلف شود، باید عوض آن را بدهد. (۶)

۱- . توضیح المسائل،م ۲۰۲۴.
۲- . توضیح المسائل، م۲۰۳۱.
۳- . توضیح المسائل، م ۲۰۳۲.
۴- . توضیح المسائل، م۲۰۳۳.
۵- . توضیح المسائل، م۲۰۴۷.
۶- . توضیح المسائل، م۲۰۵۰.

استفتائات روزه

شرائط وجوب روزه:

۱- شرایطی که سبب می شود روزه بر یک شخص واجب می شود را بیان فرمائید؟

ج ــ برهر انسان عاقل و بالغ مسلمان واجب است روزه بگیرد.

۲- آیا برای آن که شخص بفهمد به سن بلوغ رسیده می تواند ماه های شمسی را قرار دهد؟

ج ــ ملاک در بلوغ، ماههای قمری است نه شمسی.

۳-اگر کسی در یکی از روزهای ماه رمضان به سن بلوغ رسد تکلیف آن روز به جهت روزه داری چیست؟

ج ــ روزه آن روز بر او واجب نیست.

۴- با توجه به این که افراد غالباً مبنای سن را ماههای خورشیدی قرار می دهند اگر در ماه رمضان به سن بلوغ رسد و نمی داند که بالغ شده و روزه بر او واجب است تکلیف روزه هایی را که نگرفته چیست؟

ج ــ ملاک در بلوغ ماههای قمری است و اگر شک در بلوغ دارد باید تحقیق کند تا وضعیت بلوغ او مشخص شود و اگر باز هم شک به بلوغ باقی ماند روزه بر او واجب نیست.

۵-اینجانب به سن تکلیف رسیده ام و می خواهم امسال ماه رمضان روزه بگیرم لکن والدینم مخالفت می کنند واین در حالی است که مخالفتشان دلیل دارد و آن هم ضعف جسمانی بنده است. آیا با این شرایط روزه گرفتن برای من جایز است؟

ج ـ اگر یقین داریـد که از لحاظ جسـمانی به حـدی ضـعف دارید که توان روزه گرفتن را ندارید روزه واجب نیست اما باید بعداً قضای آن گرفته شود.

نیت و یوم الشک و رؤیت هلال:

۱- اگر یوم الشـك به نیت روزه مـافی الـذّمه بگیرد سـپس متعاقبـاً اول مـاه رمضان معلوم شود آیا روزه ماه رمضان حساب می شود؟

ج ـ روزه ماه رمضان محاسبه می گردد.

۲- اگر رؤیت هلال ماه را از تلویزیون به مردم نشان بدهنـد به گونه ای که مردم اطمینان پیـدا کننـد تصاویر پخش شده واقعی است و ساختگی نیست، حکم اثبات اول ماه را در این صورت بفرمائید؟

ج ـ حکم رؤیت با چشم غیرمسلح را ندارد ولی اگریقین به حلول ماه نو به چشم غیر مسلح شودماه ثابت است.

۳- رؤیت پذیری هلال در آفاق با تغییر در طول و عرض جغرافیایی تغییر پیدا می کند و این خود دو حالت دارد: الف- گاهی هلال در شهری همچون مدینه منوّره که نسبت به تهران در عرض جنوبی تری واقع شده، دیده می شود امّا در تهران دیده نمی شود. در این گونه موارد آیـا مـاه جدیـد برای ساکنـان تهران آغاز می شود یا خیر؟ همچنین صورت عکس آن چگونه خواهد بود؟ب- برخی اوقات هلال در شهری مانند مشهد مقدس که نسبت به شهر دمشق در طول جغرافیایی شرقی تری

واقع شد، دیده می شود ولی در دمشق نمی شود. در چنین صورتی آیا اول ماه برای اهل دمشق ثابت می گردد یا خیر؟همچنین حکم مسئله در فرض عکس آن چگونه است؟

ج ـ به نظر ما اختلاف افق در حلول ماه وجود دارد ولذا اگر امکنه ای که از نظر افق با هم یکی و یا قریب الافق باشند برای یکی از آن مناطق وقتی ماه رؤیت شد برای همه منطقه ماه ثابت است. مخصوصاً اگر شهرهای شرقی رؤیت هلال ثابت شود قطعاً شهرهای غربی هلال ماه نو ثابت می باشد.

۴- گاهی اوقات به دلیل وسعت جغرافیایی بعض از کشورهای جهان، احتمال دیده شدن هلال در برخی از مناطق این گونه کشورها وجود دارد اما در سایر نقاط آن، هلال قابل رؤیت نیست. حکم آغاز ماه در کشورهای این چنینی چگونه است؟

۵- آیا اعلام رؤیت هلال، از احکام صرفاً حکومتی است که باید حاکم حکم نماید اگر در حکم حاکم و فتوی مجتهد تلاقی بود و تفاوت بود وظیفه مقلد چیست؟

ج ـ رؤیت هلال از اموری است که باید حکم شود و اعلام معمولی، عید را ثابت نمی کند.

۶- آیا رؤیت و یا اعتماد به چشم مسلح در رؤیت هلال مجزی است؟

ج ـ رؤیت ماه با چشم مسلح کافی نیست.

۷- آیا تطول و بلند بودن هلال را، دلیل بر شب دوم می دانید؟

ج ــ دلیل نمی باشد.

۸- اگر ماه رمضان در شهری دیده می شود، در شهرهای دیگری که افق آنها یکسان و یا دوساعت اختلاف است اول ماه ثابت می شود یا نه؟

ج ــ ثابت است.

۹- اگر پس از طلوعِ خورشید و قبل از زوال، هلال دیده شود، آیا این رؤیتِ از زوال، اثبات کننده اولِ ماه بودن همان روز خواهد بود، یا خیر؟

ج ــ به نظر ما با رؤیت ماه قبل از زوال، اول ماه ثابت نمی شود.

۱۰- در برخی موارد هلالهای نازکِ اولِ ماه در زمان غروب خورشید، ارتفاعِ بسیار کمی از افق دارند و جوّ غلیظ نزدیک سطح زمین عملاً مانع عبور نور ضعیف هلال می شود و دیدن آن را حتّی با ابزار نجومی (دوربین دو چشمی و تلسکوپ) هم غیر ممکن می سازد ؛ اما هنگامی که این گونه هلالها هنوز به افق نزدیک نشده اند، می توان آنها را رؤیت نمود. با توجه به مطلب فوق، اگر هلال بعد از ظهر دیده شود، ولی در لحظه غروب خورشید به دلیل ارتفاعِ کمِ هلال، قابل رؤیت نباشد؛آیا این رؤیتِ قبل از غروب خورشید اثبات کننده اولِ ماه بودن روز بعد خواهد بود، یا خیر؟

ج ــ رؤیت ماه، قبل از غروب خورشید اثبات کننده اول ماه روز بعد نیست.

۱۱- اگر هلال ماه رمضان یا عید فطر، برای مرجع تقلیدی محرز شود آیا بر مقلدین سائر مراجع تقلید لازم است از وی تبعیت کنند و ترتیب اثر دهند؟

ج ـ در صورتیکه یقین به رؤیت هلال شود باید ترتیب اثر داده شود.

۱۲- اگر روزی را که شک دارد آخر شعبان است یا اول ماه رمضان به نیت روزه قضا یا روزه مستحبی و مانند آن روزه بگیرد و بعد از ظهر بفهمد که ماه رمضان است تکلیف او چیست؟

ج ـ از همان زمان که فهمید ماه رمضان است، باید نیت روزه رمضان کند و روزه او صحیح است.

۱۳- با توجه به این که در رؤیت هلال ماه شوال و عید فطر مدت چند سال است که نظر مراجع معظم و علمای اعلام با تقویم های نجومی مغایرت دارد خواهشمند است با ذکرتوضیحاتی عامیانه ملاک رؤیت هلال ماه را بفرمائید؟

ج ـ به نظر ما رؤیت هلال باید با چشم غیر مسلح انجام گیرد و پیش گوئی های نجومی صاحبان تقویم حجیت شرعی ندارد.

۱۴- آیا رؤیت هلال و اثبات اول ماه الزاماً باید با چشم غیر مسلح صورت بپذیرد یا اینکه رؤیت با چشم مسلح (استفاده از دوربین دو چشمی و تلسکوپ) کافی است؟ (توضیح : قدرت دید تلسکوپها، ده ها برابر قویتراز دوربین های دوچشمی است).

ج ـ به نظر ما رؤیت با چشم غیر مسلح معتبر است.

۱۵- وضعیت رؤیت هلال دربرخی از ماهها به تعبیر متخصّصین « حالت بحران » است، در این حالت اگر هلال با دوربین های دو چشمی قوی یا تلسکوپ رؤیت نشد، آیا میتوان سخن مدّعیان رؤیت (شهادت شهود) را پذیرفت یا خیر؟

ج ـ نمی توان سخن مدّعیان رؤیت را پذیرفت.

۱۶- در برخی از ماه ها، متخصّصین رؤیت هلال بالاتفاق بر این عقیده هستند که هلال ماه اصلاً قابل رؤیت نیست و در عین حال عده ای به رؤیت هلال شهادت می دهند، نظر حضرتعالی در هنگام تعارض شهود با نظر متخصّصین چیست؟

ج ـ البته چون در این حال به گفته شهود وثاقت حاصل نمیگردد قبول قول آنها مشکل است ولی اگرشرائط بینه راداشته باشد وبینه با بیان متخصّصین متهم نباشد وعلم به عدم ثبوت نباشد میتوان به قول شهود عمل کرد.

۱۷- در صورت عدم اقامه شهود بر رؤیت هلال به دلیل ابری بودن آسمان یا عوامل دیگر، اگر متخصّصین رؤیت هلال نظر قطعی به قابل رؤیت بودن آن دادند، حکم مسئله چگونه می شود؟

ج ـ اگر از گفته آنها یقین حاصل شود رؤیت هلال ثابت است.

۱۸- اگر در چند رصدخانه در مناطق مختلف ایران هلال ماه را با تلسکوپ ببینند و در این رصدخانه ها دوربینهای فیلم

برداری تلویزیونی پشت تلسکوپ ها قرار بگیرند و به طور مستقیم (پخش زنده) تصویر هلال را از طریق تلویزیون به مردم نشان بدهند به گونه ای که مردم اطمینان پیدا کنند تصاویر پخش شده واقعی است و ساختگی نیست، حکم اثبات اول ماه را در این صورت بیان فرمائید؟

ج ـ حکم رؤیت با چشم غیر مسلح را ندارد ولی اگر یقین به حلول ماه نو به چشم غیر مسلح شود ماه ثابت است.

۱۹- رؤیت پذیری هلال در آفاق با تغییر در طول و عرض جغرافیایی تغییر پیدا می کند و این خود دو حالت دارد : الف- گاهی هلال در شهری همچون مدینه منوّره که نسبت به تهران در عرض جنوبی تری واقع شده، دیده می شود اما در تهران دیده نمی شود. در این گونه موارد آیا ماه جدید برای ساکنان تهران آغاز می شود یا خیر؟همچنین صورت عکس آن چگونه خواهد بود؟

ب- برخی اوقات هلال در شهری مانند مشهد مقدس که نسبت به شهر دمشق در طول جغرافیایی شرقی تری واقع شد، دیده می شود ولی در دمشق نمی شود. در چنین صورتی آیا اول ماه برای اهل دمشق ثابت می گردد یا خیر؟همچنین حکم مسئله در فرض عکس آن چگونه است؟

ج ـ به نظر ما اختلاف افق در حلول ماه وجود دارد و لذا اگر امکنه ای که از نظر افق باهم یکی یا قریب الافق باشند برای آن مناطق وقتی ماه رؤیت شد، ماه ثابت است مخصوصاً اگر در

شهرهای شرقی رؤیت هلال ثابت شود قطعاً شهرهای غربی هلال ماه نو ثابت می باشد.

۲۰- گاهی اوقات به دلیل وسعت جغرافیایی بعض از کشورهای جهان، احتمال دیده شدن هلال در برخی از مناطق این گونه کشورها وجود دارد اما در سایر نقاط آن، هلال قابل رؤیت نیست. حکم آغاز ماه در کشورهای این چنینی چگونه است؟

ج ـ هر کدام از مناطق که هم افق هستند برای آن مناطق ماه ثابت است واگر هم افق نیستند ولو از نظر جغرافیای سیاسی یک کشور باشند برای آنها ثابت نیست.

۲۱- اگر هلال ماه در شهری ثابت شود آیا اول ماه در شهرهایی که در سمت مشرق آن شهر قرار دارند نیز ثابت است حتی اگر اتحاد یا نزدیکی افق نداشته باشد؟

ج ـ اگر آن شهر از لحاظ افق با شهری که ماه در آن رؤیت شده اتحاد یا نزدیکی افق نداشته باشد ماه ثابت نمی شود.

۲۲- همان طور که می دانید، وضعیت هلال در آخر یا اول ماه به یکی از حالات زیراست: ۱- غروب هلال قبل از غروب خورشید باشد. ۲- غروب هلال مقارن با غروب خورشید باشد. ۳- غروب هلال بعد از غروب خورشید باشد. بیان فرمائید کدام یک از حالات فوق را می توان به وسیله برنامه های محاسبه کننده الکترونیکی دقیق برای دورترین نقاط عالم محاسبه کرد؟ آیا استفاده از این محاسبات برای تعیین اول ماه قبل از حلول

امکان دارد یا این که ماه باید حتماً با چشم رؤیت گردد؟

ج ــ اول ماه به رؤیت هلال ثابت می شود و با محاسبات علمی ثابت نمی شود مگر آنکه علم پیدا شود.

۲۳- آیا رؤیت تصویر هلال ماه با استفاده از سی دی و انعکاس نور و بازخوانی اطلاعات ضبط شده توسط رایانه، برای اثبات اول ماه کفایت می کند؟

ج ــ کفایت نمی کند مگر موجب علم به اول ماه گردد.

۲۴- اگر هلال ماه شوال در یک شهر دیده نشود، ولی تلویزیون و رادیو از حلول آن خبر دهند، آیا کافی است یا تحقیق بیشتری واجب است؟

ج ــ در صورتیکه شهر مورد نظر با شهری که رؤیت هلال شده هم افق باشند و اطمینان به اخبار داده شده از صدا و سیما حاصل باشد، کفایت می کند.

۲۵- اگر تعیین اول ماه رمضان و عید سعید فطر به علت عدم امکان رؤیت هلال اول ماه به سبب وجود ابر در آسمان یا اسباب دیگر، ممکن نباشد و سی روز ماه شعبان یا ماه رمضان کامل نشده باشد، آیا برای ما که در ژاپن زندگی می کنیم جایز است که به افق ایران عمل کرده و یا به تقویم اعتماد کنیم؟

ج ــ اگر امکان ندارد باید سی روز بگذرد تا ماه بعدی ثابت شود و کسی که در ژاپن می باشد نمی تواند با افق تهران روزه بگیرد یا عید فطر نماید.

۲۶- آیا اتحاد افق در رؤیت هلال شرط است یا خیر؟

ج ـ اتحاد افق شرط است.

۲۷- مقصود از اتحاد افق چیست؟

ج ـ بیش از دو ساعت نباید بین طلوع و غروب خورشید در دو محل تفاوت باشد.

۲۸- اگر بیست و نهم ماه در تهران و خراسان عید باشد، آیا برای افرادی که در شهری مانند اهواز مقیم هستند، جایز است افطار کنند؟ با توجه به این که افق تهران و خراسان با افق اهواز یکی نیست؟

ج ـ اتحاد افق هست.

۲۹- اگر بین علمای یک شهر راجع به ثبوت هلال یا عدم آن اختلاف رخ دهد و عدالت آنها هم نزد مکلف ثابت بوده و به دقت همه آنها در استدلال خود مطمئن باشد، وظیفه واجب مکلف چیست؟

اگر خود علماء ماه را رؤیت کرده باشند که معنا ندارد اختلاف شود ولی اگر برای آنها ثابت شده باشد ثبوت برای آنها برای مکلف کافی نیست و باید برای خود مکلف ثابت شود مگر آنکه حاکم شرع حکم کند که در آنجا بعد از حکم حاکم شرع توجهی به اختلاف نمی شود.

۳۰- اگر شخصی هلال ماه را ببیند و بداند که رؤیت هلال برای حاکم شرع شهر او به هر علتی ممکن نیست، آیا او مکلف است که رؤیت هلال را به حاکم شرع اطلاع دهد؟

ج ـ برای خود او ماه ثابت است ولی مکلف به اطلاع

رسانی به حاکم شرع نیست.

۳۱- اگر ولی امر مسلمین حکم نماید که فردا عید است و رادیو و تلویزیون اعلام کنند که هلال در چند شهر دیده شده است، آیا برای تمامی نواحی کشور ثابت می شود یا فقط برای شهرهایی که ماه در آنها دیده شده و شهرهای هم افق آنها، ثابت می شود؟

ج ــ برای تمامی نواحی ثابت است در صورتی که دارای افق یکسان باشند.

۳۲-آیا کوچکی هلال و باریک بودن اتصاف آن به خصوصیات هلال شب اول، دلیل بر این محسوب میشود که شب قبل شب اول ماه نبوده، بلکه سی ام ماه قبلی بوده است؟ اگر عید برای شخصی از این راه یقین پیدا شود در حالیکه روز قبل عید نبوده،آیا قضای روزه روز سی ام ماه رمضان را باید به جا آورد؟

ج ــ اینگونه موارد دلیل شرعی نیست و برای اثبات هلال ماه شوال باید از راههای شرعی استفاده کرد.

۳۳- آیا استناد به شبی که در آن ماه به صورت کامل است (شب چهاردهم) و اعتبار آن به عنوان دلیل برای محاسبه اول ماه جایز است تا از این راه وضعیت یوم الشک معلوم شود که مثلا روز سی ام ماه رمضان است و احکام روز ماه رمضان بر آن مترتب شود، مثلاً بر کسی که این روز را بر اساس بینه روزه نگرفته، حکم به وجوب قضای روزه شود و کسی هم که به دلیل استصحاب بقای ماه رمضان، بری الذّمه گردد؟

ج ــ صرف اینگونه موارد حجیت شرعی ندارد و باید از راههای شرعی استفاده کرد البته در صورت شک به ورود ماه جدید می توان استصحاب بقای رمضان کرد و روزه را گرفت.

۳۴- آیا استهلال در اول ماه رمضان واجب کفائی است یا احتیاط واجب؟

ج ــ واجب کفائی است.

۳۵- آیا اول ماه رمضان و آخر آن با رؤیت هلال ثابت می شود یا با تقویم هر چند شعبان سی روز نباشد؟

ج ــ با رؤیت هلال ثابت می شود.

۳۶- اگر تبعیت از اعلام رؤیت هلال توسط یک دولت جایز شد، و آن اعلام معیاری علمی برای ثبوت هلال سرزمین های دیگر را تشکیل دهد، آیا اسلامی بودن آن حکومت شرط است، با این که عمل به آن حتی اگر حکومت ظالم و فاجر هم باشد، ممکن است؟

اگر اعلام حکومت موجب اطمینان فرد شود عمل به آن مانعی ندارد و اسلامی بودن یا غیر اسلامی بودن حکومت به تنهایی کفایت نمی کند.

مبطلات:

۱- اگر روزه دار با تماشای فیلم مبتذل خود به خود جنب شود آیا روزه اش باطل میشود وآیا کفاره دارد؟

اگر یقین داشته که جنب نمی شود لکن ناخودآگاه جنب شده، روزه باطل نیست اما در غیر اینصورت (یعنی یقین بعدم جنابت نداشته) احتیاطاً روزه را قضا نماید.

۲-اگر روزه دار از باب ضرورت به خداوند متعال و معصومین(علیهم السّلام) نسبت دروغ بدهد آیا روزه اش باطل می شود؟و بر فرض بطلان آیا کفاره جمع دارد؟

ج ـ احتیاطاً باید روزه را تمام کند و قضا نماید و کفاره جمع ندارد.

۳- شخصی در روزه ماه رمضان بی اختیار، « قی » نموده است و از آنجایی که فکر می کرده مطلق قِی نمودن مبطل روزه است روزه خود را افطار نموده است. حال آیا علاوه بر قضا کفاره هم بر او واجب است؟

ج ـ باید کفّاره عمد بدهد.

۴- شخصی سحری می خورد و فکر می کند هنوز صبح نشده یا نماز صبح می خواند به تصور اینکه وقت نماز شده ولی بعداً متوجه می شود صبح بوده و سحری می خورد یا هنوز وقت نماز نشده و نماز خوانده است حکم نماز و روزه چنین فردی چگونه است؟در صورتی که این شخص جاهل به حکم باشد یا حکم را فراموش کرده باشد نماز و روزه اش چه صورت دارد؟

ج ـ باید نماز را قضا کند و در مورد روزه هم اگر بررسی کرده بود و یقین به باقی ماندن وقت داشته، قضا ندارد و چنانچه بررسی نکرده بود بایستی روزه را قضا کند البته تمام این احکام در مورد جهل به حکم است اما اگر از باب فراموشی حکم باشد، باید علی اَی حال آنرا قضا کند.

۵- هرگاه روزه دار از روی اجبار، به طوری که هیچ اختیاری نداشته باشد جماع کند روزه اش باطل نمی شود آیا این حکم مختص به ماه رمضان است یا مطلق روزه ها، اعم از واجب و مستحب می باشد؟

ج ـ تفاوتی بین روزه ها نیست.

۶- آیا اماله در فرج زن، روزه را باطل می کند؟

ج ـ باطل نمی کند.

۷- اگر روزه داروقت سحر، به ساعت نگاه می کندبه اشتباه تشخیص داده است و سحری می خورد سپس می فهمد اذان صبح از پیش گفته شده بود تکلیف روزه چیست؟

ج ـ اگر با نگاه به ساعت یقین پیدا کرده که صبح نشده، قضا لازم نیست.

۸- شخصی در ماه رمضان، در شب جنب می شود و غسل را فراموش می کند در میان روز (فردای آن) یادش می آید تکلیف روزه اش چیست؟اگر روزه نذر معین باشد چطور؟

ج ـ باید این روزه را قضا کند ولی کفاره ندارد.

۹- در هوای مه آلود اگر مه وارد حلق روزه دار شود آیا روزه را باطل می کند؟

ج ـ باطل نمی شود.

۱۰-آیا روزه دارآدامسی که مزه شیرینی داشته باشد بخورد چه حکمی دارد و اگر نداشته باشد چطور؟

ج ـ اگر شیرینی داشته باشد مبطل روزه است و الّا مبطل نیست.

۱۱- فردی در ماه رمضان روزه گرفته و در بین روز کاری را که احتمال می داده مضرّ به روزه باشد انجام داده و بعد از ماه رمضان، فهمیده که مضر نبوده حال روزه او چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر صرفاً احتمال می داده که مضرّ به روزه است و یقین به مبطلیت نداشته، روزه او صحیح است ولی اگر یقین داشته که این فعل مبطل روزه است و معذلک انجام داده، باید این روزه را قضا کند زیرا نیت روزه از او خارج شده است.

۱۲- کسی که در حال نماز اخلاط سینه اش به فضای دهان رسیده و حفظ روزه رمضان متوقف بر باطل کردن نماز باشد، و در صورتی که وقت نماز هم تنگ باشد آیا نماز را باطل کند یا روزه؟

ج ـ فرو بردن آن در فرض اضطرار و کمی وقت موجب بطلان روزه نمی شود و لذا نماز را ادامه دهد.

۱۳- شخصی به علت بیماری قند برای استفاده دارو مقداری دارو گیاهی را در آب حل میکند پای خود را در آب فرو میبرد بعد از نیم ساعت دهان او تلخ میشود آیا در ماه رمضان روزه باطل است یا نه؟

ج ـ روزه صحیح است.

۱۴- شخصی نمی داند اذان صبح شده در ماه رمضان وقتی لقمه را در دهان می گذارد شخصی خبر می دهد اذان شده لقمه را فرو برده در گلو گیر کرده نمی تواند در بیاورد مجبور شده یک مقدار آب بخورد حال روزه او باطل است و کفاره دارد یا نه؟

ج ــ روزه باطل است ولی کفاره ندارد.

۱۵- روزه دار بعد از انجام غسل جنابت و یا خانمی بعد از غسل حیض و یا نفاس که قبل از اذان صبح انجام داده است در وسط روز پی می برد که هنگام غسل مانعی بر بدن او بوده، آیا روزه اش صحیح بوده است حکم نماز او چطور؟

ج ــ روزه او صحیح است ولی نمازهایی که بعد از این غسل باطل انجام داده باید قضا و یا اعاده کند.

۱۶- اگر درمیان روز در ماه رمضان، از آثار منی که بر لباس مانده، یقین یا اطمینان به جنابت خود پیدا می کند ولی نمی داند جنابت او از شب گذشته بوده است یا از یکی دو روز پیش بوده، تکلیف او چیست؟

ج ــ روزه او قضا ندارد ولی نمازهائی را که یقین دارد در حال جنابت خوانده باید قضا کند.

۱۷- آیا رسیدن دود به حلق روزه را باطل می کند؟

ج ــ رساندن دود به حلق موجب بطلان روزه است به احتیاط واجب ولی اگر دود ناخودآگاه به حلق برسد روزه باطل نمی شود.

۱۸- آیا بوی عطر و ادکلن که شدید باشد و یا بوی گاز و مواد سوختنی و یا چیزی که متعفن باشد اگر به مشام بینی روزه دار برسد، روزه باطل می شود؟حال اگر طعم آنها به حلق برسد چطور؟

ج ــ باطل نمی شود.

۱۹- اگر روزه دار هنگام غسل کردن، آب داخل گوش خود برود آیا روزه اش باطل می شود؟

ج ـ اگر به فضای حلق نرسد روزه باطل نمی شود البته به شرط آنکه با عمد این کار را کرده باشد و به حلق برسد، روزه باطل می شود.

۲۰- کسی که در شب ماه رمضان محتلم شود و می داند یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود، چنانچه تصمیم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند و با این تصمیم بخوابد و تا اذان خواب بماند آیا روزه اش صحیح است؟

ج ـ روزه او صحیح است.

۲۱- اگر انسان در حال روزه ماه رمضان با همسر خود بازی کند تا وقتی که دیگر احساس کند ممکن است منی بیرون بیاید و در این حال و به تصور اینکه منی بیرون نمی-آید، از ادامه بازی خودداری کند ولی بر خلاف اطمینان وی منی بیرون بیاید روزه اش باطل است یا خیر آیا در صورت بطلان کفاره هم واجب است یا نه؟

ج ـ اگر اطمینان داشته که منی خارج نمی شود و اتفاقاً خارج شود به احتیاط مستحب قضای آن روز را بجا آورد ولی اگر اطمینان نداشته و این کار را کرد باید روزه را قضا و کفاره هم بدهد.

۲۲- در ماه رمضان شخص روزه دار بدون قصد بیرون آمدن منی با خودش بازی نماید و یقین هم دارد که جنب نمی شود

ولی اتفاقاً جنب شد تکلیفش چیست و آیا کفاره هم دارد یا خیر؟

ج ـ اگر اطمینان داشته که منی خارج نمی شود به احتیاط مستحب باید این روز را قضا کند.

۲۳- شخص مجردی در ماه رمضان می دانسته که فردا صبح به مسافرت می رود و در نتیجه نباید روزه بگیرد لذا بعد از اذان صبح و قبل از مسافرت کاری کرده که جنب شده است آیا باید قضای آن روز را بگیرد یا آن که کفاره هم دارد؟

ج ـ باید روزه را قضا کند و کفاره هم بدهد.

۲۴- اگر روزه دار خون از لثه اش خارج شود حال اگر چنانچه با آب دهان مستهلک گردد فروبردن آن موجب بطلان روزه می گردد؟

ج ـ اگر مستهلک گردد موجب بطلان روزه نیست.

۲۵- کسی که روزه خویش را با خبائث، باطل نماید کفره جمع دارد یا خیر؟ (خبائث عبارتند از : شیر زن- خون- میته- اَخلاط سر و سینه و...)

ج ـ هر چه که عرف آنرا جزء خبائث می داند اگر با آنها روزه افطار شود کفاره جمع دارد ولی در مثالهای زده شده قابل بحث است.

۲۶- آیا سیگار کشیدن در ماه رمضان به روزه ضرر می رساند؟

ج ـ به احتیاط واجب سیگار کشیدن موجب بطلان روزه می شود.

۲۷- اگر شخص روزه دار جنب باشد و تا قبل از اذان ظهر متوجه آن نشود و پس از آن غسل ارتماسی نماید، آیا روزه اش باطل می شود؟ و اگر بعد از غسل متوجه شود که در حال روزه غسل ارتماسی نموده است، آیا قضای آن واجب است؟

ج ــ اگر فراموش کرده که روزه دارد، غسل و روزه او صحیح است اما در صورت علم به روزه دار بودن، غسل و روزه باطل است.

۲۸- من معتاد به سیگار هستم و در ماه رمضان هرچه تلاش میکنم که تندخو نباشم نمی توانم و همین باعث ناراحتی زیاد افراد خانواده ام شده است و خودم هم از این وضعیت رنج می برم، تکلیف من چیست؟

ج ــ حتی المقدور لازم است سیگار ترک شود و روزه گرفته شود.

۲۹- من در روز ماه رمضان به علت اغوای شیطان تصمیم گرفتم روزه ام را باطل کنم لکن قبل از اینکه عملی که روزه را باطل می کند، انجام دهم، از تصمیم خود منصرف شدم. حکم روزه ام چیست؟ و اگر این امر در روزه غیر ماه رمضان پیش آید چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه باطل است و باید قضای آن روز را بگیرد و اگر در روزه غیر ماه رمضان که معین نباشد بوده است چنانچه مجدّداً تا قبل از زوال از نیت خود برگردد و قصد روزه کند روزه اش صحیح است و الّا باطل است.

۳۰- آیا اگر از دهان شخص روزه دار خون بیاید، روزه اش باطل می شود؟

ج ـ اگر داخل حلق نشود روزه باطل نیست.

۳۱- حکم استعمال دخانیات مانند سیگار در حال روزه چیست؟

ج ـ موجب بطلان روزه است.

۳۲- آیا ماده ناس که از توتون و غیر آن ساخته می شود و برای چند دقیقه زیر زبان گذاشته می شود و سپس از دهان بیرون انداخته می شود، مبطل روزه است یا خیر؟

ج ـ مبطل روزه است.

۳۳- من در بیشتر روزها آب دهانم با خونی که از لثه هایم بیرون می آید مخلوط می شود و گاهی نمیدانم آب دهانی که فور می برم همراه با خون است یا خیر؟ روزه ام با این حال چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر علم ندارید روزه صحیح است.

۳۴- در یکی از روزهای ماه رمضان روزه گرفتم ولی دندانهایم را مسواک نزدم و بدون اینکه باقیمانده غذاهای لا-به لای دندانها را عملاً ببلعم، خود به خود بلعیده شده است، آیا قضای روزه آن روز بر من واجب است؟

ج ـ اگر ناخود آگاه بلعیده شود روزه باطل نیست مگر اینکه یقین داشته باشد که اگر مسواک نزند غذا در طول روز بلعیده می شود که باید مسواک بزند و الّا روزه باطل است.

۳۵- از لثه شخص روزه داری خون زیادی خارج می شود، آیا روزه اش باطل است؟ آیا برای او ریختن آب بر سرش جایز است؟

ج ـ اگر مراقبت کند که خون داخل حلق نشود روزه صحیح است و ریختن آب برسر مانعی ندارد مشروط بر اینکه تمام سر را آب فرا نگیرد.

۳۶- اگر شوهر با همسر خود در ماه رمضان جماع نماید و زن هم راضی باشد چه حکمی دارد؟

ج ـ روزه هر دو باطل است و هر دو باید کفاره عمد بدهند و تعزیر می شوند.

۳۷- اگر مردی با همسرش در ماه رمضان شوخی و ملاعبه نماید، آیا به روزه اش ضرر می رساند؟

ج ـ اگر منی از او خارج نشود روزه اش باطل نمی شود.

۳۸- اگر فردی به سبب برخی از مشکلات تا اذان صبح بر جنابت باقی بماند آیا روزه گرفتن در آن روز برای او جایز است؟

ج ـ اگر عذر او شرعی باشد و تیمم کند روزه او صحیح است اما اگر تیمم نکند روزه باطل است و کفاره هم دارد.

۳۹- اگر شخصی در حال جنابت چند روز روزه بگیرد و نداند که طهارت از جنابت شرط صحت روزه است، آیا کفاره روزهایی که در حال جنابت گرفته بر او واجب است یا این که قضای آنها کافی است؟

ج ـ قضا و کفاره دارد.

۴۰- آیا جایز است شخص جنب بعد از طلوع آفتاب غسل جنابت نماید و روزه قضا یا مستحب بگیرد؟

ج ـ در حال عمد جایز نیست.

۴۱- شخصی در ماه رمضان در جایی مهمان شد و شب را در آن منزل خوابید و نیمه های شب محتلم شد و چون مهمان بود و با خود لباسی نداشت، برای فرار از روزه، تصمیم گرفت بعد از طلوع فجر مسافرت نماید، لذا بعد از طلوع فجر بدون این که چیزی بخورد به قصد مسافرت، حرکت نمود، آیا قصد سفر توسط او موجب سقوط کفاره هست یا نه؟

ج ـ اگر مسافرت او بعد از طلوع فجر هست کفاره بر گردن او لازم است و اگر قبل از طلوع فجرباشد کفاره ساقط میشود.

۴۲- کسی که آب در اختیار ندارد و یا به دلیل عذرهای دیگر غیر از تنگی وقت نمی تواند غسل جنابت کند، آیا جایز است عمداً خود را در شب های ماه رمضان جنب کند؟

ج ـ اگر می تواند تیمم انجام دهد مانعی ندارد گرچه کراهت دارد.

۴۳- شخصی در ماه رمضان قبل از اذان صبح بیدار شده و متوجه محتلم شدن خود نشده و دوباره خوابیده و در اثنای اذان صبح بیدار شده و علم به جنابت خود پیدا میکند و یقین دارد که احتلامش قبل از اذان صبح بوده است، روزه او چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه او صحیح است.

۴۴- اگر مکلف در شب ماه رمضان قبل از اذان صبح بیدار شود و ببیند که محتلم شده است و دوباره پیش از اذان صبح به امید این که برای غسل کردن بیدار می شود بخوابد و تا بعد از طلوع آفتاب در خواب بماند و غسل خود را تا اذان ظهر به تأخیر بیندازد و بعد از اذان ظهر غسل کرده و نماز ظهر و عصر بخوابد، روزه آن روز او چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه او صحیح است.

۴۵- اگر مکلف در شب ماه رمضان قبل از فجر شک کند که محتلم شده یا نه، ولی به شک خود اعتنا نکند و دوباره بخوابد و بعد از اذان صبح بیدار شود و متوجه گردد که قبل از طلوع فجر محتلم شده است، چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه او صحیح است.

۴۶- اگر شخصی در ماه رمضان با آب نجس غسل کند و بعد از یک هفته متوجه شود که آن آب نجس بوده است، نماز و روزه آن در این مدت چه حکمی دارد؟

ج ــ باید قضا شود.

۴۷- اگر شخصی قبل از اذان صبح یا بعد از آن بخوابد و در خواب جنب شده و بعد از اذان بیدار شود، چه مدتی برای غسل کردن وقت دارد؟

ج ــ برای نماز خواندن باید غسل کند و غسل فوریت ندارد گرچه مستحب است.

۴۸- حکم کسی که با آمیزش جنسی حرام یا استمناء یا خوردن و نوشیدن حرام روزه خود را در ماه رمضان باطل نموده چیست؟

ج ـ اگر با آمیزش حرام روزه خود را باطل کند، کفاره جمع بر او واجب است و همچنین با خوردن و نوشیدن حرام و اگر با استمناء روزه خود را باطل کند، کفاره عمد بر او واجب است و در تمام موارد باید آن روز را هم قضا کند.

۴۹- اگر مکلف علم داشته باشد به این که استمناء روزه را باطل می کند، ولی عمداً آن را انجام دهد، آیا کفاره جمع بر او واجب می شود؟

ج ـ کفاره جمع واجب است.

۵۰- انسان روزه داری که در یک روز بیش از یک بار کاری که روزه را باطل میکند انجام دهد وظیفه اش چیست؟

ج ـ اگر چند بار با حلال خود جماع کند برای هر کدام یک کفاره واجب است اما اگر کار دیگری غیر از جماع را چند بار انجام دهد، یک کفاره کفایت می کند

۵۱- اگر چیزی به زور وارد دهان روزه دار شود و یا سر او به همان صورت داخل آب گردد آیا روزه اش باطل می گردد؟ اگر وادار به باطل کردن روزه¬هایش شود، مثلاً به او بگویند که اگر روزه ات را نخوری، ضرری به خودت یا مالت وارد می سازیم، او هم برای دفع این ضرر غذا بخورد آیا روزه اش صحیح است؟

ج ـ اگر او را اجبار کنند به طوری که اختیار از او سلب شود روزه باطل نیست ولی اگر او را اکراه کنند، روزه باطل است.

۵۲- هنگامی که مبتلا به بیماری زکام بودم، مقداری از اخلاط سر و سینه در دهانم جمع شده بود که به جای بیرون انداختن آن را فرو بردم آیا روزه ام صحیح است یا خیر؟ در بعضی از روزهای ماه رمضان در منزل یکی از اقوام بودم بر اثر زکام و خجالت و حیا مجبور شدم با خاک، تیمم بدل از غسل واجب بکنم و تا نزدیک ظهر غسل نکردم، این کار برای چند روز تکرار شد،آیا روزه ام در آن روزها صحیح است یا خیر؟

ج ـ اگر اخلاط داخل فضای دهان بیاید و آن را فرو ببرد روزه باطل است و حیا مانع از وجوب غسل نمی شود و لذا روزه باطل است و کفاره دارد.

۵۳- در معدن آهن کار می کنم که طبیعت آن اقتضا می کند هر روز داخل معدن شده و در آن کار کنم و هنگام استفاده از ابزار کار غبار وارد دهانم می شود و بقیه ماههای سال بر من به همین صورت می گذرد تکلیف من چیست؟ آیا روزه ام صحیح است؟

ج ـ باید حتی المقدور از طریق دستمال و غیره از رسیدن غبار خودداری کند و یا اینکه کار را در ایام ماه رمضان تعطیل کند و در غیر این صورت همان روزه برای او کفایت می کند.

۵۴- اگر شخصی بر اثر جهل درماه رمضان مفطری انجام داده آیا قضا براو واجب است یا کفاره هم دارد؟

ج ـ قضا و کفاره بر او واجب است.

۵۵- من فردی کثیرالشک هستم و یا به تعبیری زیاد وسواس می کنم، در فروع دین هم زیاد شک می کنم، یکی این که در ماه رمضان گذشته شک نمودم غبار غلیظی که وارد دهان من شده آن را فرو برده ام یا خیر؟ و یا آبی را که داخل دهان کرده ام خارج کرده و بیرون ریختم یا نه؟ در نتیجه آیا روزه من صحیح است یا خیر؟

ج ـ روزه صحیح است و به شک خود نباید اعتنا کند.

۵۶- اگر شخصی سهواً یکی از مفطرات روزه را انجام دهد آیا روزه اش باطل است؟

ج ـ روزه باطل نیست مگر در مورد جنابت به تفصیلی که در مسأله ۱۶۴۶ رساله نوشته شده است.

۵۷- اگر شخصی از روی شوخی یکی از مفطرات را انجام دهد حکم روزه اش چیست؟

ج ـ اگر عمداً باشد روزه باطل است و کفاره عمد دارد.

۵۸- یکی از آشنایان بنده اعتیاد به سیگار دارد و در ماه رمضان روزه می گیرد لکن سیگار هم می کشد و پس از آن که بنده به ایشان تذکر دادم در جواب گفت این عمل من چون عندالضروره می باشد مثل خوردن آب برای شخصی که در حال مرگ از بی آبی است بفرمائید آیا این عمل جایز است؟

ج ـ ترک سیگار در حال روزه واجب است و اگر با ترک سیگار به مشقّت شدید می افتد، روزه را بگیرد و کفاره هم بدهد.

۵۹- اگر کسی به اشتباه در نیمه شب شراب بنوشد و تا فردای آن شب در حالت سکر و مستی به سر ببرد روزه آیا بر او واجب است؟

ج ـ قضای روزه بر او واجب است.

۶۰- اگر شخصی در ماه رمضان به جهت معالجه دندان به دندان پزشک مراجعه کند و پزشک هم داروی بیهوشی به او تزریق کند لکن اثر بخشی برای شخص بیمار نداشته باشد می تواند روزه خود را افطار نماید؟

ج ـ روزه بر او واجب است و حق افطار ندارد.

۶۱- آیا آروغ زدن و سک سکه کردن روزه را باطل می کند؟

ج ـ روزه را باطل نمی کند مگر اینکه فرد آروغ بزند و چیزهایی را که بر اثر آروغ زدن داخل دهان آمده، عمداً فرو ببرد که روزه باطل می شود و یا اینکه عمداً چیزی را از معده وارد دهان خود کند.

۶۲- اگر شخص برای صورت از کرم های مخصوص صورت استفاده نماید آیا روزه اش باطل است؟

ج ـ روزه باطل نیست.

۶۳- آمپول زدن برای شخص روزه دار چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر آمپول جنبه غذایی نداشته باشد اشکال ندارد.

۶۴- آیا آرایش کردن با لوازمات آرایشی برای بانوان در حال روزه داری مبطل روزه شان می باشد؟

ج ـ مبطل روزه نیست.

۶۵- آیا در حالت روزه داری می توان مسواک به دندان کشید؟

ج ـ اگر مراقب باشد که چیزی داخل حلق او نرود اشکال ندارد.

۶۶- با توجه به این که در ماه رمضان بین مؤمنین مرسوم است به دیـدار یکـدیگر می روند در هنگام افطار آیا شخصـی که در حال پختن غـذا می باشـد و روزه هم هست برای آن که غـذا را به نحو مطلوب تهیه کنـد می تواند مقداری از برنج را بجود یا آب آن را مزه کند تا قدر نمک آن را بفهمد؟

ج ـ مانعی ندارد لکن باید مراقب باشد که چیزی داخل حلق او نرود و بعد از مزه کردن یا جویدن تمام آن را بیرون بیندازد.

۶۷- بعضی افراد عادت دارند اخلاط سر و سینه را فرو می دهند. حکم این مسئله برای فرد روزه دار چیست؟

ج ـ اگر اخلاط سر و سینه به فضای داخل دهان نیاید فرو بردن آن اشکال ندارد.

۶۸- آیا دودی که از ماشین ساطع می شود و یا گرد و غباری که از ساختمان های در حال احداث خارج می شود سبب بطلان روزه است؟

ج ـ اگر عمداً و با بی توجهی آنها را به حلق برساند موجب بطلان روزه است.

۶۹- عـده ای از افراد دچـار بیمـاری آسم هسـتند آیا این دسـته افراد می تواننـد روزه بگیرنـد در حالی که از اسپری مخصوص استفاده نمایند؟

ج ـ اگر اسپری مخصوص آنهـا دارای پودر نباشـد و صـرفاً هوایی وارد حلق آنها شود روزه آنها اشـکال نـدارد اما اگر اسپری دارای پودر باشد و آن پودر را فرو ببرند روزه را قضا کنند.

۷۰- اگر شخصـی بعضـی از مفطرات روزه را نداند و در حال روزه داری آن را مرتکب شود و این عمل را مکرر انجام داده تا پس از چندی مطلع شود حکم روزه هایی که گرفته چیست؟

ج ـ باید روزه ها را قضا کند و احتیاطاً کفاره هم بدهد در صورتی که امکان یادگیری مسائل برای او وجود داشته باشد.

۷۱- اگر شخصـی از طریق دیگری غیر از خودش سـبب شود منی از او خـارج شود فی المثـال سـی دی غیر اخلاـقی یا نگاه به نامحرم و این در حال روزه داری آن شخص باشد حکم روزه این فرد را بیان فرمائید؟

ج ـ روزه باطل است و قضا و کفاره هم دارد مگر آنکه فکر می کرد که جنب نمی شود ولی تصادفاً منی از او بیرون بیاید که فقط قضا دارد.

۷۲- بنـده عـادت دارم صـبح هـا موی سـرم را زیر شـیر آب بشویم. اگر این عمل را در حال روزه داری انجام دهم چه حکمی دارد؟

ج ـ مانعی ندارد مشروط بر اینکه آب بحدی شدیدنباشد که یکباره تمام سر را آب فرا گیرد.

۷۳- اگر شخصی یکی از مفطرات را مرتکب شد آیا جایز است مفطرات دیگر را انجام دهد به جهت این که روزه اش باطل شده مثلاً یک قطره آب را عمداً بنوشد و سپس این عمل را ادامه دهد تا یک لیوان آب بنوشد؟

ج ـ بعد از بطلان روزه، حق انجام مفطرات دیگر را ندارید.

۷۴- آیا برای خوردن سحری می توان تا انتهای اذان صبح به اکل طعام ادامه دهد؟

ج ـ جایز نیست به احتیاط واجب.

۷۵- آیا برای افطار کردن روزه می توان به محض شروع اذان مغرب افطار کرد؟

ج ـ مانعی ندارد اگر اطمینان بدخول وقت حاصل شود گرچه بهتر است تا اخر اذان، افطار را به تأخیر بیندازد.

۷۶- آیا استفراغ کردن اگر عمدی باشد سبب بطلان روزه می شود؟

ج ـ باعث بطلان روزه است.

۷۷- اگر شخصی در یکی از شب های ماه رمضان جنب شود و فراموش کند غسل کند و بخوابد و هنگامی بیدار شود که اذان صبح گفته شده حکم روزه آن روزش به چه گونه است؟

ج ـ روزه صحیح است و باید غسل را انجام دهد.

۷۸- اگر شخصی به دلیل خستگی در حالی که جنب است غسل جنابت را به تعویق اندازد و تا اذان صبح به طول بینجامد آیا روزه فردایش باطل است؟

ج ــ اگر عمداً غسل را به حدی تأخیر انداخته است تا اذان صبح گفته شده، روزه باطل است و باید قضا کند و کفاره عمد دارد.

۷۹- اگر فردی زنش را ببوسد و یا با دست او را لمس کند و این عمل سبب جنابت وی شود در حالی که روزه است. حکم مربوطه چیست؟

ج ــ اگر می دانسته که با این عمل جنب می شود روزه باطل است و کفاره دارد.

۸۰- استعمال از عطر و ادکلن هایی که بوی تند دارند در ماه رمضان برای روزه دار چه حکمی دارد؟

ج ــ کراهت دارند.

۸۱- گاهی اتفاق می افتد در حالی که مشغول سحری خوردن هستم اذان صبح می گوید و لقمه نانی در دهانم وجود دارد فرو بردن آن چه حکمی دارد؟

ج ــ اگر مطمئن باشد وقت داخل شده است جایز نیست و الّا اشکالی ندارد.

۸۲- آیا شستشوی دهان پس از خوردن سحری در ماه رمضان واجب است؟

ج ــ واجب نیست.

نماز و روزه:

اشاره

۱-اگر روزه دار، نماز همان روز خود را عمداً نخواند آیا روزه اش باطل می شود؟

ج ـ روزه باطل نیست ولی گناه کبیره انجام داده است.

۲-اگر روزه دار، نماز صبح خود را قضا کند آیا روزه اش اشکال دارد؟

ج ـ روزه او اشکال ندارد.

۳-اگر روزه دار بعد از اذان صبح جنب شود و نماز ظهرین و عشاءین آن روز را از باب نسیان یا جهل با حالت جنابت خوانده باشد تکلیف روزه اش چه می شود؟

ج ـ روزه صحیح است ولی نمازها را باید قضاء کند.

۴- کسیکه تعداد نمازها و روزه هایش را نمی داند، وظیفه اش چیست؟ کسی که نمی داند روزه اش را بر اثر عذر شرعی افطار نموده یا نه، حکمش چیست؟

ج ـ باید به مقداری که یقین دارد که قضا شده، قضای آن را بگیرد و اگر شک دارد که با عذر بوده یا نه کفاره عمد ساقط است و فقط قضا دارد.

روزه بانوان:

۱- آیا زن حائض و نفساء و همچنین زن شیرده و حامله اگر روزه برای آنها ضرر دارد یا برای بچه شان صدمه وارد می کند می توانند به غذاخوری در ماه رمضان تظاهر کنند؟

ج ـ تظاهر به غذاخوری در ماه رمضان اشکال دارد.

۲- خانمی معمولاً روز هفتم از خون حیض پاک می شود حال این خانم در ماه رمضان بعد از اتمام روز ششم یعنی وقت شب پاک می شود منتها این خانم تصوّرش بر این است که فرای آن روز که روز هفتم است، طبق روال قبل باید خون ببیند لذا در میان روز هفتم پی برد که از دیشب خون قطع شده و باید غسل بکند تکلیف این روز چه می شود آیا در چنین مواردی زن می تواند غسل حیض انجام دهد و روزه اش را بگیرد حال اگر بعدازظهر ملتفت شد چطور؟

ج ــ اگر قبل از ظهر فهمیده باشد و مفطری انجام نداده باشد روزه او صحیح است و الّا روزه باطل است و قضا دارد.

۳- اگر زن می داند یا احتمال می دهد در ماه رمضان، حیض می شود روزه را بگیرد یا نه؟

ج ــ واجب است تا زمانیکه حیض نشده روزه بگیرد.

۴- مستحاضه به جز غسل، جهت صحت روزه خود، آیا واجب است برای صبح و ظهر و مغرب، پنبه و پارچه را عوض یا تطهیر نماید یا خیر؟

ج ــ جهت صحت روزه تعویض پنبه و پارچه لزوم ندارد.

۵- آیا جائز است مستحاضه غسل خود را بعد از اذان صبح انجام دهد و همان روز را روزه بگیرد؟

ج ــ روزه صحیح است.

۶- آیا جائز است مستحاضه غسل خود را قبل از اذان انجام دهد و همانروز را روزه بگیرد؟

ج ـ اشکال ندارد.

۷- آیا جهت صحت روزه مستحاضه این است که غسل مغرب و عشای شب قبل را انجام داده باشد یا خیر؟

ج ـ به نظر ما بنابر احتیاط واجب غسل مغرب و عشا شب قبل هم باید انجام شده باشد.

۸- خانمی در ماه رمضان ساعت ۱۲ شب از حیض پاک می شود و تصمیم داشته که قبل از اذان صبح غسل کند و احتمال هم می داده که بیدار شود اما بعد از اذان صبح بیدار شد آیا روزه اش صحیح است؟و آیا فرقی وجود دارد بین خواب اول و دوم و سوم؟

ج ـ ملاک در اینگونه موارد توانی است یعنی اگر در وظیفه سهل انگاری نکرده است ولو خواب سوم باشد روزه او صحیح است و اگر سهل انگاری کرده باشد ولو خواب اول روزه باطل است.

۹- دختری که به سن تکلیف رسیده، ولی به علت ضعف جسمانی توانایی روزه گرفتن را ندارد، وبعد از ماه رمضان هم نمیتواند قضای آن را به جا آورد تا این که ماه رمضان سال بعد فرا می رسد، چه حکمی دارد؟

ج ـ باید کفاره بدهد و هر زمان توانایی پیدا کرد قضای آن را بگیرد.

۱۰- دخترانی که تازه به سن تکلیف رسیده اند و روزه گرفتن بر آنها مقداری مشکل است، چه حکمی دارند؟ آیا سن بلوغ شرعی دختران اکمال نه سال قمری است؟

ج ـ بلوغ شرعی دختران تمام شدن نه سال قمری است و به صرف مشکل بودن روزه، این تکلیف ساقط نمی شود مگر اینکه روزه برای دختر به حدی سخت باشد که عادتاً تحمل آن مشقّت شدید دارد.

۱۱- اگر دختر نه ساله ای که روزه بر او واجب شده، به دلیل دشواری روزه اش را افطار نماید، آیا قضا بر او واجب است یا خیر؟

ج ـ واجب است.

۱۲- اگر زن در ماه رمضان دوساعت یا کمتر مانده به اذان مغرب حیض شود، آیا روزه اش باطل میشود؟

ج ـ روزه باطل است.

۱۳- آیا روزه گرفتن بر زن بارداری که نمی تواند روزه بر جنین او ضرر دارد یا خیر، واجب است؟

ج ـ واجب است.

۱۴- زنی که کودک خود را شیر می داده و باردار هم بوده و در همان حال روزه ماه رمضان را هم گرفته است، هنگام زایمان فرزندش مرده به دنیا آمد، اگر از ابتدا احتمال ضرر را می داده و در عین حال روزه گرفته است: ۱- آیا روزه اش صحیح است یا خیر؟ ۲- آیا دیه بر ذمّه اوست؟ ۳- اگر احتمال ضرر نمی داده، ولی بعداً معلوم شده که روزه گرفتن برای جنین ضرر داشته، چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر احتمال قوی به ضرر میداده روزه صحیح نیست، و دیه

بر گردن او لازم نیست و اگر نمی دانسته که روزه برای جنین ضرر دارد روزه او صحیح است.

۱۵- من به لطف خدا دارای فرزندی هستم که شیرخوار است، ماه رمضان نزدیک است در حال حاضر می توانم، روزه بگیرم ولی در صورت روزه گرفتن، شیرم خشک خواهد شد.با توجه به این که دارای بنیه ضعیفی هستم و کودکم هر ده دقیقه شیر می خواهد، چه وظیفه ای دارم؟

ج ـ با فرض مذکور روزه واجب نیست و بعداً باید قضای آن را بگیرد و کفاره غیر عمد هم دارد.

۱۶- زنی در دو سال متوالی در ماه رمضان حامله بوده و قدرت روزه گرفتن را در این ایام نداشته، ولی در حال حاضر این توانایی را دارد، حکم او چیست؟ کفاره جمع بر او واجب است یا قضای آن را به جا آورد کفایت می کند؟ تأخیر او در قضای روزه چه حکمی دارد؟

ج ـ قضای روزه ها را بگیرد و کفاره غیر عمد هم بپردازد و باید به ازای هر سال یک کفاره هم برای بچه بپردازد.

۱۷- اگر کسی که اجیر شده است برای گرفتن روزه ماه رمضان بعد از زوال افطار نماید، کفاره بر او واجب است یا خیر؟

ج ـ جایز نیست و کفاره بر او واجب است.

۱۸- اگر زنی در حال روزه نذری معین حیض شود، چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه باطل است و قضا دارد.

۱۹- اگر روزه گرفتن زن خانه دار سبب شود که از کارها و فعالیت های خانه باز بماند مع الوصف آیا روزه بر او واجب است؟ و آیا بین روزه مستحبی و وجوبی (قضا) تفاوتی می کند؟

ج ــ روزه واجب را باید گرفت اما در مورد روزه مستحبی چنانچه مرد راضی نباشد روزه گرفتن جایز نیست.

۲۰- با توجه به شرایط بانوان که به دلایل مختلف از روزه داری در گاهی اوقات محروم اند برای قضا کردن این روزه ها در صورت ندانستن تعداد روزه هایی که قضا شده چه باید انجام دهند؟

ج ــ به مقداری که یقین دارند روزه نگرفته اند باید قضا کنند.

مسافر و روزه:

۱- در صورتی که در ماه رمضان شخصی قصد مسافرت داشته باشد آیا می تواند در وطن صبحانه را بخورد و سفر کند یا باید از وطن خارج شود و در صورت خوردن در وطن چه حکمی دارد؟

ج ــ باید از وطن خارج شود و تا به حد ترخص نرسیده حق افطار کردن را ندارد و در صورت غذا خوردن در وطن باید آنرا قضا کند و کفاره عمد را هم بدهد.

۲- آیا مسافر می تواند در ماه رمضان نذر سه روز، روزه کند

و در سفر روزه نذر بگیرد؟

ج ـ در ماه رمضان نـذر کردن سه روز روزه صـحیح نیست و بایـد روزه واجب رمضان را بگیرد. ولی اگر نـذر کرده باشد که روزه بگیرد چه در سـفر و یا حضـر می توانـد در سـفر هم روزه بگیرد ولی اگر مطلق نـذر کرده باشد نمی تواند در سـفر روزه بگیرد.

۳- ورزشکارانی که موظفند برای مسابقات به سفرهای خارجی و یا داخلی بروند، حکم روزه شان چیست؟

ج ـ اگر کثیرالسفر نباشند نمی توانند روزه بگیرند.

۴- شخصی در ماه رمضان بدون قصد بیرون آمدن منی استمناء کند و منی از او بیرون نیاید روزه او چه حکمی دارد؟

ج ـ روزه صحیح است.

۵- مسافری که در سـفر محتلم شود و غسل نکند و قبل از ظهر وارد وطن خود و یا جائی که بخواهد ده روز در آن بماند شود حـال اگر بخواهـد روزه معین و یـا غیرمعین و یا اینکه مسـتحب بگیرد آیا می توانـد قبل از ظهر غسل کنـد و نیت روزه کنـد یا خیر؟

ج ـ روزه را بگیرد و احتیاطاً قضا هم بنماید.

۶- شخصی در ماه رمضان مسافر بود، بعد از اذان ظهر به وطن خود می رسد با توجه به اینکه در سفر افطار نکرده است آیا می توانـد روزه بگیرد؟(با این توضـیح که چون وقت باقی بود نماز ظهر و عصـر را در بین راه نخوانـد بلکه بعد از رسـیدن به وطن نماز را کامل خوانده است).

ج ـ اگر قبل از ظهر شرعی به حد ترخص شهر خود رسیده باشد باید نیت روزه کند.

۷- کسانی که نماز و روزه شان شکسته است و همیشه سرکارند به جز تعطیلات پس باید روزه های قضا شده را چگونه و چه وقت به جا آورند؟

ج ـ اولاً به نظر ما کسی که همیشه سفر می کند کثیرالسّفر است و در سفر هم باید نماز را تمام و روزه هم بگیرد ولی به نظر بعضی از بزرگان افرادی که شغل آنها در سفر است نمی توانند روزه بگیرند و در این حال باید در تعطیلات روزه را بگیرد

۸- شخصی مشغول انجام خدمت سربازی است و به علت مسافرت و حضور در محل خدمت، نمی تواند روزه ماه رمضان سال گذشته را بگیرد، و هنگام حلول ماه رمضان امسال نیز در محل خدمت است و احتمال دارد که باز هم نتواند روزه بگیرد، اگر پس از پایان دوره خدمت سربازی بخواهد روزه این دو ماه را قضا نماید، آیا کفاره هم بر او واجب است یا نه؟

ج ـ کفاره غیر عمد بر او واجب است.

۹- اگر شخصی بخواهد قبل از زوال به محل اقامتش، برسد، ولی در راه به خاطر پیشامد حادثه ای نتواند در زمان معین به مقصد برسد، آیا روزه اش اشکال دارد و آیا کفاره بر او واجب است یا فقط روزه آن روز را قضا نماید؟

ج ـ اگر قبل از زوال به محل اقامتش نرسد روزه اشکال دارد و فقط قضا لازم است.

۱۰- آیا مسافرت عمدی در ماه رمضان به قصد افطار و فرار از روزه گرفتن، جایز است؟

ج ـ کراهت دارد.

۱۱- شخصی که روزه واجب بر عهده اش است و قصد دارد که آن را به جا آورد، ولی بر اثر پیشامدی نتواند روزه بگیرد مثلاً بعد از طلوع خورشید آماده مسافرت شد و به سفر رفت و بعد از ظهر برگشت و در بین راه هم مرتکب هیچ یک از مفطرات نشد، ولی وقت نیت روزه واجب از وی فوت شد، و آن روز هم از روزهایی است که روزه در آن مستحب است، آیا می تواند نیت روزه مستحبی کند یا خیر؟

ج ـ نیت روزه مستحبی به قصد رجاء اشکال ندارد.

۱۲- افرادی که برای انجام وظیفه دینی در ماه رمضان مسافرت می کنند، اگر در حال حاضر بعد از چندین سال بخواهند روزه بگیرند، آیا باید کفاره هم پرداخت نماید یا خیر؟

ج ـ کفاره غیر عمد هم واجب است.

۱۳- شخصی اول ماه رمضان تا بیست و هفتم ماه را در وطن خود روزه گرفته و در صبح روز بیست و هشتم به دُبی مسافرت کرده و در روز بیست و نهم به آنجا رسیده و متوجه شده که در آنجا عید اعلام شده، او اکنون به وطن برگشته، آیا قضای روزه هایی که از او فوت شده، واجب است؟ اگر یک روز قضا نماید، ماه رمضان نسبت به او بیست و هشت روز می شود و اگر

بخواهد دو روز قضا کند، روز بیست و نهم در جایی بوده که عید اعلام شده است، این شخص چه وظیفه ای دارد؟

ج ـ باید قضای روزه های فوت شده را بگیرد و احتیاطاً ملاک را در قضای روزه ها، وطن خود قرار دهد.

۱۴- بعضی افراد برای فرار از روزه به مسافرت می روند و وقتی به حد ترخص رسیده افطار کرده و سپس به وطن باز می گردند آیا این عمل جایز است؟

ج ـ کراهت دارد گرچه باید برای صدق مسافر تا مسافت شرعی را برود و برگردد و رفتن به حد ترخص کفایت نمی کند ولی بعد از گذشتن از حدّ ترخص افطار جایز است.

۱۵- آیا برای آن که در ماه رمضان بتوان هم روزه گرفت و هم مسافرت کرد راهی وجود دارد؟

ج ـ روزه ماه رمضان را به هیچ وجه نمی توان در سفر گرفت.

۱۶- اگر شخصی به مسافرت برود در ماه رمضان و به حد ترخص برسد لکن روزه را افطار نکند و دو مرتبه به وطن عزیمت کند آیا ادامه روزه بر او لازم است؟

ج ـ اگر از حد مسافت شرعی نگذشته باشد مسافر بر او صدق نمی کند و روزه او باطل نیست ولی اگر از حد مسافت شرعی بگذرد و پیش از ظهر برود و بعد از ظهر برگردد روزه باطل است و باید قضا کند.

۱۷- آیا نذر کردن روزه در سفر جایز است؟ و حکم روزه ای که فرد در سفر می گیرد با توجه به این که حد ترخص

را هم می گذراند چیست؟

ج ــ نذر روزه در سفر جایز است و بدون نذر نمی تواند در سفر روزه بگیرد.

روزه و مریض:

۱- اینجانب به مرض قند مبتلا هستم در روزه ماه رمضان طبق دستور پزشک داروها را می شود قبل از سحر و بعد از افطار استفاده کرد، لکن به این سفارش می کنند تا قبل از ظهر یا در طول روز دو لیوان آب مصرف شود آیا می توان در چنین صورتی روزه دار بود یا خیر؟در معنا می شود این موقعیت دیابت را با کثیرالعطش مطابق نمود همانطور که می توان به اندازه رفع خطر آب مصرف کرد، بنابر دستور پزشک حاذق متدین دو لیوان آب مصرف نمود و روزه دار بود؟

ج ــ برای شما روزه واجب نیست ولی احتیاط واجب آنست که بیشتر از نیاز آب ننوشید و برای هر روز یک مدّ کفاره بدهید.

۲- دکتری مریض را از روزه گرفتن منع می کند ولی خود شخص می داند که روزه برایش ضرر ندارد چه باید بکند؟

ج ــ اگر خود می داند که برای او روزه ضرر ندارد واجب است که روزه بگیرد.

۳- اگر روزه دار مرتب از لثه اش خون می آید در صورتیکه اطمینان دارد که اگر بخوابد ناخودآگاه خون وارد حلق او شود آیا با این حال میتواند بخوابد یا خیر؟و با فرض اطمینان از

خوردن آن خون در عالم خواب آیا مایه بطلان روزه می شود و آیا کفاره دارد؟چه نوع کفاره ای، جمع است یا غیر آن؟

ج ـ مناسب است که تا مجبور نشده نخوابد و اگر خوابید و خون از لثه اش بیرون آمد، روزه باطل نیست و کفاره ندارد.

۴- شخصی مرض قلبی دارد و نمی تواند روزه بگیرد حال بعد از ماه رمضان، اگر عمل جراحی کند می تواند قضای روزه هایش را بگیرد اما هزینه عمل جراحی را ندارد حال نسبت به وضعیت روزه چه تکلیفی دارد؟

ج ـ تا زمانیکه از بیماری نجات نیافته روزه بر او واجب نیست و در صورتیکه این بیماری به هر علت تا ماه رمضان آینده ادامه داشته باشد، قضاء هم واجب نیست.

۵- برخی از بیماران مبتلا به آسم مجبور به استفاده از اسپری سالبوتامبول و غیره برای تنفسی می باشند حکم روزه آنها چگونه است؟

ج ـ روزه را باطل نمی کند.

۶- ماده ای به نام « نسوار » که از تنباکو و آهک تهیه می شود، ماده مزبور را در دهان می گذارند، استفاده از آن برای روزه دار چه حکمی دارد؟

ج ـ روزه باطل می شود.

۷- چشم درد در مسوغات افطار روزه از مصادیق کدام است؟

ج ـ هر چه که موجب ضرر برای انسان باشد مسوّغ افطار روزه می باشد.

۸- بعضی از بیماران مبتلا به آسم مجبور به استفاده از اسپری سالمبوتامول و غیره برای باز کردن راه تنفس باشد حکم روزه این دسته چیست؟

ج ـ ضرری به روزه نمی زند.

۹- زدن آمپول در ماه رمضان، چه تقویتی و چه بی حس کننده چطور است؟

ج ـ به نظر ما آمپول غیر تقویتی موجب بطلان روزه نمی شود گرچه بسیار خوب است از آمپولی که به عنوان غذا و تقویتی استفاده می شود جلوگیری کند.

۱۰- بعضی از پزشکان که به مسائل شرعی ملتزم نیستند، بیماران را از روزه گرفتن به دلیل ضرر داشتن منع می کنند، آیا گفته پزشکان حجت است یا خیر؟

ج ـ اگر از گفته پزشک برای مریض اطمینان حاصل شود روزه واجب نیست.

۱۱- مادرم تقریباً سیزده سال بیمار بود به همین دلیل نمی توانست روزه بگیرد، من دقیقاً مطلع هستم که علت روزه نگرفتن ایشان احتیاج به مصرف دارو بوده است. آیا قضای روزه ها بر او واجب است؟

ج ـ در صورت توان باید روزه ها را قضا کند و کفاره غیر عمد هم بدهد

۱۲- من بر اثر ضعف جسمانی از ابتدای سن بلوغ تا دوازده سالگی روزه نگرفته ام. تکلیفم چیست؟

ج ـ باید روزه ها را قضا کند و کفاره غیر عمد هم بدهد.

۱۳- چشم پزشک مرا از روزه گرفتن منع کرده است و گفته: به علت ناراحتی چشم به هیچ وجه نباید روزه بگیرم، ولی من به گفته او توجه نکرده و شروع به روزه گرفتن کردم که باعث بروز مشکلاتی برای من در اثنای ماه رمضان شد. به طوری که در بعضی از روزها هنگام عصر احساس ناراحتی می کنم، لذا متحیر و مردد هستم، بین این که روزه نگیرم و یا ناراحتی ام را تحمل کرده و روزه را تا غروب ادامه دهم. آیا اصولاً روزه گرفتن بر من واجب است؟ و در روزهایی که روزه می گیرم و نمی دانم قدرت ادامه آن را تا غروب دارم یا نه، آیا روزه ام را ادامه دهم؟ و نیت من چگونه باید باشد؟

ج ـ در صورت اطمینان به ضرر روزه گرفتن واجب نیست و باید بعد از خوب شدن قضای آن گرفته شود.

۱۴- من از عینک طبی استفاده می کنم و در حال حاضر چشمانم بسیار ضعیف است. هنگامی که به پزشک مراجعه کردم به من گفت که اگر برای تقویت چشمانم تلاش نکنم، ضعیف تر خواهد شد، بنابراین اگر از روزه ماه رمضان معذور باشم، چه وظیفه ای دارم؟

ج ـ باید بعداً قضای آن گرفته شود.

۱۵- مادرم به بیماری شدیدی مبتلاست و پدرم نیز از ضعف جسمانی رنج می برد و در عین حال هر دو روزه می گیرند مشخص است که روزه باعث تشدید بیماری آنها می شود، تاکنون نتوانسته ام آنها را قانع کنم که لااقل هنگام تشدید

بیماری روزه نگیرند، خواشمندیم ما را در مورد حکم روزه آنها آگاه نمائید؟

ج ـ روزه صحیح نیست و باید در صورت توان بعداً قضای آن گرفته شود.

۱۶- در سال گذشته توسط پزشک متخصص مورد عمل جراحی کلیه قرار گرفتم. وی مرا از گرفتن روزه تا آخر عمر منع نمود، ولی در حال حاضر هیچ مشکل و دردی احساس نمی کنم و حتی به طور طبیعی غذا می خورم و آب می نوشم و هیچ یک از عوارض بیماری زا هم حس نمی کنم. وظیفه من چیست؟

ج ـ اگر احتمال عقلائی نسبت به ضرر داشتن روزه برای کلیه را نمی دهید روزه واجب است.

۱۷- در کلیه های من سنگ جمع می شود و تنها راه جلوگیری از جمع شدن سنگ در کلیه، نوشیدم مستمر مایعات است و از آنجایی که پزشکان معتقدند که من نباید روزه بگیرم، تکلیف واجب من نسبت به روزه ماه رمضان نیست؟

ج ـ روزه را بگیرد و اگر ضرورتی پیش آمد به مقدار رفع ضرورت آب بنوشد و احتیاطاً کفاره هم بدهد.

۱۸- از آنجا که مبتلایان به مرض قند مجبورند هر روز یک یا دوبار امپول انسولین، تزریق کنند و نباید در وعده های غذایی آنان تأخیر و فاصله بیفتد، زیرا باعث پایین آمدن میزان قند خون و در نتیجه نوعی تشنّج و بیهوشی می شود، لذا گاهی پزشکان به آنها توصیه می کنند که در روز چهار نوبت غذا

بخورند، نظر شریف خود را درباره این افراد بیان فرمائید؟

ج ــ در صورت ضرورت نسبت به خوردن غذا روزه را به همان صورت بگیرد لکن غذا را به مقدار ضرورت بخورد و احتیاطاً کفاره هم بدهد.

۱۹- نوعی داروی طبی برای اشخاص مبتلاـ به تنگی نفس شدید وجود دارد که عبارت است از یک قوطی که در آن مایع فشرده شده وجود دارد و با فشار دادن آن دارو مایعی به صورت پودر گاز از طریق دهان وارد ریه شخص بیمار شده و موجب تسکین حال وی می گردد. گاهی بیمار مجبور می شود در یک روز چندین بار از آن استفاده کند، آیا با وجود استفاده از این دارو، روزه گرفتن جایز است؟ با توجه به این که بدون استفاده از آن روزه گرفتن غیر ممکن و یا بسیار سخت خواهد بود؟

ج ــ اگر این دارو حاوی پودر باشد و داخل حلق شود روزه اشکال دارد و باید بعداً قضای آن بجا آورده شود اما اگر این دارو صرفاً هوایی است که داخل حلق می شود و حاوی پودر نباشد مبطل روزه نیست.

۲۰- داروهای مخصوصی برای معالجه بعضی از بیماریهای زنان وجود دارد (شیاف های روغنی) که در داخل بدن گذاشته می شود، آیا استفاده از آن موجب بطلان روزه می شود؟

ج ــ اگر مایع باشد و در طول روز استفاده شود موجب بطلان روزه است.

۲۱- نظر جنابعالی درباره تزریق آمپول و سایر تزریقات نسبت به روزه داران در ماه رمضان چیست؟

ج ـ اگر آمپولی را که جنبه غذایی و تقویتی دارد استفاده کند روزه اشکال دارد اما اگرآمپول جنبه دارویی دارد مبطل روزه نیست.

۲۲- آیا خوردن قرص فشار خون در حال روزه جایز است یا خیر؟

ج ـ مبطل روزه است و اگر مجبور است باید بعداً قضای آن را بگیرد.

۲۳- اگر من و بعضی از مردم بر این عقیده باشیم که بر استفاده از قرصها جهت مداوا عنوان خوردن و آشامیدن صدق نمی کند،آیا با داشتن چنین عقیده ای بطلان خوردن قرص از مسلمات است؟

ج ـ خوردن قرص در طول روز برای روزه دار موجب بطلان روزه است.

۲۴- شخصی مبتلاـ به بیماری بیرون آمدن مستمر قطرات بول به صورت موقت است، یعنی بعد از بول کردن، به مدت یک ساعت یا بیشتر قطرات آن از او خارج می گردد. با توجه به این که وی در بعضی از شبها جنب شده و گاهی یک ساعت قبل از اذان بیدار می شود و احتمال می دهد که بعد از آن منی با قطرات بول خارج شود، نسبت به روزه اش چه حکمی دارد؟ وظیفه او برای این که با طهارت داخل وقت شود، چیست؟

ج ـ بایـد قبـل از اذان و نزدیـک طلـوع فجر غسـل کنـد تـا بـا طهـارت وارد صـبح شـود و اگر از بیرون آمـدن بول نمی تواند خودداری کند، با همان حال روزه را بگیرد.

۲۵- زنی به علت بارداری و نزدیکی وقت زایمان، نمی توانـد روزه بگیرد و می داند که باید آنها را بعد از زایمان و قبل از ماه رمضان آینده قضا نماید، اگر به طور عمد یا غیر عمد تا چندین سال روزه نگیرد آیا فقط کفاره همان سال بر او واجب است یا کفاره تمام سالهایی که روزه را به تأخیر انداخته واجب است؟

ج ـ در هر سالی که روزه نگرفته و تا سال دیگر به طور غیر عمـد تأخیر انـداخته فقط کفاره همان سال باید پرداخت شود و با تأخیر، کفاره افزایش پیـدا نمی کنـد ولی اگر عمـداً روزه را تا سال آینـده تأخیر انداخته باید علاوه بر کفاره، قضای آن را هم بگیرد.

۲۶- زنی به علت بیمـاری از روزه گرفتن معـذور است و قـادر بر قضـا کردن آنهـا تا ماه رمضان سال آینـده هم نیست، در این صورت آیا کفاره بر وی واجب می باشد یا بر همسرش؟

ج ـ کفاره بر خود زن واجب است.

۲۷- اگر پزشک به بیماری بگوید که روزه برای شما ضرر دارد و او هم روزه نگیرد، ولی بعد از چند سال بفهمد روزه برایش ضرر نداشته و پزشک اشتباه نموده است، آیا قضا و کفاره بر او واجب است؟

ج ـ قضا و کفاره غیر عمد بر او واجب است.

۲۸- بعضـی افراد به دلیل مشـکلاتی که دارنـد شارع مقـدس مجوز افطار به این دسـته افراد را داده و روزه نمی گیرنـد لکن به طور بی پروایی در کوچه و بازار و در انظار مؤمنین روزه دار روزه خواری می کنند آیا این عمل جایز است؟

ج ـ روزه خواری در منظر عمومی مردم حرام است.

۲۹- اگر شخصـی که بیمار شـده به پزشک مراجعه کرده و پزشک معالـج به او بگوید روزه برای تو ضـرر دارد لکن خود فرد خلاف این را درک کند آیا روزه داری بر او واجب است؟

ج ـ اگر اطمینان به خلاف بودن حرف پزشک دارد روزه واجب است.

۳۰- اخیراً دیـده می شود بعضـی افراد که اعتیـاد دارنـد روزه خواری می کننـد و برای توجیه می گوینـد ما بیمار هستیم و مثلاً بایستی سیگار بکشیم حکم مربوطه را خواهانیم؟

ج ـ روزه بر افراد معتـاد واجب است و اگرحقیقتـاً ترک سـیگار یـا مواد برای آنهـا مشـقّت شدیـد دارد احتیاطـاً روزه گرفته و کفاره هم بدهند.

۳۱- روزه داری برای شخص بیهوش چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر در تمـام طول روز بیهوش بوده روزه بر او واجب نیست و اگر در بین روز به هوش آمـده است بایـد روزه آن روز را تمام کند و به احتیاط واجب قضا هم نماید.

۳۲- آیا در حال روزه داری می توان به دندانپزشک رفت در صورتی که پزشک از داروهای خاص بی حس کننده استفاده

می نماید و بعضی مواقع به جهت نیاز افراد ماده ای را داخل دندان افراد برای معالجه باقی می گذارد؟

ج ـ اگر داخل حلق فرد نرود روزه را باطل نمی کند و رفتن به دندانپزشک در حال ناچاری مانعی ندارد.

۳۳- این که می گویند اگر شخصی ضعف جسمانی داشت روزه بر او واجب نیست ملاک این ضعف چقدر است؟

ج ـ ملاک در ضعف این است که روزه برای او به حدی سخت باشد که تحمل آن مشقت زیادی داشته باشد.

۳۴- یکی از طوایفی که مستثنی از روزه داری هستند پیران و سالخوردگان هستند اطلاق پیرو و سالخورده به چه کسانی صادق است؟

ج ـ اصطلاح پیر در عرف جامعه شناخته شده است و معمولاً به کسانی که از سن ۶۰ سال بگذرند پیر اطلاق می شود البته لازم ذکر است اگر پیر توان گرفتن روزه را داشته باشد بر او واجب است.

۳۵- شخص بیمار در صورت شک که آیا به سلامت رسیده تا بتواند روزه بگیرد یا نه آیا روزه واجب بر اینچنین اشخاصی واجب است؟

ج ـ باید از کارشناس و پزشک بپرسد و اگر باز هم خوف از ضرر دارد روزه بر او واجب نیست.

۳۶- اگر کسی احتمال دهد در اثناء روزه داری بیمار شود یا بیماریش برگردد آیا صرف احتمال برای عدم روزه داری کفایت می کند؟

ج ــ احتمال بیماری باید قوی و عقلایی باشد تا بتوان به آن اعتنا کرد.

۳۷- اینجانب به جهات مختلف که مجوز شارع مقدس برای آنها ملاحظه شده روزه نگرفته ام و تعداد آنها تا حدودی زیاد است آیا برای قضا کردن آنها می توانم اجیر بگیرم؟

ج ــ باید خود شما قضای آن را به جا آورید و اجیر گرفتن جایز نیست.

روزه قضا:

۱- شخصی ده روز روزه بر عهده دارد و در روز بیستم شعبان شروع به روزه گرفتن، می نماید، آیا می تواند عمداً روزه خود را قبل یا بعد از زوال، افطار نماید؟ اگر قبل یابعد از زوال افطار نماید چه مقدار کفاره دارد؟

ج ــ افطار جایز نیست و اگر اینکار را بکند باید برای افطار هر روز ۱۰ مسکین را به مقدار یک مدّ طعام دهد و اگر نمی تواند ۳ روز روزه را بگیرد.

۲- به علت مسافرت در یک ماه رمضان برای انجام مأموریت دینی، هجده روز روزه بر عهده من است، آیا قضای آنها بر من واجب است؟

ج ــ قضای روزه ها واجب است.

۳- اگر بر اثر جهل به وجوب قضای روزه تا قبل از ماه رمضان آینده قضای روزه هایش را به تأخیر اندازد، حکمش چیست؟

ج ـ اگر تا ماه رمضان آینـده روزه را قضا نکرده بایـد علاوه بر قضا، کفاره غیر عمـد هم بپردازد و اگر تا قبل از رمضان آینده روزه را قضا کند دیگر کفاره ندارد.

۴- فردی مـدت صـد و بیسـت روز روزه بـدهکار اسـت، چه وظیفه ای دارد؟ آیـا بایـد برای هر روز شـصت روز روزه بگیرد؟ کفاره بر او واجب است یا خیر؟

ج ـ اگر عمـداً خورده باشد یا باید برای هر روز ۶۰ روز روزه بگیرد و یا ۶۰ فقیر را سیر کند و اگر از روی عذر شرعی آن را خورده است فقط باید آنها را قضا کند و کفاره غیر عمد هم بدهد.

۵- تقریباً یک ماه روزه گرفته ام به این نیت که اگر روزه ای بر عهـده ام هست مبری شود و اگر نیست قصد قربت مطلق باشد، آیا این یک ماه به حساب روزه هایی که بر ذمه من است محسوب می شود؟

ج ـ محاسبه می شود.

۶- کسـی که نمی توانـد چه مقـدار روزه را قضـا دارد و بـا فرض داشـتن روزه قضا روزه مسـتحبی گیرد، آیا روزه مسـتحبی او صحیح است؟ همچنین اگر کسی معتقد باشد روزه قضا ندارد ولی در واقع روزه قضا بر عهده دارد چطور؟

ج ـ اگر می داند که روزه هایی از او قضا شده اما مقدار آن را نمی داند نمی تواند روزه مستحبی بگیرد و باید به مقداری که یقین به قضا دارد، نیت روزه قضای واجب کند و اگر معتقد است که روزه قضا ندارد، گرفتن روزه مستحبی بلامانع است.

۷- کسیکه در اوایل سن بلوغ بر اثر ناتوانی جسمی روزه نگرفته، باید قضا به جا آورد یا کفاره هم بر اوست؟

ج ــ کفاره غیر عمد هم بر او واجب است.

۸- اگر شک کنم در این که اقدام به گرفتن قضای روزه هایی را که بر عهده ام بوده، کرده ام یا خیر تکلیف چیست؟

ج ــ باید قضا را بگیرد.

۹- شهیدی به یکی از دوستانش وصیت نموده که احتیاطاً از طرف وی چند روز روزه قضا بگیرد، ولی ورثه شهید پایبند به این مسائل نیستند و طرح وصیت او هم برای آنها ممکن نیست و روزه گرفتن هم برای دوست آن شهید مشقت دارد، آیا راه حل دیگری وجود دارد؟

ج ــ باید کسی را پیدا کنند که تبرعاً برای آن شهید روزه را بگیرد.

۱۰- اگر روزه قضا به ذمه شخصی باشد آیا می تواند نیت روزه مستحبی کند؟

ج ــ نیت روزه مستحبی جایز نیست.

۱۱- حکم روزه قضا از طرف مادر در زمان حیات مادر برای فرزند چیست؟

ج ــ در زمان حیات مادر قضای روزه مادر بر پسر بزرگتر واجب نیست.

روزه مستحبی:

۱- اگر شخص، روزه مستحبی گرفته و در میان روز جماع یا استمناء کند سپس مجدداً نیت روزه مستحبی بکند حال روزه اش تصحیح می شود؟

ج ــ روزه باطل است.

فطریه و کفاره:

۱- آیا یک مد طعام را می شود از چندنوع طعام مختلف به فقیرپرداخت کرد یا لزوماً از یک جنس واحد باشد؟

ج ــ دادن مدّ طعام از چند نوع جایز نیست.

۲- شخصی اهل شهر دیگری است و برای کار به تهران آمده و در منزل یکی از اقوام سُکنی گزیده است. برای تهیه غذا مقداری به صاحب خانه کمک می کند (مثلاً در حد نصف) لطفاً تکلیف فطریه در این مورد و همچنین در صورتیکه کمتر یا بیشتر از سهم خود برای تهیه غذا کمک کند بفرمائید؟

ج ــ اگر عرفاً مهمان بوده و سر سفره او می نشسته فطریه به عهده صاحبخانه است و احتیاط در اینگونه موارد اینست که خودش هم فطریه را بدهد.

۳- آیا کفاره تسلیم شصت مد طعام به شصت مسکین بابت افطار یک روز ماه رمضان، لزوماً همه از یک جنس واحد باشد یا خیر؟

ج ــ لزومی ندارد بلکه اگر قوت باشد و یک مد باشد،کفایت می کند.

۴- شخصی در شب اول شوال عده ای را در مسجد و حسینیه دعوت کرده افطار می دهد آیا فطریه آنها بر او لازم است؟

ج ــ اگر بعد از غروب آفتاب بیایند فطریه آنان واجب نیست چون عرفاً نانخور او محسوب نمی شوند. اما اگر قبل از غروب آفتاب بیایند فطریه آنان واجب است.

۵- آیا کفاره به سادات می رسد؟

ج ـ احتیاط آنست که به سادات کفاره داده نشود.

۶- آیا مد طعام را با وجود مستحق در محل می شود به محل و شهر دیگری منتقل کرد؟

ج ـ حمل آن به مکان دیگر اشکال ندارد ولی در صورتیکه تلف شود ضامن است.

۷- آیا کفاره روزه (طعام شصت مسکین) یا تسلیم دادن به هر فقیر یک مد طعام، با وجود مستحق در محل، می شود به محل و شهر دیگری منتقل یا ترتیب داد؟

ج ـ اگر فقیر در بلد باشد و به شهر دیگر انتقال پیدا کند و تلف گردد ضامن است و لذا با قید ضمانت انتقال به شهر دیگر اشکال ندارد.

۸- آیا می توانیم در کفاره افطار عمدی روزه ماه رمضان، در بُعد سیر کردن شصت مسکین، آن مقدار غذای ساده که یک شخص را سیر می کند مثل نان و پنیر، و یا نان و آبگوشت، قیمتش را تخمین بزنیم سپس بدل آن دویست گرم برنج خرید کنیم و به فقیر بدهیم آیا کفایت می کند؟

ج ـ اگر امکان سیر شدن با مقدار مذکور باشد، اشکال ندارد ولی به عنوان قیمت نمی توان آن را داد و در عین حال باید مقداری باشد که فقیر سیر شود.

۹- آیا می توانیم در کفاره عمدی روزه ماه رمضان، که به شصت مسکین به هر کدام یک مد گندم یا آرد یا نان یا برنج بدهیم آنها را تبدیل به پول کنیم و به فقیر بدهیم؟

ج ـ باید فقیر را وکیل نمایید تا طعام بخرد.

۱۰- اگر قبل از مغرب شب عید فطر، مهمان وارد شود آیا فطریه بر عهده میزبان است یا مهمان؟

ج ـ به نظر ما فطریه را باید میزبان بدهد.

۱۱- آیا دادن پول یک مد طعام به فقیر تا با آن غذایی برای خود بخرد کافیست؟

ج ـ باید قید کند که با آن پول فقط نان تهیه شود.

۱۲- اگر شخصی وکیل در غذا دادن به عده ای از مساکین شود آیا می تواند اجرت کار و پختن غذا را از اموالی که به عنوان کفاره به او داده شده بردارد؟

ج ـ اجرت را نمی توان از خود کفاره برداشت.

۱۳- آیا رعایت ترتیب بین کفاره روزه (در صورتی که می خواهد روزه را به عنوان کفاره قرار دهد) و قضای آن لازم است و در صورت لزوم کدام یک مقدم است؟

ج ـ رعایت لازم نیست.

۱۴- شخصی بر اثر جهل مدت ده سال نماز نخوانده و روزه هم نگرفته، حالا توبه نموده ولی تمکن مالی ندارد و نمی تواند همه روزه ها را قضا نماید آیا فقط به استغفار توجه نماید کفایت می کند؟ اگر کفاره روزه ها واجب است چگونه می تواند این کار را انجام دهد؟

ج ـ باید نماز و روزه ها را قضا کند و به ازای هر روز کفاره عمد هم بپردازد که مقدار آن به ازای هر روز، سیر کردن ۶۰ فقیر است یا لااقل دادن یک مد نان به ۶۰ فقیر است به این معنی که به هر فقیری یک مد نان بدهد.

۱۵- من به علت عدم قدرت مالی و بدنی برای انجام کفاره هایی که بر ذمه من است نتوانستم روزه بگیرم یا اطعام فقیر نمایم، پس استغفار نمودم ولی در حال حاضر توانایی روزه و اطعام دارم، وظیفه ام چیست؟

ج ـ باید روزه و کفاره پرداخت شود.

متفرقه:

۱- آیا خانمها برای تأمین مخارج زندگی میتوانند از نماز و روزه استیجاری استفاده می کنند آیا برای خانمها جایز است که اجیر میت شود؟

ج ـ اشکال ندارد و باید شرائط نماز و روزه استیجاری را بداند و عمل کند.

۲- کدامین روزهای ماه، ماه در عقرب است؟

ج ـ متفاوت است و باید به تقویم مراجعه شود.

۳- اگر کسی خود روزه قضا داشته باشد می تواند به نیابت دیگران روزه قضا بجا آورد؟

ج ـ نائب شدن از طرف دیگران در روزه اشکال دارد ولی در نماز خیر.

۴- اگر شخص، روزه مستحبی گرفته و در وسط روز، جماع یا استمناء کندآیا روزه اش باطل میشود؟

ج ـ روزه او باطل است.

۵- اگر شخصی به جهت کار سنگین و شرایط سخت جوی هوا، همزمان نمی تواند روزه ماه رمضان بگیرد و کار بکند و از آنطرف به درآمد نیاز دارد و یا اینکه مقررات کاری این اجازه را نمی دهد که شخص در محل کار حضور پیدا نکند تکلیف چیست؟

ج ـ روزه گرفتن برای این شخص در صورت عدم امکان جمع بین کار و روزه به صورتیکه اگر روزه بگیرد و به کار مشغول نباشد زندگی او مختل می شود و همچنین در صورت عدم تمکن از مسافرت به مقدار مسافت، لازم نیست و باید بعداً

قضا کند.

۶-اگر شخص روزه قضا و یا کفاره و یا استیجاری گرفته باشد و بعداز ظهر با چیزی حرام روزه اش را بشکند آیا کفاره جمع را دارد؟

ج ــ فقط در روزه قضا کفاره بر او واجب می شود و کفاره او هم کفاره جمع است.

۷- شخصی روزه قضا یا کفاره بدهکار باشد حال می تواند نذر کند که سه روز، روزه در سفر بگیرد تا بتواند در غیر وطن خود اعتکاف کند؟

ج ــ مشکل است.

۸- در مورد روزه قضا اگر شخصی بعد از اذان صبح از خواب بیدار شود و ببیند محتلم است آیا می تواند نیت روزه قضا نماید در صورتی که از اول شب نیت روزه قضا کرده بعد در شب جنب شده آیا روزه قضا می تواند بگیرد؟در این فرض آیا مسأله خواب اول و دوم و سوم مطرح است؟و اگر مطرح است حکم هریک چگونه است؟

ج ــ تفاوتی نمی کند و نمی تواند قضاء روزه را با صورتهای ذکر شده بگیرد.

۹-اگر در روزه نذر معین، عملی که روزه را باطل می کند به جا نیاورد ولی عمداً نیت روزه نکند چه حکمی دارد؟

ج ــ باید قضای این روز را بجا آورد و کفاره افطار روزه ندارد ولی اگر افطار کند کفاره افطار روزه هم باید انجام بدهد ولی اگر عدم نیت روزه باعث حنث نذر شود کفاره حنث نذر را بدهد.

۱۰- ولد اکبر مریض است و تا آخر عمر نمی تواند روزه

بگیرد آیا واجب است برای انجام روزه قضای والدین اجیر بگیرد یا ساقط می شود؟

ج ـ باید اجیر بگیرد.

۱۱- اگر میهمان بخواهد یک روز که روزه آن روز مستحب است روزه بگیرد مثلاً روز عید غدیر و از طرفی میزبان نهی می کند (که شخص روزه بگیرد) پس در اجتماع استحباب و مکروه کدام یک مقدم است؟

ج ـ نظر میزبان مقدم است.

۱۲- آیا در سه روز اعتکاف می توان نیت روزه قضا کرد یا باید روزه به نیت اعتکاف باشد؟

ج ـ اشکال ندارد که نیت قضا شود خصوصاً اگر قضا دارد باید نیت قضا کند.

۱۳- در عمل اعتکاف رفتن به حیاط مسجد، آبدارخانه، دفتر مسجد و دیگر قسمتها و نیز صحبت کردن و خندیدن چه حکمی دارد؟

ج ـ خارج شدن از مسجد در غیر مقام ضرورتی عرفی خلاف احتیاط است.

۱۴- آیا کسی که رعایت امور تجویدی در قرائت قرآن نمی کند می تواند برای اموات قرآن را در ماه رمضان ختم کند تا در مقابل آن پول بگیرد؟و آیا با این وصف، روزه اش باطل نمی شود؟

ج ـ قرآن را اگر صحیح بخواند کفایت می کند ولو امور تجویدی را انجام ندهد.

۱۵- اگر انسان مشغول گرفتن روزه کفاره باشد که در ۳۱ روز متوالی باشد اما بعد از گرفتن ۲۵ روز متوجه شد که در

روز ۲۶ روزه نـذر معین بـدهکار است حـال وظیفه او چیست؟آیا کفاره بر نـذر مقـدم است یا خیر و اگر روزه نـذر را نگرفت تکلیف وی را بیان فرمائید؟

ج ـ روزه نذر را بگیرد و بعد از آن ادامه کفاره روزه را و این فاصله مضرّ نیست.

۱۶- اگروقت قضای روزه موسّع باشد آیا شوهر میتواند همسر خود را از گرفتن قضای روزه منع کند؟

ج ـ مَنع او اشکال ندارد.

۱۷- شخصی بیش از ۳۰ سال نماز و روزه فوت شـده دارد چگونه پسـر بزرگتر آنها را به جا اورد در حالی که خودش توانایی انجام آنرا ندارد و از نظر مالی استطاعت برای اجیر گرفتن ندارد؟

ج ـ هر مقدار را که استطاعت دارد انجام دهد.

۱۸- در هر ماه چند شب محاق را داریم؟

ج ـ معمولاً دو شب در ماه محاق وجود دارد.

۱۹- آیا کسی که قضای روزه رمضان بدهکار است می تواند نذر کند و روزه نذر به جا آورد؟

ج ـ اگر وقت برای بجا آوردن روزه قضا دارد اشکال ندارد که نذر کند و روزه نذری را بجا آورد.

۲۰- پدر و مادر بر اثر مریضـی و یا کهولت سن و یا اینکه بر اثر سـکته اختلال حواس پیدا کرده اند و سالیان آخر عمرشان که با این شرایط بوده اند روزه را نگرفته اند آیا بر پسر بزگتر واجب است روزه های آنان را قضا کند؟

ج ـ اگر روزه هایی که نگرفته در زمان حیات باید قضاء می کرد و قضا نکرده، باید پسر بزرگتر انجام دهد ولی اگر

قضاء واجب نبود مثل اینکه بر شیخ و شیخه روزه واجب نیست و باید فدیه بدهد، در این صورت نباید پسر قضا کند.

۲۱- کسی که خودش روزه قضا دارد آیا می تواند برای گرفتن روزه میتی اجیر شود؟

ج ـ تا زمانیکه روزه خود را قضاء نکرده است نمی تواند اجیر شود.

۲۲- من زمان دقیق رسیدن به سن تکلیف خود را نمی دانم، بیان فرمائید از چه زمانی قضای روزه و نماز بر من واجب است؟

ج ـ به مقداری که یقین دارید که نماز و روزه شما بعد از سنّ تکلیف قضا شده، باید قضا شود.

۲۳- اگر فردی به خاطر عذری قوی، پنجاه درصد احتمال دهد که روزه بر او واجب نیست و به همین دلیل روزه نگیرد، ولی بعداً معلوم شود که روزه بر او واجب بوده، از جهت قضا و کفاره چه حکمی دارد؟

ج ـ اگر احتمال این فرد عقلائی بوده و خوف ضرر دارد باید بعداً قضا کند و کفاره ندارد.

۲۴- اگر شخصی بخواهد قبل از زوال به محل اقامتش، برسد، ولی در راه به خاطر پیشامد حادثه ای نتواند در زمان معین به مقصد برسد، آیا روزه اش اشکال دارد و آیا کفاره بر او واجب است یا فقط روزه آن روز را قضا نماید؟

ج ـ اگر قبل از زوال به محل اقامتش نرسد روزه اشکال دارد و فقط قضا لازم است.

۲۵- اگر هواپیما در ارتفاع بالا و مسیر طولانی در حال پرواز باشد و پرواز در حدود دو ساعت و نیم تا سه ساعت طول

بکشـد، مهمانـدار و خلبان هواپیما برای حفظ تعادل خود هر بیست دقیقه احتیاج به نوشـیدن آب دارنـد، در این صورت آیا در ماه رمضان، کفاره و قضای روزه بر آنها واجب می شود؟

ج ـ اگر ضرورت داشته باشد فقط قضای آن واجب است.

۲۶- کسـی که با پوشـیدن لباس مخصوص (مانند لباس غواصـی) بدون اینکه بدنش خیس شود، در آب فرو رود روزه اش چه حکمی دارد؟

ج ـ روزه صحیح است.

۲۷- آیـا تبعیـت از اهـل سـنت در زمـان افطـار روزه در مراسـم عمـومی و مجـالس رسـمی و غیر آن، جـایز است؟ اگر مکلف تشخیص دهد که این متابعت از موارد تقیه نیست و دلیلی برای التزام به آن وجود ندارد، وظیفه اش چیست؟

ج ـ در غیر موارد تقیه خوفی جایز نیست.

۲۸- اگر شخصـی که در ماه رمضان روزه دار است، در یکی از روزها برای خوردن سـحری بیدار نشود و لذا نتواند روزه را تا غروب ادامه دهد و در وسط روز ضعف غیر قابل تحملی برای او اتفاق بیفتد و روزه را افطار نماید، آیا یک کفاره بر او واجب است یا کفاره جمع؟

ج ـ کفاره ندارد و فقط قضا واجب است.

۲۹- اگر روزه داری هنگام غروب در سرزمینی افطار کرده باشد و سپس به جایی مسافرت کند که خورشید هنوزغروب نکرده است، روزه او چه حکمی دارد؟ آیا تناول مفطرات برای او در آنجا قبل از غروب خورشید جایز است؟

ج ـ روزه او صحیح است ولی مفطری را انجام ندهد تا در آن منطقه خورشید غروب کند.

۳۰- دعاهایی مخصوص ماه رمضان به صورت دعای روز اول و روز دوم تا آخر ماه ذکر شده است، قرائت آنها در صورت شک در صحتشان چه حکمی دارد؟

ج ــ به قصد رجاء استحباب خوانده شود.

۳۱- با توجه به این که بین مردم امساکی تحت عنوان روزه کله گنجشکی مرسوم است. حکم فقهی در این رابطه را بیان فرمائید؟

ج ــ این نوع روزه جنبه تمرینی برای بچه های غیر بالغ را دارد و در مورد افراد بالغ روزه کله گنجشکی جایز نیست.

۳۲- اگر شخصی به جهت مضیقه مالی و برای رفع آن روزه استیجاری بگیرد با توجه به این که نیت در روزه بایستی قربه الی الله باشد روزه اش چه حکمی دارد؟

ج ــ روزه استیجاری صحیح است و گرفتن پول انگیزه روزه گرفتن است و خللی به قصد قربت وارد نمی کند.

۳۳- بعضی افراد به دلیل حواس پرتی در حالی که روزه هستند ممکن است غذا یا نوشیدنی استفاده کنند آیا تذکر به اینان بر دیگر مؤمنین لازم است؟

ج ــ تذکر واجب نیست گرچه خوب است.

۳۴- آیا جایز است به دلیل این که روزه داری سبب می شود انسان قوای جسمانی اش تحلیل رود و نتواند کار و فعالیت داشته باشد روزه نگیرد؟

ج ــ اینگونه امور وجوب روزه را از بین نمی برد مگر اینکه روزه به حدی او را ضعیف کند که هرگز امکان کار برای او فراهم نباشد و ترک کار کردن هم در ماه رمضان برای او ممکن نیست که در اینصورت می تواند روزه را خورده و بعد قضا کند.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹